

การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิ ดงอ กงมของนักศึ กษาวิชาชี พครู
STUDY AND ENHANCEMENT GROWTH MINDSET OF PRE-SERVICE TEACHERS.

กุสุมา ยกฐ

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิองงอของนักศึกษาวิชชีพครู

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

STUDY AND ENHANCEMENT GROWTH MINDSET OF PRE-SERVICE
TEACHERS.

A Dissertation Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for DOCTOR OF PHILOSOPHY (Research and Development on Human Potentials)

Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู
ของ
กุสุมา ยกฐ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(อาจารย์ ดร.นฤมล พระใหญ่) (ศาสตราจารย์ ดร.ชูชัย สมितिไกร)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย รัตนโรจน์
สกุล)

..... ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.ปริญญ์พันธ์ เพี้ยซ้าย)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู
ผู้วิจัย	กุสุมา ยกฐ
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. นฤมล พระใหญ่

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมายของกรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในบริบทสังคมไทย ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง 2) ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง 3) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน 4) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) คุณลักษณะความเป็นครู ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะได้แก่ 1) ความเชื่อในคุณค่าของมนุษย์ และ 2) ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน และการวิจัยในระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และวัตถุประสงค์ที่ 2) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีกรอบคิดงอกงามของครูอยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทด์ที่ 25 ได้นักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรม มีคะแนนกรอบคิดงอกงามสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ระยะติดตามผล นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนกรอบคิดงอกงามสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม, นักศึกษาวิชาชีพครู

Title	STUDY AND ENHANCEMENT GROWTH MINDSET OF PRE-SERVICE TEACHERS.
Author	KUSUMA YOKCHOO
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Narnimon Prayai , Ph.D.

The research were to objective in phase 1: (1) to study the meaning of growth mindset of teachers in the Thai social context; and (2) was to study characteristics of them and based on qualitative research and the phenomenology process. The data was collected from ten informants and used purposive sampling. The research instrument was a semi-structured interview and using content analysis for the interview. The results found that: the Thai social context and divided into 2 sections: believing in an intelligent performance and self-competency that included the following (1) self-understanding and self-acceptance; (2) believing in self-performance; (3) setting goals for learners; (4) creative solving -problems (5) teacher characteristics, such as believing an intelligent performance and learner competency including with believing in human values and learner performance. The objectives of this research in Phrase 2 were (1) develop a growth mindset among of pre-service teachers complied with the results of phase one and Honey and Mumford's Learning Styles, integrated with Formative Assessment using among an IOC of between 0.80-1.00; and (2) to study the results of growth mindset Program. The samples included 37 senior students in the of Faculty of Education in PSRU with growth mindset in below the 25 of percentile and twelve students using simple random sampling and asking for volunteers. The research instruments were 1) a questionnaire for growth mindset; (2) growth mindset program; and (3) a semi-structured interview. The data was analyzed by using mean, standard deviation, One-Way Repeated Measures and content analysis. The results found the following: In the post-experimentation, students received higher scores more than pre-experimentation at a statistical level of .05; and (2) In follow up, phase students received higher scores s more than pre-use program with a statistical level of .05.

Keyword : Enhancement of Growth Mindset, Pre-Service teacher

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อ.ดร.นฤมล พระใหญ่ ผศ.ดร. พาสนา จุลรัตน์ และ อ.ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาในการ ถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลต่างๆ ในการทำปริญญานิพนธ์นี้ ให้มีความถูกต้องและมีคุณภาพ รวมถึงการให้ คำปรึกษาและกำลังใจ ที่ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดความพยายามในการฝ่าฟันอุปสรรคและสามารถทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร. ชูชัย สมितिไกร และ ผศ.ดร.พิศมัย รัตนโรจน์สกุล ประธานสอบ ปริญญานิพนธ์และกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อคิดและคำแนะนำอันมีประโยชน์ต่อการแก้ไข ปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. ประภาส ณ พิกุล ผศ.ดร.สลักจิต ตริรัตนโอภาส ผศ.ดร.อนุชา ภูมิ สิทธิพร อ.ดร.ภารดี กำภู ณ อยุธยา อ.ดร.ภารดี กำภู ณ อยุธยา และ อ.ดร.ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ ที่ให้ความ กรุณาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มมาก ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่สละเวลาและให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยใน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเต็มใจ รวมทั้งขอขอบคุณนักศึกษาที่ตอบแบบประเมิน และเข้า ร่วมโปรแกรมทุกคน ที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างตั้งใจด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยระลึกอยู่ เสมอว่างานวิจัยชิ้นนี้จะไม่สำเร็จได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากทุกคน

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิชาให้กับผู้วิจัยด้วย ความกรุณา

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว “ยกชู” ที่เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษาและให้การสนับสนุน การเรียนรู้ให้กับผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่มอบกำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ด้วยความเต็มใจตลอดระยะเวลาการศึกษาในระดับปริญญาเอก ซึ่งมีมิตรภาพในครั้งนี้มีคุณค่าและมีความหมายกับผู้วิจัยอย่างยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดการวิจัย	13
กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1	13
กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกรอบคิดของครู (Mindset)	16
1.1 ความเป็นมาของกรอบคิด	16
1.2 ความหมายของกรอบคิด	17
1.3 ประเภทของกรอบคิด.....	18

1.4. แนวทางการวัดกรอบคิด	22
1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด	27
1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด	29
ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนากลอบคิดงอกงาม (Growth Mindset) ของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	32
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนากลอบคิดงอกงาม	32
2.2 แนวทางการพัฒนากลอบคิดงอกงาม	34
2.3 ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างกลอบคิดงอกงาม	52
2.4 เทคนิคทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลอบคิดงอกงาม	57
2.5 แนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนากลอบคิดงอกงาม	66
ตอนที่ 3 นักศึกษาวิชาชีพครู.....	68
3.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	68
3.2 บทบาทของนักศึกษาวิชาชีพครูกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
การวิจัยระยะที่ 1 : การศึกษาความหมายและคุณลักษณะของกลอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทย	75
การวิจัยระยะที่ 2 : การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกลอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	79
บทที่ 4 ผลการศึกษาคความหมายและคุณลักษณะกลอบคิดงอกงาม ของครูในบริบทสังคมไทย ..	87
1. ความหมายของกลอบคิดงอกงามของครู.....	87
1.1 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง.....	88
1.2 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน.....	90
2. คุณลักษณะของครูที่มีกลอบคิดงอกงามในบริบทสังคมไทย.....	91
2.1 คุณลักษณะด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง	91

2.1 คุณลักษณะด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน.....	99
บทที่ 5 ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงาม ของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	103
ตอนที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	103
1. การพัฒนาขั้นตอนของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	104
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู...	106
3. ลักษณะของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู	106
ตอนที่ 2 ผลของการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	112
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการติดตามผลหลังใช้โปรแกรมการเสริมสร้าง กรอบคิดองกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู	117
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดองกงามของครูในบริบท สังคมไทย สรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้.....	120
การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษา วิชาชีพครูสรุปและอภิปราย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้	125
ส่วนที่ 1 สรุปและอภิปรายผลการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของ นักศึกษาวิชาชีพครู ได้ดังนี้	125
ส่วนที่ 2 สรุปและอภิปรายผลการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกงามของนักศึกษา วิชาชีพครู ได้ดังนี้.....	130
ข้อเสนอแนะ	137
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	137
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	137

บรรณานุกรม	138
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก รายชื่อและประวัติของผู้ให้ข้อมูลการศึกษาในระยะที่ 1 และ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2	148
ภาคผนวก ข ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย	155
ภาคผนวก ค ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	158
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์และแบบวัดสำหรับการวิจัย	175
ภาคผนวก จ ตัวอย่างโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของครูในนักศึกษาวิชาชีพครู	182
ประวัติผู้เขียน.....	189

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงความแตกต่างระหว่างกรอบคิด 2 แบบ	21
ตาราง 2 สรุปเครื่องมือที่ใช้วัดกรอบคิด	26
ตาราง 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียน.....	47
ตาราง 4 การจัดหมวดหมู่แนวทางในการพัฒนากรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียน....	48
ตาราง 5.แสดงหัวข้อการฝึกอบรมโปรแกรมเพื่อฝึกอบรมด้านความรู้ ทักษะ และกลวิธีในการ ปลูกฝังกรอบคิดของงาน ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนให้กับนักการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน	51
ตาราง 6 กิจกรรมในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู.....	83
ตาราง 7 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-posttest design	84
ตาราง 8 สรุปแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคทางจิตวิทยาที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้าง กรอบคิด ของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในแต่ละครั้ง	107
ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการออกแบบกิจกรรมใน โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู	110
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ในระยะ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล (n=12)	113
ตาราง 11 การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูใน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล (n= 12).....	114
ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของ นักศึกษาวิชาชีพครู ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล (n=12)	116
ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ เชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการเข้าใจและยอมรับในตนเอง	159
ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ เชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะความเชื่อในศักยภาพของตนเอง ..	160

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน.....	161
ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	161
ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการเป็นครู.....	162
ตาราง 18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน : ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์.....	163
ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน : ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน.....	164
ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม (n=91).....	165
ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง (n=91)	167
ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการเข้าใจและยอมรับในตนเอง (n=91)	168
ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของตนเอง (n=91)	168
ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน (n=91).....	169
ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (n=91).....	169
ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามคุณลักษณะความเป็นครู (n=91)	169
ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน (n=91)	170
ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ (n=91).....	170
ตาราง 29 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน (n=91)	171
ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของกรอบคิดงอกงามของของนักศึกษาวิชาชีพครู (n=91).....	171

ตาราง 31 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษา วิชาชีพครู	172
--	-----

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู	14
ภาพประกอบ 1 แสดง Entity Theory (Fixed Mindset)	28
ภาพประกอบ 2 แสดง Incremental Theory (Growth Mindset)	29
ภาพประกอบ 2 แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม ของนักศึกษาวิชาชีพครู	104
ภาพประกอบ 3 ค่าเฉลี่ยของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูในนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล	117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยต้องใช้กระบวนการที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังเช่นประเทศญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพโดยการอาศัยครูที่มีประสิทธิภาพในการหล่อหลอมผู้เรียนเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ (มนตรี แยมกลีกร, 2550, น. 41) เมื่อการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยไว้ว่า กระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและสามารถพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพได้นั้น จะส่งผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 7) จากตัวอย่างหลักฐานเชิงประจักษ์ของประเทศฟินแลนด์ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุน และเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตลอดจนการหาวิธีการช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพที่มี โดยอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่าทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้จะเป็นการลงทุนที่มีความเหมาะสมคุ้มค่า และสามารถช่วยพัฒนาประเทศได้ จึงทำให้ประเทศฟินแลนด์สามารถพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ในระยะเวลาอันสั้น จากผลของนโยบายการปฏิรูปการศึกษาภายในประเทศ (Sahlberg, 2009, online) จึงกล่าวได้ว่ากุญแจสำคัญของการพัฒนาประเทศเป็นผลมาจากกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาตามนโยบายพัฒนาทรัพยากรของประเทศ การปลูกฝังความคิด ขัดเกลาคุณธรรม และถ่ายทอดความรู้ด้านต่างๆ ให้กับคนในสังคมผ่านกระบวนการที่ถูกจัดขึ้นโดยครู เพื่อให้คนในสังคมได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ กลายเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น ดังนั้นสังคมจึงตั้งความคาดหวังไว้ว่า “ครู” ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ให้กับบุตรหลานของตนได้ โดยเฉพาะความสามารถ

ทางด้านวิชาการ เพื่อว่าเมื่อจบการศึกษาไปแล้วจะกลายเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (วิลยา ภูมิภักดีพรณ, 2547, น. 3; Ansari & Malik, 2013, pp. 61-62)

ผู้ที่ประกอบอาชีพครูได้นั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยผ่านการฝึกอบรมหรือสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรวิชาชีพ หรือจากสถาบันที่ผ่านการรับรองอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการรับรองคุณสมบัติในการปฏิบัติหน้าที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ (Good, 1973, p. 586) ซึ่งนอกจากคุณสมบัติด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ที่จะเป็นครูยังต้องถูกปลูกฝังความคิดให้มีความรักในการเรียนรู้ ตลอดจนพยายามหาความรู้และวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนานตนเองและผู้เรียน (Gunn, 2018, Online) ดังนั้นในกระบวนการผลิตครูจึงต้องใช้เวลาในการสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ในด้านวิชาการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน รวมถึงการพัฒนาให้บุคคลมีมุมมองความคิด ความเชื่อและความศรัทธาในวิชาชีพ ก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถูกคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่ง Carol S. Dweck นักจิตวิทยาและนักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดมีความสนใจศึกษาและทำงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการที่จะพัฒนาความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learned Helplessness) ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ Dweck ค้นพบว่าสิ่งที่ควบคุมความคิด เจตคติ ความเชื่อ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากสิ่งที่เรียกว่า กรอบคิด (Mindset) ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและคุณสมบัติพื้นฐานส่วนใหญ่ของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ความคิดเกี่ยวกับความสามารถ สถิติปัญญา พรสวรรค์ หรือบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ความคาดหวังของสังคม ประสบการณ์ความสำเร็จของบุคคล รวมถึงการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา ที่จะทำให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับศักยภาพของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เกิดเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง และหล่อหลอมจนกลายเป็นกรอบคิดที่บุคคลยึดถือ (Dweck, 2006, pp. 6-7) โดย Dweck ได้แบ่งกรอบคิดของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท คือ กรอบคิดจำกัด (Fixed mindset) และกรอบคิดงอกงาม (Growth mindset)

กรอบคิดจำกัด (Dweck, 2006, pp. 10-12) เป็นความเชื่อ ความคิด และเจตคติของบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณสมบัติพื้นฐานที่ตนมี เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดมาอย่างตายตัว หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อย ซึ่งบุคคลที่มีกรอบคิดแบบจำกัดนี้จะมีลักษณะไม่ชอบความท้าทาย กลัวความเสี่ยง เชื่อว่าการประสบความสำเร็จไม่จำเป็นต้องอาศัยความพยายาม และให้

ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของตนเอง ซึ่งจากการศึกษาของ Mercer and Ryan (2009, pp. 6-10) ที่ได้ทำการศึกษาอาสาสมัครที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลียและประเทศญี่ปุ่น พบว่าผู้เรียนภาษาที่มีกรอบคิดแบบจำกัด จะมีมุมมองต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาว่าเป็นผลมาจากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยความพยายามในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มนี้แสดงลักษณะหลีกเลี่ยงความท้าทาย เพิกเฉยต่อการปรับปรุงตนเองเมื่อได้ข้อมูลย้อนกลับในทางลบ รู้สึกหมดกำลังใจยอมแพ้ได้ง่ายเมื่อต้องพบอุปสรรคหรือเกิดความผิดพลาด ขณะที่กรอบคิดแบบงอกงาม เป็นความเชื่อ ความคิด และเจตคติของบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณสมบัติพื้นฐานด้านความสามารถ สติปัญญา พรสวรรค์ และบุคลิกภาพว่าเป็นสิ่งที่พัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งบุคคลที่มีกรอบคิดแบบงอกงามจะมีลักษณะชอบความท้าทาย มีความมุ่งมั่นที่จะเผชิญหน้ากับอุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ และพร้อมยืนหยัดทุ่มเทความพยายามเพื่อเอาชนะอุปสรรคโดยไม่กลัวความล้มเหลว ทำให้มองเห็นประโยชน์ของการนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่นมาใช้ควบคู่กับการเรียนรู้ในความสำเร็จของบุคคลต่างๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง ถึงแม้จะตั้งความคาดหวังไว้สูงและเสี่ยงที่จะล้มเหลว แต่ก็พร้อมจะเรียนรู้จากความล้มเหลวนั้น จึงไม่สนใจกับภาพลักษณ์ที่ผู้อื่นจะมองตนเอง แต่จะสนใจในสิ่งที่ตนเองอยากจะทำ จะให้ขอร่วมงานกับผู้ที่มีความสามารถสูงเพราะจะมองเห็นแบบอย่างในการเรียนรู้และวิธีการที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ (Dweck, 2006, p. 11; Murphy & Thomas, 2008, p. 273) แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีกรอบคิดงอกงามจะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีกรอบคิดจำกัด

กรอบคิดที่แต่ละบุคคลยึดถือมิได้ส่งผลต่อชีวิตตนเองเพียงคนเดียว แต่จะส่งผลต่อผู้อื่นด้วยเช่นกัน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า กรอบคิดของครูนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเองของครูแล้ว ยังส่งผลไปถึงมุมมองและการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนที่ครูบางคนทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่เพราะเชื่อว่าผู้เรียนของตนจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้ หากผู้เรียนเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและความพยายามที่จะเรียนรู้โดยไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อย ขณะที่ครูบางคนเชื่อว่าศักยภาพหรือความสามารถของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นถึงแม้ว่าจะหาวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนก็ไม่สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น ทำให้เห็นว่ากรอบคิดที่แตกต่างกันของครูส่งผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาผู้เรียนอย่างยิ่ง (Gutshall, 2013, p. 1074) สอดคล้องกับการศึกษาของ

Rheinberg (2001, online) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ที่ได้ทำการศึกษาครูใหม่ที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นปีแรกพบว่า ครูที่มีกรอบคิดออกงามจะทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษา กิรส์ตี เวสต์ฟาเลน (Kirsti Westphalen) เอกอัครราชทูตฟินแลนด์ประจำประเทศไทย ได้กล่าวว่า กุญแจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนากระบวนการผลิตครู ให้มีคุณภาพในความรู้ด้านวิชาการ ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ซึ่งการพัฒนาครูให้มีคุณภาพทำให้เยาวชนของฟินแลนด์มีความสุขที่จะเรียนรู้ และกลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ทำให้ประเทศฟินแลนด์สามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว (Kirsti Westphalen, 2559, สัมภาษณ์) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาให้ครูที่มีกรอบคิดออกงาม จะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกรอบคิดในการเรียนรู้ (Learning Mindset) และพัฒนาตนเองได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

จากการศึกษาค้นคว้าการพัฒนารอบคิดของครูในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยเพียงหนึ่งเรื่อง ที่ศึกษาและพัฒนารอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู โดย ธนะดี สุริยะจันทร์หอม (2561) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างโกรธ มายด์เซต สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู ซึ่งได้ทำการทดลองกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงโกรธ มายด์เซตเพิ่มมากขึ้น แต่จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาและพัฒนารอบคิดออกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่กำลังจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เบื้องต้นโดยสัมภาษณ์อาจารย์และอาจารย์นิเทศก์ 5 ท่านที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ และนิเทศการสอนให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีวิธีการจัดการชั้นเรียนที่ไม่เหมาะสม นักศึกษาผู้เรียนในชั้นเรียนมากเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษาบางคนไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติการสอนได้ นักศึกษาบางคนขาดการเตรียมความพร้อมในการสอน และเมื่ออาจารย์นิเทศก์ไปนิเทศการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่จะเกิดความกลัวและวิตกกังวลทำให้การปฏิบัติการสอนไม่เป็นไปอย่างราบรื่น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ความรู้สึกของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่กำลังออกฝึกสอน จำนวน 5 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในเรื่องการจัดการชั้นเรียน รู้สึกไม่มั่นใจกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเองแต่ก็ไม่กล้าที่จะสอบถามวิธีการจากอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์เพราะกลัวถูกดุ แต่จะทำการพูดคุยและหาวิธีการแก้ปัญหา กับเพื่อนนักศึกษาด้วยกันแทน ซึ่งการเผชิญความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม หน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทใหม่ในฐานะครูฝึกสอน ย่อมส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษา เป็นเพราะความรับผิดชอบที่เพิ่มมากขึ้นแปรผันผกผันกับประสบการณ์สอน ทำให้การรับผิดชอบชั้นเรียนเช่นเดียวกับครูในโรงเรียน ส่งผลต่อระดับความวิตกกังวล และความกลัวที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ (Kiggundu & Nayimuli, 2009, p. 346) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์มาสังเกตหรือเฝ้าการสอน ทำให้นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างเต็มที่

จากความสำคัญของการบดบังอกงามและสภาพปัญหาจากข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นกับอาจารย์และอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการที่จะพัฒนาให้นักศึกษาวิชาชีพครู เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดโดยใช้แนวทางการพัฒนา Dweck เป็นแนวทางในการพัฒนากรอบคิดอกงาม เนื่องจาก Dweck (2006, p. 211) ได้ทำการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากรอบคิดอกงาม โดยเน้นการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ซึ่งผลการฝึกอบรมพบว่านักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะออกแบบโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างกรอบคิดอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยโปรแกรมจะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยใช้ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey และ Mumford (1992) ผสานกับแนวความคิดประเมินเพื่อการเรียนรู้ มาพัฒนาเป็นขั้นตอนหลักที่ใช้ในโปรแกรมแต่ละครั้ง อีกทั้งยังได้ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบคิดอกงาม ได้แก่ ทฤษฎีแห่งตน (Self-Theories) ของ Dweck ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) และทฤษฎี Client Centered ของโรเจอร์ (Carl Rogers) ร่วมกับการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การให้ตัวแบบ (Modeling) การเสริมแรง (Reinforcement) การชมเชย (Praise) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การบรรยาย (Lecture) การประเมินตนเอง (Self-

Assessment) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างสถานการณ์ (Simulation) กรณีศึกษา (Case Study) การอภิปราย (Group discussion) การระดมสมอง (Brain Storming) และเกม (Game) มาพัฒนากิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ให้เกิดความเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง และความคิดความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมพัฒนาตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การศึกษาแบบผสมวิธี (Mix Method) โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพนำวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อที่นำไปสู่การทำความเข้าใจที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการศึกษาปรากฏการณ์วิทยาเกี่ยวกับความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดของงานของครูในบริบทสังคมไทย โดยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาพัฒนาแบบวัดและออกแบบโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

- 1) กรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทยมีความหมายอย่างไร
- 2) คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของงานในการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างไร
- 3) โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนควรมีลักษณะอย่างไร
- 4) โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งตามระยะดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความหมายของกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย
- 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของงานในบริบทสังคมไทย
- 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู
- 4) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

ครู

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาและการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ก่อให้เกิดประโยชน์ 2 ประการ ดังนี้

1) ประโยชน์เชิงวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับกรอบคิดที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นฐานแนวความคิดที่มาจากต่างประเทศ ซึ่งอาจมีมุมมอง ความคิด ความเชื่อบางสิ่งที่แตกต่างกันกับสังคมไทย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะทำให้ได้ความหมายและองค์ประกอบของกรอบคิดที่มีความชัดเจนที่อยู่บนฐานคิด ความเชื่อในบริบทสังคมไทย ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแบบวัดและออกแบบโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียนที่มีการประยุกต์ ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาสร้างกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาชีพครูในประเทศไทย

2) ประโยชน์เชิงการปฏิบัติ

ครู เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญและมีหน้าที่มีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ ดังนั้นการสร้างบุคลากรที่มีหน้าที่สำคัญจึงจำเป็นต้องได้รับการบ่มเพาะและขัดเกลาจากสถาบันการศึกษา ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์ ซึ่งสามารถนำโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ไปพัฒนาใช้กับนักศึกษาครูที่กำลังจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ในโปรแกรมจะช่วยเสริมสร้าง ความคิด ความเชื่อ เจตคติ ที่จะนำไปสู่การพัฒนารอบคิดของงานของนักศึกษาครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งระยะของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดของงานของครูในบริบทสังคมไทย

ผู้วิจัยศึกษาปรากฏการณ์วิทยาเพื่อหาความหมายกรอบคิดของงานของครูและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของงานในบริบทสังคมไทย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเบื้องต้นของกรอบคิดของงานเพื่อเป็นฐานคิดในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกรอบคิดของงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยระยะที่ 1 จะนำไปพัฒนาแบบวัดกรอบคิดของงาน และพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูงานต่อไปในการวิจัยระยะที่ 2 โดยผู้วิจัยนำเสนอขอบเขต ดังนี้

สนามการวิจัย หรือ พื้นที่การศึกษา /ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สนามการวิจัย

สำหรับการศึกษาปรากฏการณ์ของกรอบคิดงอกงามของครู ผู้วิจัยกำหนดสนามการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความหมายและคุณลักษณะของกรอบคิดงอกงาม คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มูลนิธิยุวสถิรคุณ และมหาวิทยาลัยที่ผลิตครู

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาทำความเข้าใจ ความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงาม ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนและอยู่ในแวดวงการศึกษาที่เป็นครูในระบบ ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนนอกระบบ รวมไปถึงหน่วยงานระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นๆที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลต่างๆและสามารถให้ข้อมูล มุมมองเกี่ยวกับกระบวนการคิดเกี่ยวกับตนเองและการพัฒนาผู้เรียนได้ ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful sampling) โดยเน้นเลือกบุคคลที่มีความเข้าใจและมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ คือ กรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมไทย

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผู้วิจัยศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งในการวิจัยในระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดกรอบคิดงอกงาม พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยนำเสนอขอบเขต ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 358 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงครามที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ที่มีกรอบคิดงอกงามของครูอยู่ใน

ระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 37 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากได้นักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 12 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่

- 1) ตัวแปรจัดกระทำ คือ โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู
- 2) ตัวแปรตาม คือ กรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียน** หมายถึง ระบบความคิด ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่กำหนดพฤติกรรมให้นักศึกษาพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียน ภายใต้บทบาทหน้าที่ของครูที่เชื่อว่าตนเองและผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ 1) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตน และ 2) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง หมายถึง การเข้าใจและยอมรับของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อตนเองทั้งในด้านบวกและด้านลบ มีความเชื่อว่าศักยภาพของตนเองพัฒนาได้ สามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน และมีคุณลักษณะของความเป็นครู ประกอบด้วย

1) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเข้าใจและยอมรับคุณลักษณะภายในของตนเองทั้งข้อดีและข้อจำกัด ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเปิดใจรับฟังคำวิพากษ์จากอาจารย์ที่ปรึกษา การนำคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ การทบทวนข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองและจัดการอารมณ์ด้านลบของตัวเองได้

2) ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความมั่นใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่คิดว่าตนเองสามารถพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้นได้ และมั่นใจว่าสามารถพัฒนาทักษะการจัดการชั้นเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้เช่นกัน ซึ่งความเชื่อนี้เป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรมที่ทำให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ แสวงหาข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองมีความพยายาม ทুমเท คิดค้นกลวิธีในการเรียนรู้ต่างๆ มาใช้ใน

การพัฒนาทักษะการจัดการชั้นเรียนของตนเองโดยไม่ยึดติดกับวิธีการแบบเดิม และเมื่อพบกับอุปสรรคหรือเผชิญกับปัญหาในการจัดการเรียนรู้อีกจะพยายามทบทวนหาข้อผิดพลาดของการจัดการเรียนรู้และหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนรู้นั้นให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน หมายถึง การตั้งเป้าหมายของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับพัฒนาตนเองในการฝึกปฏิบัติการสอนตามบทบาทหน้าที่ของครู ได้แก่ การทำความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง การศึกษาทำความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน การวางแผนการสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการค้นคว้าข้อมูล การทำงานร่วมกับผู้อื่น

4) การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการแปลกใหม่ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น คิดวิธีการในการแก้ปัญหาที่ยืดหยุ่นมีความหลากหลายและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์

5) คุณลักษณะความเป็นครู หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างต่อผู้เรียนในการประพฤติตน ได้แก่ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ การใช้คำพูดสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพและเหมาะสมกับบุคคล การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลาในการสอน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และการมีจิตอาสา

1.2 ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน หมายถึง ความเชื่อของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อผู้เรียนว่ามีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยเชื่อว่าศักยภาพของผู้เรียนทุกคนสามารถเติบโตและพัฒนาได้ ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1) ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ หมายถึง ความคิดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถรับรู้อารมณ์และคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในฐานะมนุษย์ ได้แก่ การเคารพในความแตกต่างของผู้เรียน การปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเท่าเทียม การให้การเสริมแรงในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง การค้นหาข้อดีของผู้เรียน การให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนทำในสิ่งที่เหมาะสม การไม่ตำหนิตัดสินผู้เรียนเมื่อกระทำผิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถามข้อมูล การใช้การสื่อสารเชิงบวก ฯลฯ

2) ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาสติปัญญาและทักษะใน

การเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การจูงใจผู้เรียน การใช้การเสริมแรง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน ฯลฯ

2. โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการที่ถูกออกแบบเพื่อทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูเกิดกรอบคิดของงาน ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประการ คือ 1) เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในตนเอง และ 2) เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในของผู้เรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อแนวปฏิบัติสำหรับการพัฒนาตนเองของนักศึกษาครู และแนวปฏิบัติของนักศึกษาครูต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยหลักในการออกแบบโปรแกรมเป็นการนำทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของฮันนีและมัมฟอร์ด (Honey and Mumford, 1992) และแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่กำลังจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแห่งตนของ Dweck (Self-Theories) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) และทฤษฎี client centered ของโรเจอร์ (Carl Rogers) ร่วมกับการใช้การใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การให้ตัวแบบ (Modeling) การเสริมแรง (Reinforcement) การชมเชย (Praise) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การบรรยาย (Lecture) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างสถานการณ์ (Simulation) กรณีศึกษา (Case Study) การอภิปราย (Group discussion) การระดมสมอง (Brain Storming) และเกม (Game) มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตน และความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ (Having an Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ ผ่านประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความรู้สึกของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น เกมส์ คลิปวิดีโอ ทัศนศึกษา การเล่าเรื่อง บทบาทสมมติ

สถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนซึ่งมีความใกล้เคียงกับสิ่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเผชิญเมื่อออกปฏิบัติการสอน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับกับชีวิตของตนเองอย่างมีความหมาย

2.2) ขั้นการทบทวนประสบการณ์ (Reviewing the Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยให้นักศึกษา คัดวิเคราะห์ผลกระทบของประสบการณ์ที่มีต่อตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และเหตุผลเฉพาะบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง การจับคู่แลกเปลี่ยนความคิด การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนในกลุ่มใหญ่ การบันทึกความคิด ความรู้สึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง

2.3) ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ (Concluding) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยให้นักศึกษา เชื่อมโยงการรับรู้ในชั้นที่ผ่านมา เพื่อร่วมกันสร้างข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอด หรือหลักการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การระดมสมอง การนำเสนอ mind mapping การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายร่วมกันในกลุ่มใหญ่ การเติมข้อมูลลงในกระดานชาร์ต โดยผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุป หลักการและแนวทางการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตของนักศึกษาเมื่อต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.4) ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วางแผนในการปฏิบัติตนหลังจากที่ได้รับรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด หลักการ แนวคิดในประเด็นกำหนดตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้นักศึกษาได้อธิบายถึงแนวปฏิบัติที่แต่ละคนได้วางไว้ โดยใช้วิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่ การเขียนจดหมายถึงตนเองในอนาคต และการบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้นักศึกษา

2.5) ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้กระบวนการถอดบทเรียนหลังการสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละครั้ง (After Action Review: AAR) เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงและปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการ AAR จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ประเมินผลกิจกรรมระหว่างการดำเนินการ สามารถมองเห็นปัญหาและหาวิธีการปรับปรุงการทํากิจกรรมในครั้งต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กรอบแนวคิดตามระยะของการวิจัย ดังนี้

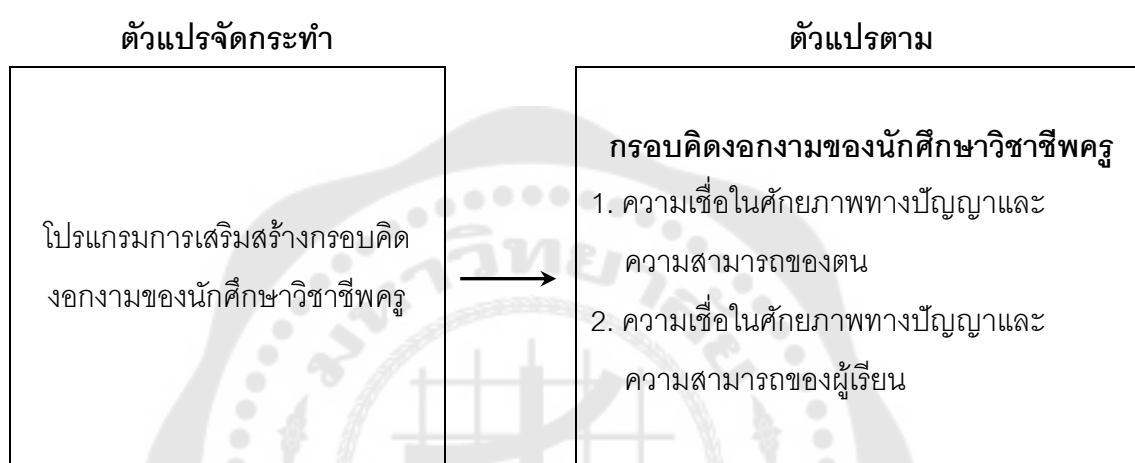
กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์ (Phenomenology) กรอบคิดงอกงามของครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติการสอน และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจความหมายกรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทยที่มีลักษณะเฉพาะ และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนากรอบคิดงอกงาม ผ่านมุมมองและประสบการณ์ของครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยผู้วิจัยอาศัยทฤษฎีแห่งตน (Self-Theories) ของ Dweck เป็นฐานการคิดและกระบวนการที่ใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกระบวนการคิด ความเชื่อ และการแสดงพฤติกรรมของครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะความคิดและความเชื่อของบุคคล ที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของตนเอง ส่งผลต่อวิธีคิดมุมมองต่อการเผชิญปัญหา และพฤติกรรมต่อการพัฒนาตนเองของบุคคลให้มีความแตกต่างกัน โดยในเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับกรอบคิดงอกงามของครู เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงาม ได้แก่ ความเชื่อในศักยภาพในตนเองของครูว่าสามารถพัฒนาได้ และความเชื่อของครูในศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดเกี่ยวกับกรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทยนั้น มีคุณลักษณะที่แตกต่างเพิ่มเติมจากบริบทในต่างประเทศ ดังนั้นในการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ จะนำไปสู่การวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นความหมาย คุณลักษณะ และความสำคัญของกรอบคิดงอกงามของครู ซึ่งทำให้ครูมีความคิดความเชื่อต่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียนที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ซึ่งจากผลที่ได้ในการระยะที่ 1 จะถูกนำไปใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยผลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นตัวแปรตามที่ใช้การพัฒนา โดยผู้วิจัยออกแบบโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ในครั้งนี้โดยผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey and Mumford (1992) ผสานกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment) ทฤษฎี /แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรม ได้แก่ Self Theories, Social Cognitive Theory, A Theory of Meaningful Verbal Learning, Maslow's Hierarchy of Need, Theory Client Centered โดยใช้ เทคนิคทางจิตวิทยา ดังนี้

Modeling, Reinforcement, Praise, Feedback , Lecture Self-Assessment, Role playing , Simulation , Case Study , Game, Brain Stroming, Group discussion มาใช้ในแต่ละขั้นตอน การพัฒนารอบคิคงอกงาม 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นการได้รับประสบการณ์ ขั้นการทบทวน ประสบการณ์ . ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน และขั้นการประเมินเพื่อ การเรียนรู้ การวิจัยระยะที่ 2 มีกรอบการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิคงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

สมมติฐานในการวิจัยในระยะที่ 2

1) นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิคงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู มีระดับกรอบคิคงอกงามหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

2) นักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิคงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู มีระดับกรอบคิคงอกงามในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกรอบคิดงอกงามของครู (Mindset)

- 1.1 ความเป็นมาของกรอบคิด
- 1.2 ความหมายของกรอบคิด
- 1.3 ประเภทของกรอบคิด
- 1.4 แนวทางการวัดกรอบคิด
- 1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนารอบคิดงอกงาม (Growth Mindset) ของนักศึกษาวิชาชีพครู

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนารอบคิดงอกงาม
- 2.2 แนวทางการพัฒนารอบคิดงอกงาม
- 2.3 ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม
- 2.4 เทคนิคทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารอบคิดงอกงาม
- 2.5 แนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนารอบคิดงอกงาม

วิชาชีพครู

ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาชีพครู

- 3.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 3.2 บทบาทของนักศึกษาวิชาชีพครูกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกรอบคิดงอกงามของครู (Mindset)

1.1 ความเป็นมาของกรอบคิด

ศาสตราจารย์ Dweck (2006, p. 277) ของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาและนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาจิตวิทยาสังคม บุคลิกภาพ และจิตวิทยาพัฒนาการ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีตัวตน (Self-Theories) ที่เป็นการเชื่อมโยงของจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม และจิตวิทยาบุคลิกภาพ โดยสนใจพิจารณาเกี่ยวกับการรับรู้หรือการเข้าใจในตนเอง (self-conception / Mindset) ที่บุคคลใช้ในการสร้างความเป็นตัวตน (อัตตา) และใช้ความเข้าใจและการรับรู้นี้ไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมของตนเอง (Dweck, n.d.) ในช่วงปี ค.ศ.1973-1982 Dweck (2004, online) ได้สนใจศึกษาและทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่จะพัฒนาความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ (Learned Helplessness) โดยมุ่งศึกษาในมิติที่มีความหลากหลาย เช่น เรื่องของความคาดหวัง (Expectation) ขนบธรรมเนียมประเพณี (Social Cues) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การประเมินผลการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Evaluative Feedback) ความแตกต่างทางเพศ (Sex Difference) เป็นต้น โดยในปี ค.ศ. 1977 เริ่มสนใจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation) และการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ (Achievement Orientation) และในปี ค.ศ.1993-1998 Dweck ได้สนใจศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีโดยนัย (Implicit Theories) จนกระทั่งปี ค.ศ.1999 ได้มีการพัฒนาเป็นทฤษฎีแห่งตน (Self-Theories) ที่มีบทบาทในแรงจูงใจ บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง โดยมุ่งสนใจค้นคว้าว่าบุคคลสามารถพัฒนาความเชื่อเกี่ยวกับตนเองได้อย่างไร และการใช้จิตวิทยาในการชมเชย (Praise) ที่สามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคล โดยในการศึกษาทฤษฎีที่มีความหลากหลายเพื่อหาคำตอบว่าเหตุใดผู้เรียนบางคนถูกจูงใจให้ทำงานมากขึ้นได้ ขณะที่บางคนตกอยู่ในสภาวะสิ้นหวังในการเรียนรู้ (learning-theories.com, 2015, online) จนกระทั่งปี ค.ศ. 2006 จึงเขียนหนังสือเรื่อง Mindset : The New Psychology of Success. ซึ่งได้รับการยอมรับและนำไปปรับใช้ในการเรียน การประกอบธุรกิจ กีฬา ฯลฯ ทั่วโลก

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความเป็นมาของกรอบคิดงอกงาม พบว่า จุดเริ่มต้นของการศึกษากรอบคิดงอกงาม เริ่มจากการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความสิ้นหวังในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพยายามที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายมิติเพื่อให้เกิดความครอบคลุม จนสามารถเข้าใจสาเหตุความสัมพันธ์ และค้นพบว่าสิ่งที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับกรอบคิดงอกงาม

1.2 ความหมายของกรอบคิด

จากการศึกษาค้นคว้าความหมายของกรอบคิด มีนักวิชาการ นักการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ให้นิยาม ความหมายของกรอบคิดไว้ดังนี้

สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด (2015, Online). ให้ความหมายของกรอบคิด ไว้ว่าเป็นชุดของเจตคติ หรือความคิดที่ตายตัวที่แต่ละคนมีซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

Dweck (2006, p.6) กล่าวว่าความเชื่อเกี่ยวกับตัวเองและคุณสมบัติพื้นฐานส่วนใหญ่ของตนเอง ความคิดเกี่ยวกับความฉลาด พรสวรรค์ บุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งคุณลักษณะที่กล่าวมานี้มีความคงที่เหมือนกับการสลักภาพลงบนหิน หรืออาจเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดชีวิต

Mercer and Ryan (2009, p.436) ให้ความหมายของกรอบคิดว่าเป็นการสันนิษฐานเบื้องต้นบางอย่างของมนุษย์เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง เช่น สถิติปัญญา หรือบุคลิกภาพเบื้องต้น

Ricci (2013, p.4) อธิบายว่า กรอบคิด เป็นกรอบและวิธีคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล รวมถึงเจตคติต่อตนเองและผู้อื่น

Zimbardo et al. (2013, online) กล่าวว่ากรอบคิด (Mindset) เป็นความเชื่อพื้นฐานของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่เติบโตขึ้นอย่างมีความหมายจากความพยายามที่จะทำให้ดีขึ้น บางคนเชื่อว่าบางสิ่งเช่นความฉลาดอาจเปลี่ยนแปลงได้บ้างหรืออาจเปลี่ยนแปลงไม่ได้เลย

ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา (2557, online) ได้ให้ความหมายของกรอบความคิดว่า คือ ความเชื่อ หรือความคิดที่ส่งผลถึงพฤติกรรม และเจตคติ เป็นผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับซึ่งจะส่งผลต่อกรอบคิดของบุคคล และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่าง ๆ ของตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความหมายของกรอบคิดเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนสร้างขึ้นจากการรับรู้ของตนเอง ผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ทำให้แต่ละบุคคลเกิดมุมมอง ความคิด ความเชื่อ และเจตคติต่อศักยภาพภายในตนเองแตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อบุคคลต้องพบเจอกับสถานการณ์หรือสิ่งเร้าชนิดเดียวกัน อาจทำให้บุคคลมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมการตอบสนองที่แตกต่างกัน โดยความแตกต่างนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ที่เป็นผลจากความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในของตนเอง ประเด็นที่ 1 คือบุคคลมีความเชื่อว่าศักยภาพ หรือคุณสมบัติภายในตนเองเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หรือ

เปลี่ยนแปลงได้เพียงเล็กน้อย และประเด็นที่ 2 คือบุคคลมีความเชื่อว่า ศักยภาพ หรือคุณสมบัติภายในตนเองสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

1.3 ประเภทของกรอบคิด

กรอบคิดของบุคคลเกิดจากการได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา, 2556, online) โดยเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังเลี้ยงดูภายในครอบครัว การได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นต้นซึ่งจากการศึกษาของ Dweck, (2006, p. 6) พบว่า เมื่อบุคคลยอมรับกรอบคิดสำหรับตนเองแล้วจะเป็นเสมือนการวางกรอบในการคิด มุมมอง เจตคติ และความเชื่อ ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะมีอิทธิพลในการชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นๆ โดยได้มีการแบ่งกรอบคิดเป็น 2 ประเภทคือ กรอบคิดจำกัด (Fixed Mindset) และกรอบคิดดองงาม (Growth Mindset)

1.3.1 กรอบคิดจำกัด (Fixed Mindset)

Dweck (2006, p.6) ได้ให้ความหมายของกรอบคิดติดยึดว่า เป็นความเชื่อว่าคุณสมบัติของตนเอง เป็นเหมือนภาพที่ถูกสลักลงบนหิน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยระบบความเชื่อนี้จะชี้นำให้บุคคลกำหนดความคิดเกี่ยวกับสติปัญญา ทักษะ และพรสวรรค์ของตนไว้ล่วงหน้า (Ricci, 2013, p. 3) ผู้ที่มีกรอบคิดจำกัดจะตั้งเป้าหมายเพื่อต้องการพิสูจน์ความสามารถตนเองในทุกด้านเช่น ด้านการเรียน ด้านการงานอาชีพ หรือด้านความสัมพันธ์ โดยมีความคิดและมุมมองที่วัดจากคำตัดสินทางสังคมว่าตนเองจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว โดยคนที่มีกรอบคิดจำกัดจะไม่ต้องการเกิดความผิดพลาดเพราะมองว่าความผิดพลาดจะเป็นการตัดสินระดับสติปัญญาของบุคคล ต้องการการยอมรับจากสังคม กลัวการถูกปฏิเสธ มักจะรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ชนะหรือผู้แพ้ และไม่เห็นคุณค่าของความพยายาม ซึ่ง Dweck ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีกรอบคิดจำกัด ไว้ดังนี้ (Dweck, 2010, p. 27)

- 1) เชื่อว่าความล้มเหลวคือข้อจำกัดของสติปัญญาของตน
- 2) ตั้งเป้าหมายมุ่งที่จะแสดงผลงาน
- 3) ป้องกันตนเองจากความล้มเหลว โดยหลีกเลี่ยงที่จะทำสิ่งที่มีความเสี่ยงและท้าทาย
- 4) เมื่อต้องเผชิญความล้มเหลวจะท้อแท้และหมดกำลังใจในการทำสิ่งนั้น และจะเปลี่ยนเป้าหมายไปยังสิ่งอื่นที่ตนจะสามารถประสบความสำเร็จได้
- 5) รู้สึกว่าคำวิจารณ์เปรียบเสมือนการโจมตีที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่าตนเป็นคนโง่
- 6) หวาดกลัวต่อความสำเร็จของผู้อื่นเพราะจะรู้สึกว่าตนเองไม่ฉลาด
- 7) ความพยายามแสดงถึงการไร้ความสามารถ

โดยลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Murphy and Thomas (2008, p. 271) ที่ได้นำแนวคิดของ Dweck มาทำการศึกษาว่าความเชื่อในสติปัญญาของเรามีอิทธิพลที่สำคัญต่อพัฒนาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างไร โดยเลือกนักศึกษาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ 2 คนที่มีลักษณะของกรอบคิดจำกัดและมีลักษณะของกรอบคิดงอกงาม เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก และสำรวจพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีความเชื่อแบบจำกัด ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีกรอบคิดจำกัด จะส่งผลต่อพัฒนาการในการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งนักศึกษาที่มีกรอบคิดจำกัดจะมีนิสัยที่ไม่ตอบสนองต่อความท้าทาย เกิดความรู้สึกท้อแท้ไม่พอใจเมื่อต้องพบกับอุปสรรค และรู้สึกคับข้องใจเมื่อต้องร่วมงานกับผู้ที่มีความสามารถสูงกว่า และไม่พยายามที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่เลือกที่จะให้ผู้ร่วมงานทำงานส่วนใหญ่และตนเองลงมือช่วยเพียงเล็กน้อยเพื่อให้งานสำเร็จ โดยไม่สนใจกระบวนการเรียนรู้ระหว่างการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการได้เพียงเล็กน้อย

1.3.2 กรอบคิดงอกงาม (Growth Mindset)

Dweck (2006, p.7) ได้ให้ความหมายของกรอบคิดงอกงามว่า เป็นระบบความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับการให้ความหมายของ Ricci (2013, p. 3) ที่ได้ให้ความหมายของกรอบคิดงอกงามว่า ระบบความคิดที่จะนำไปสู่บุคคลเชื่อว่าสติปัญญายังคงสามารถเติบโต และพัฒนาได้ด้วยความพยายาม โดยให้ความสนใจกับการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการ และการสาธิตที่ชาญฉลาด ซึ่งทำให้เห็นถึงความความคิดที่เติบโต อันเป็นผลมาจากความวิริยะพากเพียร เรียนรู้จากความผิดพลาด นำความท้าทายมาใช้ และใส่ความพยายามในการทำสิ่งที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จ (Giamportone, 2012, online) โดยมีเป้าหมายจากแรงปรารถนาที่จะเรียนรู้และพยายามที่จะแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยมีได้สนใจเรื่องการให้คุณค่าหรือคำตัดสินจากสังคม (Dweck, 2006, p. 6) ดังเช่นในงานวิจัยของของ Murphy and Thomas (2008, p. 272) พบว่านักศึกษาที่มีกรอบคิดงอกงาม จะตั้งความคาดหวังไว้สูงโดยไม่กลัวความล้มเหลว ถึงแม้ว่าจะต้องพบกับความล้มเหลวในการสอบหรือพบกับอุปสรรคในการทำงาน ก็จะต้องตั้งตัวได้อย่างรวดเร็ว และมองหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อก้าวข้ามอุปสรรคหรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ไปสู่ความสำเร็จ รู้สึกสนุกกับทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถสูงเพราะมองเห็นแบบอย่างในการเรียนรู้และวิธีการที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่ความสำเร็จ ซึ่ง Dweck (2010, p. 26) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีกรอบคิดงอกงามไว้ดังนี้

- 1) เชื่อว่าศักยภาพภายในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้

- 2) การตั้งเป้าหมายจะมุ่งไปที่การเรียนรู้
- 3) สามารถฟื้นตัวจากความล้มเหลวได้อย่างรวดเร็ว
- 4) ขอความช่วยเหลือและกล้าที่จะเผชิญหน้ากับความล้มเหลว
- 5) นำคำวิจารณ์จากบุคคลอื่นมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง
- 6) เรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่นและนำความสำเร็จนั้นมาเป็นแรงบันดาลใจ
- 7) ความพยายามและทุ่มเทจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าประเภทของกรอบคิดที่บุคคลยึดถือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย กรอบคิดจำกัด และกรอบคิดงอกงาม ซึ่งกรอบคิดทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นความเชื่อเฉพาะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของตนเองด้านศักยภาพ ความสามารถ สถิติปัญญาที่บุคคลมีอยู่ในตนเองอันเป็นผลจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผ่านมาในอดีตที่ส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เจตคติ ความคิดต่อตนเองที่จะชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรมการดำเนินชีวิต และความสำเร็จของบุคคลโดยบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

บุคคลที่มีกรอบคิดจำกัด จะมีความเชื่อเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือศักยภาพของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดไม่สามารถพัฒนาได้ หรืออาจจะสามารถพัฒนาได้เพียงเล็กน้อย ขณะที่บุคคลที่มีกรอบคิดงอกงามจะมีความเชื่อเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือศักยภาพของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลาโดยอาศัยความพยายามของตนเอง ซึ่งความแตกต่างของความเชื่อทั้งสองแบบจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการตั้งเป้าหมายในชีวิต มุมมองต่อความสำเร็จ การให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง เป็นต้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกรอบคิดทั้งสองแบบในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความแตกต่างระหว่างกรอบคิด 2 แบบ

กรอบคิดจำกัด	ลักษณะ	กรอบคิดงอกงาม
ศักยภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวมา เปลี่ยนแปลงได้ยากหรือเปลี่ยน ไม่ได้เลย	ความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพใน ตนเอง	ศักยภาพสามารถเปลี่ยนแปลงและ พัฒนาได้ตลอดเวลา
ตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงานและ ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของ ตนเองในสายตาผู้อื่น	การตั้งเป้าหมายในการเรียนหรือ การทำงาน	ตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ และไม่สนใจภาพลักษณ์ของตนเอง ในสายตาผู้อื่น
ไม่เลือกงานที่มีทำลายหรือเสี่ยงที่ จะล้มเหลว	การตัดสินใจเลือกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	ชอบงานที่มีความท้าทาย และไม่กลัวที่จะต้องเสี่ยงกับ ความล้มเหลว
มองคำวิจารณ์ว่าเป็นคำตำหนิ ให้ตนเองเหมือนคนไร้ ความสามารถ	มุมมองต่อคำวิจารณ์	มองคำวิจารณ์เหมือนคำแนะนำ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง
รู้สึกท้อแท้และไร้ค่า หดกำลังใจ ฟื้นตัวจากความล้มเหลวได้ช้า	เมื่อต้องเผชิญกับความล้มเหลว	ไม่รู้สึกหมดหวังหรือไร้ค่า มองความล้มเหลวว่าเป็น การเรียนรู้อย่างหนึ่งฟื้นตัวได้เร็ว
ความสำเร็จของผู้อื่นทำให้รู้สึกถูก คุกคาม	การยอมรับความสำเร็จของผู้อื่น	ยินดีและยอมรับในความสำเร็จของ ผู้อื่นและนำมาเป็น แรงบันดาลใจ
หากเป็นคนที่มีความสามารถก็ไม่ จำเป็นต้องใช้ความพยายาม	มุมมองต่อความพยายาม	ความพยายามทุ่มเทจะทำให้เรา พัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จได้

จากตารางกล่าวโดยสรุปได้ว่าบุคคลที่มีกรอบคิดแตกต่างจะส่งผลต่อวิธีการคิด ความรู้สึก การปรับตัว และการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้ที่มีกรอบคิดงอกงาม จะพยายามพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สามารถปรับตัวและก้าวผ่านอุปสรรคเพื่อทำตามเป้าหมายจนประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ซึ่งต่างจากผู้ที่มีกรอบคิดจำกัดที่จะให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของตนเอง ใฝ่ใจกับความคิดของบุคคลอื่น ขาดความมั่นใจในศักยภาพของตนเองจึงไม่กล้าที่จะลงมือทำหรือเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เพราะไม่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ทำให้เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคหรือการเปลี่ยนแปลงจะไม่สามารถก้าวผ่านไปสู่อุบัติความสำเร็จได้

1.4. แนวทางการวัดกรอบคิด

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีนักวิจัยที่สร้างเครื่องมือที่ใช้วัดในการวัดกรอบคิด ไว้ดังนี้

1.4.1 Handerson and Dweck, (1990) ได้สร้างแบบสอบถามที่มีคำถาม 3 ข้อโดยแต่ละข้อคำถามถูกแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบโดยผู้ตอบจะเลือกข้อความที่ตรงกับลักษณะของตนเอง ซึ่งข้อความหนึ่งจะแสดงถึงความมั่นใจในระดับความฉลาดของตนเอง เช่น “ฉันมักจะคิดว่าฉันฉลาด” และอีกข้อความหนึ่งจะแสดงถึงความไม่มั่นใจในความฉลาดของตนเอง เช่น “ฉันจะแปลกใจถ้าพบว่าจริงๆ แล้วฉันก็ฉลาดเหมือนกัน”

ตอนที่ 2 จะถามระดับความสอดคล้องของข้อความดังกล่าวซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ จริงที่สุด จริง และค่อนข้างจริง โดยข้อคำถามจะมีการระบุถึงบริบทของระดับความฉลาดไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดของบุคคล ซึ่งแบบวัดความมั่นใจในความฉลาดนี้ไม่มีการรายงานถึงค่าคุณภาพเครื่องมือ และสามารถใช้ได้เฉพาะบุคคลที่อยู่ในกลุ่ม Incremental Theory

1.4.2 Faria and Fontaine (อ้างถึงใน สุวิทย์ อัสสพันธุ์, 2556, น. 49) ได้สร้างแบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับความฉลาด (Personal Perceptions of Intelligence) เพื่อวัดความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดเช่นกันโดยแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ ได้แก่

มาตรการสถิตย (Static) ซึ่งตรงกับการมีความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่ติดตัวมา (Entity Theory) โดยมีข้อคำถามที่ใช้ได้จำนวน 12 ข้อ เช่น “You can't change your intelligence.”

มาตรการพลวัต (Dynamic) ซึ่งตรงกับการมีความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่เพิ่มขึ้นได้ (Incremental Theory) มีข้อคำถามที่ใช้ได้จำนวน 9 ข้อ เช่น “You can become more intelligence, if you wish” โดยผู้ตอบจะเลือกระดับความคิดเห็นผ่านมาตรประมาณค่า 6 ระดับเช่นเดียวกับของ Dweck โดยมาตรการสถิตยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 และมาตรการพลวัต มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

1.4.3 Dweck (2006, online) กล่าวถึงแบบประเมินเกี่ยวกับความเชื่อในความสามารถของตนแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

ด้าน Entity Theory ที่เชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่ติดตัวมา แบ่งออกเป็น 4 ข้อดังนี้

1) You have a certain amount of intelligence, and you can't really do much to change it.

2) Your intelligence is something about you that you can't change very much.

3) You can learn new things, but you can't really change your basic intelligence.

4) To be honest, you can't really change how intelligent you are.

ด้าน Incremental Theory ที่เชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่เพิ่มขึ้นได้ แบ่งออกเป็น 4 ข้อดังนี้

1) No matter who you are, you can significantly change your intelligence level.

2) You can always substantially change how intelligent you are.

3) You can change even your basic intelligence level considerably

4) No matter how much intelligence you have, you can always change it quite a bit.

ซึ่งการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดของบุคคลใช้การประเมินโดยการใช้อย่างแบบรายงานตนเองที่ประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert) โดยจะแยกออกเป็น 2 มาตรฐานคือ ความเชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่ติดตัวมากับมาตรฐานความเชื่อที่ว่า สติปัญญาสามารถพัฒนาและเพิ่มขึ้นได้โดยผู้ตอบจะตอบรายงานเป็นแบบประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งฮองและคณะ (Hong et al, 1999) ได้รายงานผลการใช้แบบวัดฉบับนี้ว่าแต่ละมาตรมีความเชื่อมั่นในระดับสูง โดยมีสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .94 ถึง .98 และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีการวัดซ้ำพบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการวัดครั้งที่ 2 ที่ใช้ระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์เท่ากับ .80

มีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาและพัฒนาการวัดกรอบคิดเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีของ Dweck ที่เกี่ยวกับการรับรู้ความฉลาดของตนเอง (Implicit Theory of Intelligence) ว่าเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้หรือพัฒนาไม่ได้ นั่นเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะ Abd-El-Fattah and Yates (2006, pp. 1-14) ได้ทำการศึกษามาตรวัดการรับรู้ความฉลาดของตน: การทดสอบความไม่ผันแปรของโมเดลการวัด (Implicit Theory of Intelligence Scale: Testing for factorial invariance and mean structure) โดยใช้แบบสอบถามของ Faria and Fontaine (อ้างถึงใน

สุรวิทย์ อัสสพันธุ์, 2556, น. 49) ในการศึกษาครั้งนี้ โดย Abd-El-Fattah and Yates, ต้องการที่จะนำเสนอ 14 มาตรวัดตัวใหม่ที่ชื่อว่า มาตรวัดการรับรู้ความฉลาดของตนเอง (ITIS) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากออสเตรเลีย 162 คน และนักศึกษาจากอียิปต์ 940 คนตามลำดับ จากการทำวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของแต่ละกลุ่มพบว่าสามารถจำแนกได้เป็น 2 องค์ประกอบ entity และ incremental

โดย Entity จะกล่าวถึงลักษณะการรับรู้ต่อความฉลาดของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกจำกัด ควบคุมไม่ได้ ถึงแม้จะใช้ความพยายามก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ Incremental จะกล่าวถึงลักษณะการรับรู้ต่อความฉลาดของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถปรับเปลี่ยน ควบคุมและสามารถเพิ่มขึ้นได้ โดยการใช้ความพยายามและการทุ่มเทโดยแต่ละลักษณะจะประกอบด้วย 7 ข้อคำถาม โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 2 องค์ประกอบอยู่ที่ประมาณ .33 ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงพหุ แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ค่าคงที่ของโครงสร้างแบบวัด ITIS ข้ามวัฒนธรรมและข้ามเพศแบบพหุ: การศึกษาในบริบทของชาวออสเตรเลียและชาวอียิปต์ โดยองค์ประกอบของการค้นพบนี้จะถูกอธิบายในบริบทของอียิปต์และออสเตรเลียโดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในออสเตรเลียของการมีความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่ติดตัวมา เท่ากับ .78 และการมีความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่เพิ่มขึ้นได้ เท่ากับ .76 ส่วนในกลุ่มอียิปต์พบว่าความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่ติดตัวมา เท่ากับ .83 และการมีความเชื่อว่าความฉลาดเป็นสิ่งที่เพิ่มขึ้นได้ เท่ากับ .75 สอดคล้องกับงานวิจัยของการเรียนรู้ภาษาข้ามบริบททางวัฒนธรรม: ในผู้เรียนภาษาอังกฤษของชาวออสเตรเลียและชาวญี่ปุ่น (Language Learning Mindsets Across Cultural Setting: English Learners in Australia and Japan) ของ Ryan and Mercer (2012) ที่ได้ต้องการศึกษาว่าความคิดรวบยอดของกรอบคิดในบริบทของการเรียนภาษา 2 บริบทที่แตกต่างกันมาก ๆ นั้นปรากฏออกมาในลักษณะเดียวกันได้อย่างไรและศึกษาว่าโครงสร้างของกรอบคิดสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาในสังคมอื่นได้มากน้อยแค่ไหน โดยทำการศึกษาในนักศึกษาปี 1 เอกภาษา ในมหาวิทยาลัยจากประเทศออสเตรเลียและญี่ปุ่น จำนวน 81 คน แบ่งเป็นประเทศออสเตรเลีย 40 คน และประเทศญี่ปุ่น 41 คนโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ คำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดคำถามปลายปิดนั้นปรับปรุงมาจาก Implicit Theories of Intelligence scale ของ Dweck เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ โดยคำถามปลายเปิดมี 3 คำถาม ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อวัดว่านักเรียนมีกรอบคิดจำกัดหรือกรอบคิดงอกงามอยู่ในระดับใด

สำหรับในประเทศไทย สตรีเควา จำปารัตน์ (2556, น. 67-84) ได้ศึกษารูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) สร้างรูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 9 แห่ง จำนวน 600 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่ อาสาสมัครนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่มีคะแนนกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตต่ำสุด จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวัดกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบบวัดกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตในลักษณะสถานการณ์รูปภาพ จำนวน 42 ข้อลักษณะคำถามเป็นการให้ศึกษาสถานการณ์รูปภาพ ที่กำหนดไว้แล้วเปรียบเทียบกับความคิด ความเชื่อหรือพฤติกรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ Likert 5 ระดับ ได้แก่ เป็นจริงอย่างยิ่ง เป็นจริงไม่แน่ใจ ไม่เป็นจริง ไม่เป็นจริงอย่างยิ่ง มีค่าความเที่ยงโดยรวมเท่ากับ 0.862 วิเคราะห์ความตรงเชิง โครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พิจารณาจาก $KMO = .957$, $Communalities = .424-.724$, สกัดได้ 9 องค์ประกอบ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พิจารณาจาก ($p=0.0$), $df=1.77$, $GFI=0.90$, $AGFI=0.89$, $CFI=0.99$, $RMR=0.016$, $RMSEA=0.036$ และ 2) รูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตมีค่า $IOC=1.00$

จากการศึกษางานวิจัยในการพัฒนาเครื่องมือวัดกรอบคิด พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบวัดจาก Dweck (1999) ซึ่งวัดกรอบคิดออกมาได้ 2 ด้านคือ กรอบคิดจำกัด และกรอบคิดงอกงาม โดยการประเมินจากการใช้แบบรายงานตนเองที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 มาตรา คือความเชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่ติดตัวมา กับมาตรความเชื่อที่ว่า สติปัญญาสามารถพัฒนาและเพิ่มขึ้นได้ โดยผู้ตอบจะตอบรายงานเป็นแบบประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งส่วนใหญ่นักวิจัยนำไปใช้โดยการนำไปปรับเปลี่ยนและพัฒนาเพิ่มเติม เช่นการใส่รูปภาพหรือใช้สถานการณ์เพื่อให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายของตน ที่เป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจากการศึกษาและพัฒนาแบบวัดกรอบคิดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปให้เห็นในตาราง 2

ตาราง 2 สรุปเครื่องมือที่ใช้วัดกรอบคิด

ผู้สร้างและเครื่องมือ	จำนวน ข้อ	ลักษณะแบบวัด	สิ่งที่วัด
Handerson and Dweck. (1990) แบบวัดความมั่นใจในความฉลาด	3	แบบมาตราส่วน ประมาณค่า แบบ Likert	ระดับความมั่นใจ ในสติปัญญาของตน
Faria and Fontaine. (1997)(อ้าง ถึงใน สุรวุฒิ อัสสพันธุ์. 2556: 49)	21	แบบมาตราส่วน ประมาณค่า แบบ Likert	ระดับความเชื่อเกี่ยวกับ ความฉลาด
แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับ ความฉลาด			
Dweck (1999) กล่าวถึงแบบ ประเมินเกี่ยวกับความเชื่อใน ความสามารถของตนเอง	16	มาตราส่วนประมาณค่า แบบ Likert	ความเชื่อ แบบ Fixed Mindset ความเชื่อแบบ Growth Mindset
Abd-El-Fattah and Yates. (2006, pp.1-14) มาตรวัดการรับรู้ความฉลาดของตน: การทดสอบความไม่ผันแปรของ โมเดลการวัด	14	มาตราส่วนประมาณค่า แบบ Likert	ลักษณะการรับรู้ความฉลาด ของตนเอง
แบบวัดกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ในลักษณะสถานการณ์รูปภาพ สตรี เอวา จำปารัตน์ (2556: 67-84)	42	มาตราส่วนประมาณค่า แบบ Likert	วัดกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต
Ryan and Mercer. (2012: Online) แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นใน สติปัญญาของตนที่พัฒนามาจาก (Dweck)	6	มาตราส่วนประมาณค่า แบบ Likert	วัดระยะห่างของนักเรียนว่าอยู่ ห่างจาก Fixed Mindset หรือ Growth Mindset เพียงใด

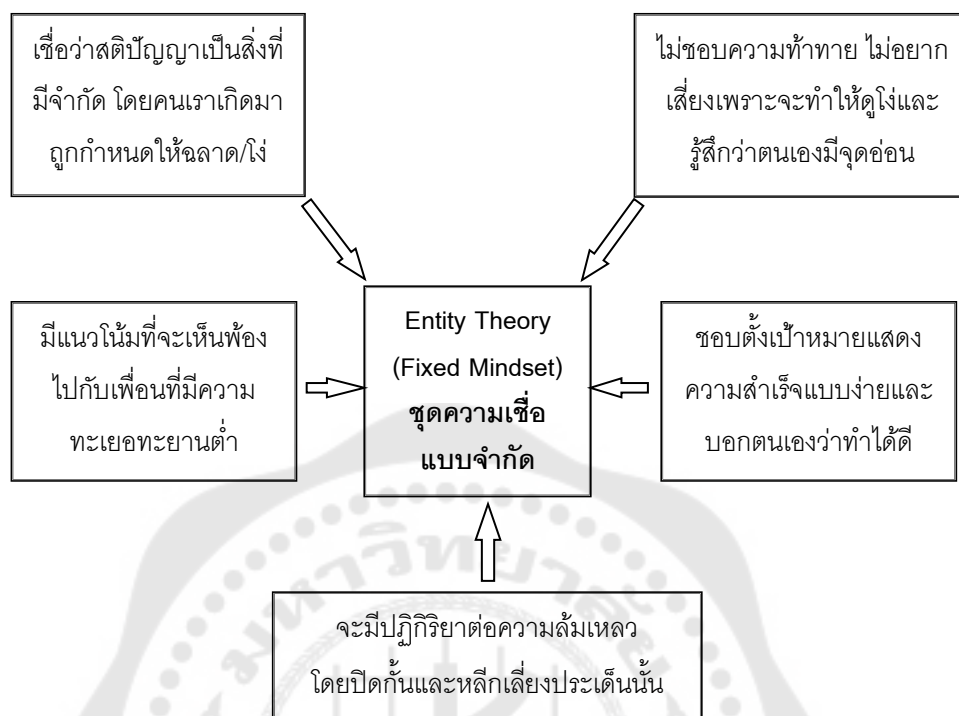
กล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวทางในการวัดกรอบคิดของงานส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตามทฤษฎีของ Dweck ดังนั้นในการพัฒนาแบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงใช้การสร้างแบบวัดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 6 ระดับที่ใช้แนวคิดของ Dweck (1999) เป็นฐานคิดในการพัฒนาแบบวัด ร่วมกับการนำผลจากการศึกษา

ความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดของงานของครูที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่อยู่ในแวดวงการศึกษาในบริบทสังคมไทยมาใช้ในการพัฒนาแบบวัดที่ในการเก็บข้อมูล

1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด

ทฤษฎีแห่งตน / ทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด (Self-Theories / Implicit Theories) Dweck (1999, pp. 1-4) ได้นำเสนอแนวคิดที่อธิบายถึงผลอันเกิดจากการที่บุคคลมีกรอบคิดเกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของตนเองเช่น ความฉลาด ความสามารถ บุคลิกภาพ เป็นต้น โดยความเชื่อเหล่านี้จะส่งผลต่อแรงจูงใจ บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเองของบุคคลนั้น (Dweck, 2012: online) โดยเชื่อว่าลักษณะเหล่านั้นจะสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้หรือเป็นสิ่งที่ติดตัวมาและไม่สามารถพัฒนาได้โดยจะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

Entity Theory of Ability (Fixed Mindset) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกจำกัดไม่สามารถพัฒนาได้ โดยเข้าใจว่าบุคคลสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถ พรสวรรค์หรือสติปัญญาของตนเอง โดยบุคคลที่มีความเชื่อแบบ Entity จะมีลักษณะการตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงาน (Performance Goal) ทั้งนี้เพราะต้องการพิสูจน์ความสามารถและพรสวรรค์ของตนเองของตนเองจากคำชมเชยที่สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะทำให้บุคคลปฏิเสธคุณค่าของโอกาสในการเรียนรู้และไม่กล้าเสี่ยงที่จะต้องพบเจอกับความล้มเหลวซึ่งจะแสดงว่าเขาเหล่านั้นขาดความสามารถ เพราะความเชื่อที่ว่าหากบุคคลใดมีความสามารถ ก็ไม่จำเป็นต้องมีความพยายาม ดังสรุปในภาพที่ 2

ภาพประกอบ 2 แสดง Entity Theory (Fixed Mindset)

ที่มา : Miller, (2007 , online)

Incremental Theory of Ability (Growth Mindset) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อความสามารถของตนเองว่าเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลง ฝึกฝนและพัฒนาได้ตลอดชีวิตโดยอาศัยความพยายามและการเรียนรู้ โดยบุคคลเชื่อว่าตนเองจะสามารถมีสติปัญญาที่สูงขึ้นหรือมีพรสวรรค์ที่มากขึ้นได้ บุคคลที่มีความเชื่อแบบ Incremental จะมีลักษณะการตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Learning Goal) ทั้งนี้เพราะมีความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างของตนเอง ทำให้บุคคลกลัวที่จะเสี่ยงและเผชิญกับความล้มเหลว เพราะเชื่อว่าความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และความผิดพลาดไม่ได้เป็นการตัดสินว่าตนเองไม่มีคุณภาพ รวมถึงเชื่อว่าความพยายามเป็นหนทางไปสู่การพัฒนาความสามารถของตนเองได้ ซึ่งตรงกับทฤษฎีของ Dweck ที่เชื่อว่าตราสัญลักษณ์ที่แสดงความสำเร็จของบุคคล คือการที่บุคคลรักในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในความพยายามและมีความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับอุปสรรค (Dweck, 1999, p.1) ซึ่งจากงานวิจัยของ Dweck ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ที่จะทำให้ตนเองกลายเป็นผู้เรียนที่มีความคิดงอกงามได้ ดังสรุปในภาพที่ 3

ภาพประกอบ 3 แสดง Incremental Theory (Growth Mindset)

ที่มา : Miller, (2007, online)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด ซึ่งสามารถใช้แทนกันได้ โดยกรอบคิดงอกงามสามารถแทนด้วย Incremental ขณะที่กรอบคิดแบบจำกัด สามารถแทนด้วย Entity ได้เช่นกัน

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิด

จากการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับกรอบคิดพบว่า มีผู้วิจัยที่สนใจนำมาศึกษาใช้ในวงการศึกษามากมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Blackwell et al (2007, pp. 258-259) ได้ทำการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนากลอบคิดแบบจำกัด ให้เป็นกรอบคิดงอกงามของนักเรียนชายขอบของสหรัฐอเมริกา (ชาวอเมริกันผิวดำและชาวละติน) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 ซึ่งส่วนใหญ่มีผลการเรียนตกต่ำ กลุ่ม

ตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มควบคุมนั้นจะได้รับการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ 8 ทักษะ ส่วนกลุ่มทดลองนั้นนอกจากจะได้รับการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ 8 ทักษะแล้วยังได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับการออกแบบงอกงามโดยส่งผ่านข้อความในทำนองที่ว่าความพยายามนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองได้ ซึ่งอยู่ที่ตัวเราเองว่าจะพยายามหรือไม่ ผลปรากฏว่าผลการเรียนของกลุ่มทดลองไม่ตกต่ำลง และทำให้นักเรียนเริ่มต้นที่จะพัฒนาการเรียนของตนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

Mercer and Ryan (2009, pp. 436-444) ได้ศึกษากรอบคิดสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศ : ความเชื่อของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทของพรสวรรค์ที่มีมาแต่กำเนิด ของอาสาสมัครที่กำลังเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL) ปีที่ 1 จากมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลียและญี่ปุ่นในฤดูใบไม้ร่วงของปี 2008 จำนวน 9 คน แบ่งเป็นจากประเทศออสเตรเลีย 5 คน และญี่ปุ่น 4 คน เพื่อสร้างกรอบความคิดของกรอบคิดของผู้ที่เรียนภาษาต่างประเทศ บนฐานของความเชื่อในตัวเองเกี่ยวกับบทบาทของพรสวรรค์และความพยายามในกระบวนการเรียนภาษาของแต่ละคน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้คำถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีการบันทึกการสัมภาษณ์ไว้ทั้งหมด แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาแปล (code) บรรทัดต่อบรรทัดโดยใช้ซอฟต์แวร์เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพ (Atlas.ti) พบประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

ด้านแกนความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษา ผู้ที่มีกรอบคิดจำกัดเชื่อว่า 1) ผู้ที่เรียนภาษาแล้วประสบความสำเร็จนั้นมีพรสวรรค์มาแต่กำเนิด (innate talent) 2) การเรียนภาษาให้ประสบความสำเร็จนั้นเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ต้องใช้ความมานะพยายาม 3) ผู้เรียนคือภาชนะสำหรับรับความรู้ ขณะที่ ผู้ที่มีกรอบคิดงอกงามเชื่อว่า 1) ไม่ว่าใครก็สามารถเรียนภาษาได้ถ้าเขาทุ่มเทกับมัน 2) การเรียนภาษาต้องการความพยายามที่ยาวนาน ซึ่งต้องมีเป้าหมายและยุทธวิธีด้วย 3) ผู้เรียนคือผู้ที่มีบทบาทเชิงรุกในการเรียนของเขา

ด้านพฤติกรรมกรเรียนภาษา ผู้ที่มีกรอบคิดจำกัดจะมีพฤติกรรม 1) หลีกเลียงความท้าทาย 2) ยอมแพ้อย่างง่ายดาย 3) มองว่าความพยายามนั้นไร้จุดหมาย 4) เพิกเฉยหรือหลีกเลียงต่อข้อมูลย้อนกลับที่เป็นลบ และ 5) หมกมุ่นใจได้ง่ายๆ เมื่อเจอข้อผิดพลาด ขณะที่ผู้ที่มีกรอบคิดงอกงามจะมีพฤติกรรม 1) แสวงหาความท้าทาย 2) แม้จะเจอกับสิ่งที่ยากก็ยังคงจะเผชิญกับมัน 3) มองเห็นความพยายามในฐานะที่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่แท้จริง 4) ยินดีที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับและเรียนรู้จากข้อมูลนั้น 5) ยอมรับในความผิดพลาดและทุ่มเทเพื่อจะก้าวข้ามความผิดพลาดนั้น

Kenneth & Daniel (2011, online) มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อที่จะเทียบเกณฑ์มาตรฐานของ กรอบคิดหรือเจตคติต่อสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ในนักศึกษาเข้าใหม่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าการเปลี่ยนเจตคติต่อการเรียนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ในปีที่ 1 กรอบคิดที่ศึกษาในงานชิ้นนี้ถูกกำหนดการตั้งเป้าหมายกรอบคิด ทั้งแบบจำกัดและแบบงอกงาม ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบคิดกับความเชื่อของนักศึกษาวิศวกรรมเข้าใหม่ทั้งหมดในการเรียนรู้ ความพึงพอใจต่อ สติปัญญา หรือการเรียนรู้เป็นกุญแจขององค์ประกอบทั้งหมด ในนิยามงานวิจัยเชิงปฏิบัติการชิ้นนี้ได้เพิ่มเติมการประเมินเครื่องมือในการวัด กรอบคิดที่ถูกพัฒนาโดย Dweck ผลเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือวัดกรอบคิดของ Dweck ประกอบด้วยข้อคำถาม 27 ข้อ ซึ่งออกแบบมาเพื่อแยกแยะระหว่าง กรอบคิดงอกงาม กับ กรอบคิดจำกัด ซึ่งจากการทำ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่าสองโครงสร้างนี้ต่างกัน อย่างชัดเจน สอดคล้องกับค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดเคยที่ใช้กับนักเรียน K-12 จากแหล่งอื่น การออกแบบปัญหาปลายเปิดถูกมอบหมายเป็นโครงการให้เวลาทำ 8-12 สัปดาห์ในวิชา วิศวกรรมเบื้องต้น 2 ใน Ohio Northern University โดยนักศึกษาเข้าใหม่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของการออกแบบประสบการณ์ปลายเปิดอาจมีนัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงใน นักศึกษาใหม่ ความเข้าใจในประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนกรอบคิดเป็นการกำหนดสู่เป้าหมายระยะยาวของหลักสูตรประสบการณ์วิศวกรรมศาสตร์ผลต่อกรอบคิดของผู้เรียนทั้งทิศทางและขนาดของอิทธิพลนั้น

จากงานวิจัยข้างต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่าการศึกษากรอบคิด สามารถศึกษาได้ในทุกช่วงอายุ ขึ้นอยู่กับการตั้งเป้าหมายและการออกแบบงานวิจัย รวมถึงในการศึกษาที่ข้ามบริบททางวัฒนธรรมก็ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับงานวิจัยหรือเกิดความขัดแย้งกับทฤษฎีที่กล่าวไว้เช่นกัน

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนารอบคิติดงอกงาม (Growth Mindset) ของนักศึกษาวิชาชีพครู

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนารอบคิติดงอกงาม

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิติดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูภายใต้บริบทของการสร้างชุดฝึกซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความหมายของโปรแกรม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า "โปรแกรม" ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า หลักสูตร ซึ่งโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาจะมีลักษณะเป็นการจัดเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้างๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะที่กำหนดไว้อย่างมีแบบแผน

ราชบัณฑิตยสถาน (2554, ออนไลน์) ได้บัญญัติคำว่า โปรแกรม หมายถึง กำหนดการ หรือ รายการ ซึ่ง กรมวิชาการ (2527, น. 115) ได้บัญญัติศัพท์คำว่า โปรแกรม ไว้ว่า เป็นกำหนดการ หรือการดำเนินไปตามลำดับขั้น ส่วนโปรแกรมการสอน คือ การสอนที่มีการจัดทำบทเรียนไว้ล่วงหน้า ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามเป็นขั้น ๆ

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 423-424) ให้ความหมายของโปรแกรมการสอนไว้ว่า หมายถึง การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมที่เป็นชุดเปิดเสร็จ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระ สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งผู้สอนอาจพัฒนาขึ้นเอง หรือมีผู้พัฒนาขึ้น โดยได้รับการทดสอบแล้วว่ามีความเหมาะสม

เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง (2555 น. 21) ให้ความหมายของบทเรียนโปรแกรมว่าเป็นโปรแกรมบทเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีองค์ประกอบการเรียนรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยจัดสรรเนื้อหาสาระสำคัญเรียนรู้เป็นประเด็นย่อยที่มีการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าโปรแกรม หมายถึง รายละเอียดแนวทางการจัดประสบการณ์เรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไปหรือผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ เด็กที่มีผลการเรียนต่ำ ให้ผู้เรียนนั้นได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้ ซึ่งส่วนใหญ่รายละเอียดของโปรแกรมจะประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะของโปรแกรม การคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลโปรแกรม

2.1.2 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม

เกริก ท่วมกลางและจินตนา ท่วมกลาง (2555 น. 21-22) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังต่อไปนี้

1) การศึกษาเนื้อหาสาระหลักการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้สร้างโปรแกรมต้องการให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับการศึกษา หรือการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจซึ่งโดยทั่วไปกำหนดขึ้นโดยครูผู้สอน หรือกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ต้องการจะสร้างบทเรียนนั้น

2) การพิจารณาแบ่งเนื้อหาสาระหลักเป็นเนื้อหาย่อย แล้วนำมาเรียงตามลำดับเนื้อหาตามความยากง่าย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามพัฒนาการความรู้ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในลำดับต่อไป

3) ต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ในเนื้อหาย่อย และเลือกใช้กิจกรรมที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมบรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ

4) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับการเสริมแรงจากการศึกษาและทำกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายเช่นเสริมแรงด้วยประโยคหรือข้อความสั้นๆ เพื่อกกระตุ้นให้กำลังใจในการเรียนรู้

5) การเรียงลำดับเนื้อหาสาระต้องเรียนอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยเรียงจากง่ายไปหายาก เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้และเข้าใจในระยะเวลาอันสั้น

6) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

7) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้เรียนรู้ตามความสามารถ โดยผู้มีความสามารถสูง อาจจะใช้เวลาน้อยกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำ โดยทำให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมและบรรลุวัตถุประสงค์

8) ผู้เข้าร่วมโปรแกรมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

9) โปรแกรมที่สร้างขึ้นต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ต้องการให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมบรรลุเป้าหมาย

10) โปรแกรมเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นสำคัญ โดยสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ บันทึกผลการเรียนรู้ และแก้ไขข้อบกพร่องหรือปรับปรุงการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรมต้องมีการศึกษาเนื้อหาที่จะใช้อย่างละเอียด เพื่อจะได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมสาระสำคัญ และต้องมีการจัดสรรและเรียงลำดับเนื้อหาที่จะใช้ให้เหมาะสมโดยมีการมีการตั้งวัตถุประสงค์ย่อยตามเนื้อหาที่แบ่ง และเลือกกิจกรรมที่ใช้ให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นสำคัญ

2.1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม

ทิศนา แคมมณี (2559, น. 378) ได้อธิบายการสอนโดยใช้โปรแกรมไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบรรลุผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งเกริก ท่วมกลาง และ จินตนา ท่วมกลาง (2555 น.36-37) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การเตรียมการเรียนรู้ก่อนใช้โปรแกรม โดยการนำเข้าสู่โปรแกรมต้องมีการอธิบายวัตถุประสงค์และแนวทางการเรียนรู้จากโปรแกรมที่สร้างขึ้น
- 2) ขั้นตอนการใช้โปรแกรม ต้องมีการศึกษาส่วนประกอบของโปรแกรม อาจมีการทดสอบก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะประเด็น ดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนด ทดสอบหลังเรียน และบันทึกการเรียนรู้
- 3) ขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่ทบทวนความรู้ที่เกิดขึ้น โดยใช้การอภิปราย สรุปหรือบันทึก
- 4) ขั้นตอนการขยายและแลกเปลี่ยนความรู้ ควรมีการนำเสนอผลการสรุป และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล
- 5) ขั้นนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำนอกเวลาเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม ต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนเริ่มโปรแกรม และเริ่มดำเนินโปรแกรมตามลำดับที่กำหนดไว้ ซึ่งควรให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีการสรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีโอกาสนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มทักษะที่ได้เรียนรู้

2.2 แนวทางการพัฒนารอบคิติดอกงาม

จากการศึกษาที่มาของการเกิดกรอบคิดของบุคคลพบว่า กรอบคิดของบุคคลเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลของการมีปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้บุคคลเกิดการรับรู้และมีมุมมองต่อตนเองในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้นการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิติดอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ มาพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ใช้ในโปรแกรม

2.2.1 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning)

การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ คือการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำหรือลงมือปฏิบัติจริง เริ่มจากบุคคลรับรู้ปัญหาและพยายามหาทางที่จะแก้ปัญหานั้น โดยการลงหาวิธีการต่างๆ มาใช้ จนเกิดเป็นประสบการณ์จากผลของการลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นผลของการยืนยันความรู้เดิม หรืออาจเป็นผลจากการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่ ดังนั้นด้วยขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อให้บุคคลได้ค้นคว้าและแสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย จึงนำมาซึ่งโอกาสให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในด้าน ความคิด เจตคติ และ ค่านิยมภายในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของบุคคล (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 น. 25-26)

ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากรอบคิดของงานของตนเองในฐานะครู ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของ Honey and Mumford (1992) เป็นหลักในการพัฒนาขั้นตอนในโปรแกรมการศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของครู โดยเน้นความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะต่างๆ ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการกำหนดขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ (เสาวภา วิชาดี, 2554. น. 175-178)

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับประสบการณ์ (Having an Experience) เป็นขั้นตอนการรับรู้ด้วยการมีความรู้สึกต่อประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในกระบวนการเรียนการสอน ครูต้องทำให้ผู้เรียนมีโอกาสสังเกตไตร่ตรอง เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ในประเด็นนั้นๆ โดยครูควรให้ผู้เรียนเห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียน เข้ากับสถานการณ์ในชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและต้องการที่จะแสวงหาความรู้ และเกิดทักษะจากการเรียนในมุมมองที่ตนได้ค้นพบ

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนประสบการณ์ (Reviewing the Experience) เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุ เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับในขั้นการได้รับประสบการณ์ ว่าประสบการณ์ที่ได้รับมีผลต่อตนเองอย่างไร เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเองอย่างไร กระบวนการเรียนการสอนในขั้นตอนนี้ โดยให้ผู้เรียนได้อธิบายเหตุผลตามความคิดของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปจากประสบการณ์ (Concluding) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลการรับรู้ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 อย่างไตร่ตรอง เพื่อสรุปเป็นความคิดรวบยอดหลักการ หรือทฤษฎี ซึ่งหากผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการประยุกต์ใช้หลักการ ทฤษฎีก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนการปฏิบัติตน (Planning) เป็นขั้นตอนที่เกิดจากการพัฒนาความคิดรวบยอด มาสู่การลงมือปฏิบัติทดลอง ตามความคิดของผู้เรียน ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนควรเปิดโอกาสผู้เรียนได้เลือกทำงานตามความสนใจและความถนัด ซึ่งครูควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกและอธิบายแนวทางการทำงานหรือให้ตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษารายละเอียด หรือขั้นตอนการทำงาน และสามารถพัฒนาเป็นแนวทางตามลักษณะเฉพาะของตนเองต่อไป

จากทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey และ Mumford ยังได้มีการแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 4 แบบ ดังนี้ (เสาวภา วิชาดี, 2554. น 178-179)

1) Activist หมายถึง ผู้เรียนที่ชื่นชอบในการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ชอบการลองผิดลองถูก มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมหรือการแก้ปัญหาด้วยการระดมความคิด มีความสุขกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น วิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนแบบ Activist เรียนรู้ได้ดีที่สุดคือการแข่งขัน การทำงานเป็นทีม การเล่นเกมเป็นต้น ในทางกลับกันผู้เรียนแบบ Activist จะไม่ถนัดหรือสนใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้อ่านหนังสือหรือฟังบรรยายเกี่ยวกับทฤษฎี เพราะผู้เรียนแบบ Activist ไม่ชอบที่จะทำงานตามลำพัง หรือทำงานที่ต้องอาศัยการเตรียมตัว

2) Reflector หมายถึง ผู้เรียนที่ชื่นชอบการคิดพิจารณาไตร่ตรองให้ครอบคลุมหลากหลายมิติ โดยการใช้การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์อย่างละเอียดก่อนที่จะสรุปเป็นหลักการของตนเอง โดยผู้เรียนแบบ Reflector จะชอบสังเกตการทำงานของผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนแบบนี้จะเรียนรู้ได้ดีถ้ามีโอกาสฟังและสังเกตการณ์ เนื่องจากต้องการที่จะเก็บข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ มาเพื่อใช้ในการประมวลความคิดก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ ในทางกลับกันหากการจัดการเรียนรู้ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแบบ Reflector ได้ใช้เวลาในการเก็บและประมวลข้อมูล ก็อาจจะส่งผลต่อผลการเรียนรู้ ดังนั้นควรที่จะใช้กิจกรรมในการเรียนรู้ที่เป็นการให้แบบฝึกหัดที่ผู้เรียนสามารถประเมินตนเอง ใบงาน หรือแบบฝึกหัดประเภทงานเขียนที่ใช้เวลาในการปฏิบัติได้

3) Theorist หมายถึง ผู้เรียนที่ชื่นชอบการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ผู้เรียนลักษณะนี้ จะสามารถเชื่อมโยงและผสมผสานข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากข้อเท็จจริงและจากการสังเกต ให้ความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้ ผู้เรียนแบบ Theorist มักจะมีวิธีคิดอย่าง

เป็นขั้นตอนและมักยึดถือทฤษฎีและหลักการเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะ Theorist ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ความหมายงานที่มีลักษณะตามที่ระบบแนวคิด และทฤษฎีกำหนดไว้อย่างชัดเจน เน้นที่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในทางกลับกันผู้เรียนแบบ Theorist จะเรียนรู้ได้น้อยหากมอบหมายงานที่ขาดการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และขาดข้อมูลที่สมบูรณ์มาใช้ในการกำหนดทิศทางการทำงาน

4) Pragmatist หมายถึง ผู้เรียนที่ชอบกิจกรรมที่ทำทลายการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และชอบทดลองนำแนวคิดทฤษฎี และเทคนิคต่างๆที่ได้เรียนรู้ไปลองใช้ในชีวิตจริง เพื่อสังเกตว่าสามารถนำไปใช้และเกิดผลดีหรือไม่ ผู้เรียนแบบ Pragmatist จะเรียนรู้ได้ดีถ้าได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิชาการและการทำงานอาชีพที่ตนคาดหวังหรือกำลังกระทำอยู่ เนื่องจากผู้เรียนแบบ Pragmatist นี้เป็นนักวางแผน จึงชอบที่จะได้มีโอกาสนำเอาเทคนิคหรือกระบวนการต่างๆ ที่นำไปใช้ได้ผลจริง แต่ในทางกลับกันพวกเขาจะเรียนรู้ได้น้อย หากมอบหมายให้ทำงานที่ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ผู้เรียนแบบนี้ควรได้รับการฝึกสอนหรือคำแนะนำที่เป็นข้อมูลป้อนกลับจากผู้เชี่ยวชาญ

กล่าวโดยสรุปได้ว่ารูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ของ Honey และ Mumford ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การได้รับประสบการณ์ ขั้นตอนการรับรู้ด้วยการมีความรู้สึกต่อประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) การทบทวนประสบการณ์เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุ เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ 3) การสรุปจากประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อสรุปความคิดรวบยอด และ 4) เป็นการวางแผนการปฏิบัติตนเกิดจากการพัฒนาความคิดรวบยอด มาสู่การลงมือปฏิบัติทดลอง ตามความคิดของผู้เรียน ซึ่ง Honey และ Mumford ยังได้มีการแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนที่ชื่นชอบในการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ชอบการลองผิดลองถูก 2) หมายถึง ผู้เรียนที่ชื่นชอบการคิดพิจารณาไตร่ตรอง 3) ผู้เรียนที่ชื่นชอบการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ และ 4) ผู้เรียนที่ชอบกิจกรรมที่ทำทลายการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และชอบทดลองนำแนวคิดทฤษฎี และเทคนิคต่างๆที่ได้เรียนรู้ไปลองใช้ในชีวิตจริง ซึ่งลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ครูจำเป็นต้องมีการศึกษาให้เข้าใจก่อนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

2.2.2 แนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment)

การประเมินเพื่อพัฒนา เป็นการประเมินเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความเข้าใจของผู้เรียนที่เกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อค้นหาสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้

ของผู้เรียน และสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ (Woodward, 2009 , p.1) ซึ่งจะมีประโยชน์ในการทำ

- 1) ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนทั้งอย่างทันทีทันใดและปรับในอนาคตโดยใช้หลักฐานจากการประเมิน
- 2) ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองพร้อมกับคำแนะนำว่าควรทำอะไรถึงจะสามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของตนได้
- 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และประเมินมากขึ้นผ่านการประเมินตนเอง (self-assessment) (Black and William, 1998, p. 7)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู จะเป็นการผสมระหว่างแนวคิดของ Honey and Mumford ร่วมกับแนวคิดการประเมินเพื่อการพัฒนา มากำหนดเป็นขั้นของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การได้รับประสบการณ์ 2) การทบทวนประสบการณ์ 3) การสรุปจากประสบการณ์ 4) การวางแผนการปฏิบัติตน และ 5) ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจะใช้ 5 ขั้นตอนนี้ในการดำเนินกิจกรรมในโปรแกรมทั้ง 14 ครั้ง

2.2.3 แนวทางการพัฒนากรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู

การพัฒนากรอบคิดของครู สามารถทำได้หลายวิธี ดังที่ได้มีนักจิตวิทยาและการศึกษาได้เสนอไว้ดังนี้

แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบของ Dweck

Dweck (2006, pp. 205-206) ได้ให้แนวทางกว้าง ๆ ไว้สำหรับครูหรือผู้ปกครองที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

- 1) ในการสื่อสารกับผู้เรียนครูควรเลือกและพิจารณาสาร วิธีการส่งสารหรือข้อความไปให้ผู้เรียน เพราะทุกข้อความที่เป็นคำพูด รวมถึงการแสดงพฤติกรรมของครู เป็นการสื่อสารที่อาจมีการแนบข้อความที่เป็นนัยแฝง ที่จะทำให้ผู้เรียนตีความและรับรู้แน้นั้น ดังนั้นในการส่งสารทุกครั้งให้พิจารณาเลือกใช้ข้อความที่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาของตัวผู้เรียน เช่น “คุณเป็นคนที่พัฒนาได้ และครูสนใจการพัฒนาของคุณ”

- 2) ครูต้องเลือกใช้การชมเชยในความสำเร็จอย่างเหมาะสม หมายความว่าเมื่อต้องการที่จะชมเชยผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ ให้มุ่งไปที่กระบวนการวิธีการหรือ ความพยายามของผู้เรียนที่เป็นเหตุให้ประสบผลสำเร็จ

3) ครูต้องระวังตนเองในการใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ไม่ควรใช้การตำหนิที่เป็นการตีตราผู้เรียน แต่ให้เน้นที่การให้ข้อมูลย้อนกลับที่หรือวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการและความพยายาม

4) ครูไม่ควรตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงานให้ผู้เรียนมุ่งเข้าหา แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือการเพิ่มทักษะและการเรียนรู้ ดังนั้นในการตั้งเป้าหมายความสำเร็จให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง

5) ในการจัดการเรียนการสอนครูไม่จำเป็นต้องลดมาตรฐานการเรียนรู้ เพราะการทำเช่นนั้นมิได้ช่วยให้ความรู้สึกลับถ้อยตนเองของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถึงแม้ว่าการตั้งมาตรฐานจะสูงหากแต่ผู้สอนหรือครูพยายามคิดหาแนวทางเพื่อให้นักเรียนไปถึงระดับมาตรฐานที่กำหนด โดยใช้กระบวนการในการสะท้อนกลับที่เหมาะสมเป็นตัวกระตุ้นและสนับสนุนผู้เรียนให้ไปถึงเป้าหมายได้

6) ครูควรเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเติบโตและพัฒนาความสามารถของตนเองได้ ดังนั้นครูควรเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

7) ครูควรสังเกตตนเองว่าเป็นผู้ที่มีกรอบคิดแบบใด สังเกตว่าสิ่งที่ไม่สำคัญเป็นอันดับแรกคือการยึดติดความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมา ชื่อเสียง หรือการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง วิธีการที่ครูผู้สอนพยายามจะใช้ในการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนผ่านการวิพากษ์วิจารณ์พวกเขาหรือไม่ เพราะนั่นอาจเป็นสิ่งเหนี่ยวรั้งการพัฒนาของผู้เรียนได้

นอกจากนี้ Dweck (2006, p. 210) ใช้วิธีการสอนเรื่องกรอบคิดงอกงาม เพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษา โดยสร้างเป็นวิชาเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนรู้ภายในสถาบัน ซึ่งสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับวิธีคิดของผู้เรียนที่เกี่ยวกับตนเองและการดำเนินชีวิตได้ จากนั้นมีสร้างวิธีการพัฒนากรอบคิดงอกงามโดยใช้ การฝึกอบรม การสร้างเว็บไซต์ที่ชื่อว่า “Mindsetonline.com” และการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ชื่อว่า “Brainology” เพื่อใช้ในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกรอบคิดที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุปว่าแนวทางในการพัฒนากรอบคิดของ Dweck ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการพัฒนากรอบคิดของผู้เรียน ครูต้องใช้ในการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าสติปัญญาสามารถพัฒนาได้ โดยเลือกใช้การชมเชยที่เหมาะสมในชั้นเรียน และตั้งเป้าหมายในการสอนเพื่อการเรียนรู้ รวมถึงหาวิธีการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกรอบคิดแบบงอกงาม

แนวทางการพัฒนารอบคิดแบบงอกงามของกลุ่ม Thoughtful Learning

Thoughtful Learning (2012, online) คือ กลุ่มสังคมออนไลน์ที่เป็นการรวมกลุ่มของครู นักเขียน และคณะกรรมการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างสื่อที่มีคุณภาพในการสอน ที่ทำงานในการช่วยเหลือครูและผู้เรียนมาเป็นเวลากว่า 40 ปีได้เสนอแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการรอบคิดงอกงามไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1) ครูต้องมีกรอบคิดงอกงาม เพราะกรอบคิดของครูจะเป็นสิ่งที่ใช้ในการกำหนดเส้นทางการแปลความโดยประสบการณ์ของครูที่อาจจะมีผลต่อผู้เรียน คือ ถ้าครูมีกรอบคิดจำกัดจะมุ่งเป้าไปที่การตัดสิน โดยจะตีความประสบการณ์ทางบวกว่าหมายถึง การเป็นคนฉลาด มีพรสวรรค์ หรือมีทั้ง 2 สิ่ง ประสบการณ์ทางลบ (ความผิดพลาด) หมายถึง การเป็นคนโง่ ไม่มีพรสวรรค์ หรือขาดทั้ง 2 สิ่ง และถ้าครูกรอบคิดงอกงามจะตีความประสบการณ์ทางบวกว่าหมายถึง การเลือกทางที่เหมาะสมทาง ประสบการณ์ทางลบ (ความผิดพลาด) หมายถึง การมีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงให้เติบโตขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนกรอบคิดต้องมีการตั้งหลักที่ชัดเจนว่าต้องการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับตนเอง (Self- Talk) หากมีความคิดว่าตนเองไม่ดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยให้แทนที่ความคิดว่าตนเองจะทำสิ่งนั้นให้ดีขึ้น

2) ขณะที่ครูทำการปรับแต่งกรอบคิดของตนเองให้กลายเป็นกรอบคิดงอกงามก็สามารถสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามไปพร้อมกันได้ซึ่งให้ครูเป็นตัวแบบ โดยอธิบายให้ผู้เรียนฟังว่าพวกเขาสามารถพัฒนาระดับสติปัญญาและพรสวรรค์ของตนเองได้ โดยการหาหลักฐานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น บทความ งานวิจัย มาสนับสนุนสิ่งที่ได้อธิบายไว้ และทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความรู้เป็นสิ่งที่พวกต้องไขว่คว้าด้วยตนเอง

3) ครูแสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงวิธีการที่จะหยุดความคิดที่จะตัดสิน โดยจะใช้การแทนที่ด้วยกรอบคิดงอกงาม บางครั้งครูอาจจะแสดงลักษณะทางกรอบคิดจำกัด ผ่านการพูดในชั้นเรียนโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นครูควรเปลี่ยนคำพูดนั้นให้กลายเป็นกรอบคิดงอกงามซึ่งการทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงจากกรอบคิดจำกัด นั้นให้กลายเป็นกรอบคิดงอกงามได้ชัดเจนขึ้น

4) การสร้างให้กรอบคิดงอกงามเกิดเป็นวัฒนธรรมในห้องเรียน โดยเปลี่ยนเป้าหมายในการเรียนจากการเรียนเพื่อการพิสูจน์ความสามารถเป็นการพัฒนาให้ดีขึ้น จากการตั้งเป้าหมายในการสร้างผลงานเปลี่ยนเป็นมุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาผลงานจนสำเร็จ โดยพยายามค้นหาวิธีการที่จะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในการอำนวยความสะดวกที่จะพัฒนาให้เกิดการรอบคิดแบบงอกงามผลักดันให้ผู้เรียนเข้าหาความท้าทาย เผชิญอุปสรรค และการ

วิพากษ์วิจารณ์ผลจากการเรียนรู้ ครูต้องให้ผู้เรียนเผชิญหน้ากับความล้มเหลวโดยไม่ใช้กระบวนการตัดสินหรือตีตรา แต่เปลี่ยนเป็นการให้โอกาสแทน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่กรอบคิดงอกงาม ได้

5) ห้องเรียนที่มีการมุ่งเป้าหมายไปที่การประเมินผลการเรียนรู้จะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดกรอบคิดจำกัดเพราะทุกการประเมินคือการตัดสิน ดังนั้นควรมุ่งเป้าหมายไปที่การประเมินเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้เกิดกรอบคิดงอกงามได้แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าต้องยกเลิกการประเมินผลการเรียนรู้ แต่ครูต้องมีการตั้งเป้าหมายในการประเมินเพื่อให้เกิดความรู้ ซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้จะเป็นแค่เพียงใบรับรองการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบงอกงามของกลุ่ม Thoughtful Learning ได้เสนอแนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามของครูไว้ว่า ครูควรที่จะเปลี่ยนแปลงกรอบคิดของตนเองไปพร้อมกับเปลี่ยนแปลงกรอบคิดของผู้เรียน โดยครูพยายามเป็นตัวอย่างและทำผู้เรียนเห็นถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดจากครูได้ รวมถึงพยายามตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ให้กลายเป็นวัฒนธรรมที่ใช้ในชั้นเรียน

แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบงอกงามของ Matt Bromley (2014, online)

Matt Bromley ชาวอังกฤษเป็นที่ปรึกษาทางด้านการศึกษาซึ่งมีประสบการณ์เป็นผู้นำทางการศึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัย นักเขียน นักพูด นักฝึกอบรมผู้แต่งหนังสือสำหรับครูไว้หลายเล่มรวมถึงแต่งหนังสือเกี่ยวกับการพัฒนากรอบคิดงอกงามในโรงเรียน ได้ให้แนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามไว้ดังนี้

1) ครูต้องเลือกใช้การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ จากงานของดเวค (Dweck, 2006) พบว่าคนที่มีกรอบคิดจำกัดจะมีการประเมินสมรรถนะและความสามารถของตนผิดจากความจริงอย่างมากขณะที่ ขณะที่คนที่มี กรอบคิดงอกงามจะประเมินตนเองได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงได้อย่างน่าประหลาดใจ ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อมีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้ จะทำให้บุคคลพร้อมที่จะเปิดรับข้อมูลความสามารถของตนเองที่มี ณ ขณะนั้นอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริงเพื่อสามารถประเมินตนเองและหาวิธีเพื่อพัฒนาหรือเรียนรู้มาช่วยในการพัฒนาตนเอง ดังนั้นควรให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงจุดแข็งและพื้นที่ในการพัฒนาตนเอง ดังนั้นครูควรใช้การประเมินกระบวนการพร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับในการทำงานของผู้เรียนเพื่อสร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่เป็นอย่างไร และจะสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร

2) เพิ่มระดับความท้าทายให้กับนักเรียนทุกคน Dweck ยืนยันว่าทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน เพราะความพยายามมีความสำคัญมากกว่าพรสวรรค์หรือความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ดังนั้นผู้สอนควรท้าทายให้ผู้เรียนทำให้ดีที่สุด การตั้งความคาดหวังสูงและสนับสนุนให้ผู้เรียนข้ามผ่านความยากลำบากนั้นแม้ว่าจะต้องล้มก็ครั้งก็ตาม และสิ่งสำคัญอีกอย่างคือเจตคติของครูส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และเกรดของผู้เรียน ครูที่ตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับผู้เรียนในชั้นเรียนไว้สูงจะได้รับสิ่งที่เหมือนกับเป็นรางวัลคือผู้เรียนกล้าเผชิญความท้าทายและประสบความสำเร็จ ขณะที่ผู้สอนที่คิดว่าการตั้งมาตรฐานต่ำจะช่วยให้ผู้เรียนได้ลิ้มรสความสำเร็จ เสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองแต่หลักฐานที่พบแสดงให้เห็นว่าคุณภาพในการศึกษาของเด็กต่ำลง ดังนั้นเมื่อเราเชื่อว่าความสามารถ สติปัญญา และพรสวรรค์เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ก็ควรตั้งความคาดหวังให้สูงกับนักเรียนทั้งหมด ไม่ใช่กับนักเรียนบางคนที่น่าจะประสบความสำเร็จ

3) ยอมรับในความผิดพลาด ครูต้องกระตุ้นหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำผิดพลาด ในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยและมั่นคงถึงแม้จะผิดพลาดก็ได้รับการยอมรับ ไม่ถูกวิจารณ์หรือตีตรา การที่ผู้เรียนไม่กล้ายกมือตอบคำถามในห้องเพราะกลัวการถูกตำหนิและรู้สึกอายหน้าเมื่อตอบผิด หรือการยกมือของผู้เรียนเพื่อบอกครูว่าตนเองไม่เข้าใจในเนื้อหาไม่ใช่สัญญาณของการมีสติปัญญาต่ำแต่หมายความว่ามีความสามารถทางสติปัญญาที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้เรียนควรยกมือเพื่อตอบถึงแม้ว่าจะไม่ถูกต้อง แต่จะทำให้ตนเองได้เรียนรู้จากความผิดพลาดที่นำมาสู่คำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งในการผิดพลาด แม้ว่าจะมีกรอบคิดทางบวกก็อาจพบกับประสบการณ์ที่เจ็บปวดได้ เพราะความผิดพลาดไม่ได้เป็นสิ่งที่กำหนดตัวตนของผู้เรียนแต่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนต้องเผชิญและเรียนรู้จากปัญหาเฉพาะหน้านั้น ดังนั้นผู้สอนควรสอนความผิดพลาดผ่านตัวแบบ ที่การผิดพลาดสามารถเปิดเผยซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นภายในใจของผู้เรียนได้

4) การมีส่วนร่วมในการฝึกฝนอย่างตั้งใจ ในสังคมปกติมักจะแสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับความสำเร็จที่ไม่ต้องอาศัยความพยายาม ให้การยกย่องกับผู้ที่มีความสามารถมาแต่กำเนิด ขณะที่ผู้ที่มีกรอบคิดงอกงามจะมีความเห็นต่างคือเชื่อว่า ทุกความอัจฉริยะเป็นผลจากความพยายามหรือฝึกฝนอย่างหนักจนประสบความสำเร็จ

5) การให้รางวัลกับความพยายาม การให้คำชมเชยผู้เรียน ผู้สอนสามารถให้ได้มากเท่าที่ต้องการสำหรับในกระบวนการมุ่งเน้นการงอกงาม ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ฝึกฝน ศึกษา ยินยอมอดทน และใช้กลวิธีที่เหมาะสม แต่ควรหลีกเลี่ยงคำชมเชยที่เป็นการตัดสินสติปัญญาหรือ

พรสวรรค์ของผู้เรียน รวมถึงการชมเชยในเช่น รู้สึกภูมิใจในความสำเร็จจากผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ขึ้นด้วยสติปัญญาพรสวรรค์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนากรอบคิดของ Matt Bromley (2014, online) มีแนวคิดพื้นฐานมาจาก Dweck คือเชื่อว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนครูจะต้องตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่แห่งความเคารพและปลอดภัย เพื่อให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามได้อย่างไม่ต้องกังวลใจกับความคิดของครูหรือเพื่อนร่วมชั้น ถึงแม้ว่าจะตอบคำถามผิดหรือถามในสิ่งที่ยังสงสัยผู้เรียนก็จะเปิดใจและเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง ส่งผลต่อการประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเมื่อร่วมกับกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะพยายามปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถ

แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบของ Saga Brugges (2015, online)

Brugges นักการศึกษาจากประเทศออสเตรเลียได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากรอบคิดของงานสำหรับบุคคลทั่วไปที่สามารถทำได้ด้วยตนเองไว้ 25 วิธีดังนี้

- 1) ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง
- 2) มองความท้าทายให้เป็นโอกาส
- 3) พยายามที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีใหม่
- 4) ติดตามงานวิจัยที่เกี่ยวกับความยืดหยุ่นของสมองเพราะถ้าสมองไม่ถูกจำกัด ความคิดของมนุษย์จะไม่ถูกจำกัดเช่นกัน
- 5) แทนที่คำว่า "การล้มเหลว" ให้เป็นคำว่า "การเรียนรู้"
- 6) เลิกมองหาการยอมรับเพราะจะเป็นการลดทอนศักยภาพในการเรียนรู้
- 7) มองคุณค่าของกระบวนการให้เหนือกว่าผลของงาน
- 8) สร้างภาพใหญ่ไว้ในใจเพื่อเป็นเป้าหมาย
- 9) ยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น
- 10) การเรียนรู้เน้นการเติบโตมากกว่าความเร็ว
- 11) ให้รางวัลกับการกระทำที่มีคุณลักษณะ
- 12) ให้นิยามคำว่าอัจฉริยะว่าเป็นผลมาจากความพยายามในการทำงานอย่างหนักมิใช่พรสวรรค์
- 13) มองคำวิจารณ์เป็นบวก ที่จะช่วยในการพัฒนาตนเอง
- 14) หยุดเชื่อมโยงความคิดที่ว่า การปรับปรุงคือความล้มเหลว

- 15) ฝึกให้นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของพวกเขา
- 16) ให้รางวัลกับความพยายามก่อนพรสวรรค์
- 17) เน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และการฝึกสมอง
- 18) เห็นคุณค่าของความเพียร
- 19) ละทิ้งการทำงานเพื่อสร้างภาพ
- 20) ใช้คำว่า "ยัง" ในสิ่งที่ไม่เข้าใจในงาน
- 21) เรียนรู้จากความผิดพลาดของบุคคลอื่น
- 22) สร้างเป้าหมายใหม่เพื่อกระตุ้นในตัวเองทำเป้าหมายให้บรรลุผลสำเร็จ
- 23) กล้าเผชิญกับความเสี่ยง
- 24) คิดถึงความเป็นจริงของความสัมพันธ์ของเวลาและความพยายาม
- 25) ภูมิใจกับความคิดที่เติบโตของตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนากรอบคิดของ Brugges (2015, online) จะเน้นที่การกรอบคิดของงานโดยเริ่มจากการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด ความรู้สึกภายในตนเองก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม

แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบองกามของกลุ่ม iRIS

กลุ่ม iRIS เป็นการรวมตัวของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายท่าน (รวมถึงดเว็ค) ได้ก่อตั้งสังคมออนไลน์ที่ชื่อว่า “iRIS” (2015) เพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นช่องทางเพื่อการพัฒนากรอบคิดของงานให้เกิดขึ้นกับครูเพื่อเสริมสร้างกรอบคิดของงานและพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้นโดยใช้ช่องทางในการสร้างชุมชนออนไลน์ของครู เพื่อสร้างความเข้าใจ และให้ความรู้โดยมีการอัปเดตข้อมูลงานวิจัย สื่อวิดีโอในกระบวนการสอนของครูที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนแบ่งปันวิธีการต่างๆ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในชั้นเรียนของตน ซึ่ง iRIS ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากรอบคิดของงานของครูไว้ 8 วิธีดังนี้

- 1) การปรับปรุงพัฒนาการฝึกฝนการสอนถือเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูในการพัฒนาตนเองเพื่อผู้เรียน ครูต้องเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ และพยายามเรียนรู้แนวคิดใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครูสามารถประเมินตนเอง และไตร่ตรองการสอนของตนเองผ่านความก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งในการประเมินอย่างเที่ยงตรงนี้จะทำให้ทราบว่าครูต้องปรับปรุงสิ่งใด และค้นหาวิธีการแก้ไขสิ่งนั้น
- 2) ครูต้องสำรวจกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ๆ ทั้งนี้ครูควรพยายามที่จะเรียนรู้แนวคิดใหม่ ๆ และอภิปรายความสำเร็จควบคู่ไปกับความล้มเหลว

โดยครูต้องค้นหาข้อมูลที่สอนโดยเลือกสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่เป็นบริบทรอบตัวของครูและผู้เรียน หรือสิ่งที่เป็นความต้องการในตัวเอง มีการจัดตั้งเป้าหมายที่เป็นอุปลักษณะของการเรียนรู้เพื่อเป็นตัวกระตุ้นจิตใจ ไม่ตัดสินใจ แต่พยายามใช้การสังเกตและใช้วิธีทัศนในการแบ่งปันการปฏิบัติฝึกฝน เพื่อลดการใช้เวลาในการเรียนรู้ของครู และเพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง การใช้วิธีการแบ่งปันตัวอย่างคลิปวิดีโอเพื่อมาศึกษาร่วมกันของบุคลากรมาอภิปรายแลกเปลี่ยนกันประมาณ 15 นาที ในกลุ่มเพื่อนร่วมงานจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ครูควรเข้าร่วมใช้โปรแกรม (Social) ทวิตเตอร์เพื่อที่จะได้เข้าถึงการเข้าถึงแนวความคิดของผู้เรียนในชั้นเรียน (เข้าไปร่วมสังคมของลูกศิษย์อาจเป็น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์) เริ่มด้วยการติดตามในทวิตเตอร์ความชอบของผู้ที่อยู่ในกลุ่มรวมถึงห้องที่คนในกลุ่มสนใจด้วย

3) ครูควรขอรับข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาพัฒนาการฝึกฝนตนเองโดยแสดงให้ผู้อื่นเห็นวิธีการของครูว่าทำอะไร เชิญชวนให้ผู้สังเกตและอภิปรายบทเรียนของคุณ โดยเฉพาะเมื่อมีการสาธิตกลวิธีการสอนใหม่ๆ โดยใช้สิ่งเหล่านี้ช่วยในการประเมินและปรับปรุงตนเอง ศาสตราจารย์ Hattie ได้สาธิตการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลกับครูมืออาชีพและความสำเร็จของผู้เรียน ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ทำให้แน่ใจว่าตัวเองสามารถให้และรับข้อมูลย้อนกลับอย่างมีความหมายเพื่อพัฒนา บุคลิกภาพของตนมากกว่าที่จะเพื่อตัดสิน

4) แบ่งปันความสำเร็จของคุณ ความท้าทาย และอุปสรรคแบ่งปันความสำเร็จและความท้าทายเพื่อช่วยในการออกแบบสังคมแห่งการเรียนรู้และผลักดันให้เกิดการร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบของกุญแจของระบบการศึกษาที่มีสมรรถนะสูงตามการสำรวจการสอนและการเรียนรู้แบบสากลของ (TALIS) ซึ่งยังมีอะไรอีกที่สามารถเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่มีสมรรถนะสูง เช่น การใช้วิดีโอเพื่อสร้างเป็นคลังสำหรับการแบ่งปันบทเรียนที่มีการฝึกปฏิบัติการสอนที่ดีเหมาะที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนของตนเอง หรือนำมาใช้กับกลุ่มโรงเรียนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนของตนเอง ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะแน่ใจว่าวิดีโอเหล่านี้ได้รับการอนุญาตจากครูและฐานข้อมูลที่เก็บรักษาจะนำมาใช้ได้

5) ยอมรับเกี่ยวกับความผิดพลาดของตนเองกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน บางคนเชื่อว่าครูเป็นแหล่งความรู้ดังนั้นความรู้จากครูจะถูกต้องเสมอ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักว่าครูเป็นแค่กุญแจแห่งเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งการแบ่งปันความผิดพลาดและวิธีการแก้ปัญหาของครูแก่ผู้เรียน จะทำให้ครูกลายเป็นต้นแบบกรอบคิดองอาจและตัวแบบในการสอนการแก้ปัญหาแก่ผู้เรียน

6) ครูควรยกย่องความพยายามของตนเองและผู้อื่น โดยต้องระลึกไว้เสมอว่าความสำเร็จต้องอาศัยความพยายาม ซึ่งการยกย่องความพยายามและเชื่อว่าความสำเร็จมาจากความพยายามและทุกคนสามารถพัฒนาได้จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเกิดกรอบคิดงอกงาม ดังนั้นเมื่อเราต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จก็ควรที่จะเข้าไปสอบถามวิธีการเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนา โดยไม่คิดว่าตนเองไร้ความสามารถหรือรู้สึกด้อยค่าหาต้องถามกับผู้ประสบความสำเร็จ

7) ครูควรมีความคิดทางบวกและความคาดหวังสูงกับนักเรียนของตนเอง Professor Hattie กล่าวว่า การที่ครูหรือครอบครัวบอกนักเรียนหรือเด็ก ๆ ว่า "ทำตัวเองให้ดีที่สุด" เป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด เพราะจะทำให้นักเรียนเรียนรู้เพื่อให้ได้รับการยกย่อง ทั้งที่ความจริงแล้วพวกเขาต้องได้รับการท้าทายความสำเร็จ ซึ่งการตั้งความคาดหวังของครูต่อตัวนักเรียนตามความสามารถของพวกเขา และสนับสนุนให้พวกเขาสามารถทำได้เกินความคาดหวังนั้น จะส่งผลให้ผู้เรียนมีกรอบคิดงอกงามและเชื่อว่าเองสามารถประสบความสำเร็จได้หากมีความพยายาม ดังนั้นการตั้งความหวังให้ชัดเจน จึงเป็นสิ่งที่ครูควรทำเห็นในชั้นเรียน

8) ครูต้องเลือกใช้ภาษาที่จะช่วยให้เกิดกรอบคิดงอกงามกับนักเรียน ขณะทำการสอนและใช้ภาษานั้นกับตนเองด้วย การเลือกใช้ภาษาในการให้ข้อมูลย้อนกลับสามารถปรับกรอบคิดของนักเรียนได้ เพราะคำพูดของครูสามารถสะท้อนอุปลักษณะภายใน (เช่นคุณต้องฉลาดและต้องทำได้ดี) จะชี้ให้นักเรียนพัฒนากรอบคิดจำกัด ดังนั้นเพื่อที่จะสนับสนุนความให้เกิดการพัฒนากรอบคิดงอกงามในนักเรียน ควรให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในด้านของความพยายามและกระบวนการ "คุณทำคะแนนได้ดีในการสอบนั้นแสดงว่าคุณต้องขยันและทำงานหนักแน่ ๆ" อธิบายว่าคุณเข้าใจเนื้อหาได้อย่างไร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามของ iRIS (2015) เป็นการพัฒนากรอบคิดงอกงามให้เกิดขึ้นกับครู โดยการใช้เทคโนโลยีและช่องทางในการสร้างชุมชนออนไลน์ของครูที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งในฐานะข้อมูลของ iRIS จะมีข้อมูลหลากหลายชนิดที่จะช่วยพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่เข้าถึงและสามารถเข้าใจได้ง่ายคือการศึกษาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้รูปแบบต่างๆผ่านวิดีโอที่สมาชิกครูได้บันทึกการสอนของตนเองไว้เพื่ออัปโหลดเก็บไว้ในระบบ และเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่นได้เข้ามาดูเพื่อเป็นตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้ให้ข้อเสนอแนะหรือข้อมูลย้อนกลับแก่เจ้าของวิดีโอทำให้เห็นข้อผิดพลาดหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในการสอนของตนเองและสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนาและปรับปรุงการสอน

ของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ครูและสมาชิกในกลุ่มได้เห็นแบบอย่างในการสอนที่มีคุณภาพ ได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดในการสอนของตนเองและพยายามค้นหาวิธีการในการแก้ปัญหาหรือข้อผิดพลาดนั้นด้วยวิธีต่างๆอย่างไม่ย่อท้อ รวมถึงสามารถค้นหาข้อมูลหรือวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ งานวิจัยทางการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาครู ผู้ปกครองและผู้เรียน ทำให้ครูได้รับการกระตุ้น และถูกท้าทายให้เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้กลายเป็นครูมืออาชีพที่มีคุณภาพในยุคแห่งข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบงอกงามทั้ง 5 แนวทางที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนากรอบคิดแบบงอกงามได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการพัฒนา	Dweck (2006)	Thoughtful Learning (2012)	Matt Bromley (2014)	Sega Brugges (2015)	iRIS (2015)
การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓
การชมเชย	✓		✓		✓
การให้ข้อมูลย้อนกลับ	✓	✓	✓		✓
การเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน	✓	✓	✓		✓
การประเมินเพื่อการเรียนรู้		✓	✓		✓
การสร้างความท้าทายแก่ผู้เรียน		✓	✓	✓	✓
การเตรียมความล้มเหลว/ความผิดพลาด เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญ	✓	✓	✓	✓	✓
การใช้วิธีการที่หลากหลายสนับสนุนให้ผู้เรียน ไปถึงเป้าหมาย	✓	✓	✓		✓
การให้คุณค่ากับความพยายามในกระบวนการ ทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓
การประเมินตนเองตามความจริง	✓			✓	✓
มีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้	✓	✓	✓	✓	✓
เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้	✓	✓	✓		✓
ความระมัดระวังในการคัดเลือกสารที่มีนัยแฝงถึง ผู้เรียน	✓	✓			✓
การสร้างพื้นที่การยอมรับในชั้นเรียน	✓		✓		✓

จากตาราง 3 แสดงถึงการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากรอบคิดของงานทั้ง 5 แนวทาง พบว่าทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งบางประเด็นสามารถจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ผู้วิจัยจึงจัดหมวดหมู่ของแนวทางการพัฒนากรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียน ดังตาราง 4

ตาราง 4 การจัดหมวดหมู่แนวทางในการพัฒนากรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการพัฒนา	Dweck (2006)	Thoughtful Learning (2012)	Matt Bromley (2014)	Sega Brugges (2015)	iRIS (2015)
กลุ่มที่ 1 การตั้งเป้าหมาย					
-การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓
กลุ่มที่ 2 การประเมิน					
-การประเมินเพื่อการเรียนรู้		✓	✓		✓
-การให้คุณค่ากับความพยายามในกระบวนการทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓
-การประเมินตนเองตามความจริง	✓			✓	✓
-การให้ข้อมูลย้อนกลับ	✓	✓	✓		✓
กลุ่มที่ 3 การเป็นตัวอย่าง					
-การเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน	✓	✓	✓		✓
กลุ่มที่ 4 กระบวนการออกแบบการเรียนรู้					
-การสร้างความท้าทายแก่ผู้เรียน		✓	✓	✓	✓
-การเตรียมความล้มเหลว/ความผิดพลาดเพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญ	✓	✓	✓	✓	✓
-ใช้วิธีการที่หลากหลายสนับสนุนให้ผู้เรียนไปถึงเป้าหมาย	✓	✓	✓		✓
-การสร้างพื้นที่การยอมรับในชั้นเรียน	✓		✓		✓
กลุ่มที่ 5 ความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์					
-มีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้	✓	✓	✓	✓	✓
-เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้	✓	✓	✓		✓
กลุ่มที่ 6 การเสริมแรง					
การชมเชย	✓		✓		✓

ตาราง 4 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา	Dweck (2006)	Thoughtful Learning (2012)	Matt Bromley (2014)	Sega Brugges (2015)	iRIS (2015)
กลุ่มที่ 7 นัยแฝงของการสื่อสาร					
ความระมัดระวังในการคัดเลือกสารที่มีนัยแฝงถึง ผู้เรียน	✓	✓			✓

ประเด็นที่ 1 การตั้งเป้าหมาย ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้

ประเด็นที่ 2 การประเมิน ประกอบด้วย การประเมินเพื่อการเรียนรู้, การให้คุณค่ากับความพยายามในกระบวนการทำงาน, การประเมินตนเองตามความจริง, การให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งการที่ผู้วิจัยจัดให้การให้ข้อมูลย้อนกลับอยู่ในการประเมินทั้งนี้เพราะในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment) ต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Formative Feedback) เพื่อเรียนรู้และได้ข้อมูลกลับไปพัฒนาข้อผิดพลาดของตนเองได้อย่างถูกต้อง

ประเด็นที่ 3 ตัวแบบ ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน

ประเด็นที่ 4 กระบวนการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเตรียมความล้มเหลว/ความผิดพลาดเพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญ, ใช้วิธีการที่หลากหลายสนับสนุนให้ผู้เรียนไปถึงเป้าหมาย, การสร้างความท้าทายแก่ผู้เรียน, การสร้างพื้นที่การยอมรับในชั้นเรียน

ประเด็นที่ 5 ความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ ประกอบด้วย มีความเชื่อที่ตนเองสามารถพัฒนาได้, เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้

ประเด็นที่ 6 การเสริมแรง ประกอบด้วย การชมเชย

ประเด็นที่ 7 นัยแฝงของการสื่อสาร ประกอบด้วย ระวังในการคัดเลือกสารที่ต้องการจะสื่อถึงผู้เรียน

สรุปได้ว่าการศึกษานี้เน้นการพัฒนากรอบคิดของงานสรุปทั้ง 5 แนวทางสามารถสรุปได้ว่า แนวทางส่วนใหญ่เป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนากรอบคิดของงานแก่ผู้เรียนโดยแบ่ง เป็นกระบวนการภายในชั้นเรียนที่ผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียนตามที่ Dweck (2006) และ Matt Bromley (2014) ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ การเสริมแรงโดยการชมเชย การประเมินโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ ฯลฯ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นเสมือนเทคนิคและกิจกรรมที่จัดขึ้น

ในการเรียนในวิชาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ขณะที่ Brugges (2015) จะเสนอแนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามเพื่อการนำไปพัฒนาตนเอง เช่น ความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาได้ ความภูมิใจกับความคิดที่เติบโตของตนเอง การยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง เป็นต้น ซึ่งแนวทางการพัฒนากรอบคิดงอกงามของ Thoughtful Learning (2012) จะมีลักษณะผสมผสานของการพัฒนาตนเองของผู้สอนให้มีกรอบคิดงอกงามควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกรอบคิดงอกงามไปพร้อมกัน โดยจะเน้นให้ผู้เรียนเห็นต้นแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการคิด การปฏิบัติ และความเชื่อจากผู้สอน ซึ่งจะส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้ดีขึ้นได้ ขณะที่กลุ่มของ iRIS (2015) จะเน้นการพัฒนากรอบคิดงอกงามให้เกิดขึ้นกับครู โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาให้ครูมีความเป็นมืออาชีพเชี่ยวชาญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และเป็นแบบอย่างการพัฒนาตนเองไปสู่ผู้เรียน โดย iRIS จะอาศัยเทคโนโลยีเป็นช่องทางในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครู โดยสร้างเป็นสังคมออนไลน์แห่งการเรียนรู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อม ๆ กันได้ในหลายพื้นที่ทั่วโลก

ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า Auten (2013) ได้ทำการออกแบบโปรแกรมเพื่อฝึกอบรมด้านความรู้ ทักษะ และกลวิธีในการปลูกฝังกรอบคิดงอกงาม ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนให้กับนักการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลกระทบที่คงอยู่นานและยั่งยืน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ตระหนักถึงความสำเร็จที่จะตามมาจากความพยายาม และประสิทธิภาพของกลวิธี มากกว่าความฉลาดและความสามารถที่มีอยู่ในตัว ซึ่งมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาจากหลากหลายสาขา ผู้บริหาร และนักศึกษาวิชาชีพ โดยในโปรแกรมประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 12 ครั้ง โดยมีหัวข้อในการฝึกอบรม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง

ตาราง 5.แสดงหัวข้อการฝึกอบรมโปรแกรมเพื่อฝึกอบรมด้านความรู้ ทักษะ และกลวิธีในการ
ปลูกฝังกรอบคิดงอกงาม ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนให้กับนักการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน

สัปดาห์	หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม
1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	กำหนดฐาน : กรอบคิด คืออะไร
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	กรอบคิด มาจากที่ไหน
2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	กรอบคิด และศักยภาพทางวิชาการ
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	ความสามารถของสมองในการเปลี่ยนแปลงตลอดอายุ ไขของบุคคล (Brain Plasticity) : การฝึกปฏิบัติ และ การเรียนรู้
3	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	ประสิทธิผล กรอบคิดของครู
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	ผลสะท้อนกลับของประสิทธิผลในการเรียนรู้
4	หน่วยการเรียนรู้ที่ 7	ความล้มเหลว ไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้ว
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 8	การพัฒนาปัจจัยแห่งความสำเร็จ คงอยู่ และ ความ พยายาม
5	หน่วยการเรียนรู้ที่ 9	วิถีความคิด และผลสัมฤทธิ์เชิงเป้าหมาย
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 10	บริบทของห้องเรียนที่ปลูกฝังกรอบคิดงอกงาม
6	หน่วยการเรียนรู้ที่ 11	กรอบคิดเชิงวิชาการ แบบแทรกซ้อน – ทฤษฎีเชิง ปฏิบัติ 1
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 12	วิถีความคิดเชิงวิชาการ แบบแทรกซ้อน – ทฤษฎีเชิง ปฏิบัติ 2

ซึ่งในประเทศไทยได้มีงานวิจัยของ ธนดี สุริยะจันทร์หอม (2561) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างโกรว์ธ มายด์เซตสำหรับ นักศึกษาหลักสูตร วิชาชีพครู มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ตนเอง (Self-Analysis) 2. วางแผนกำหนดเป้าหมาย (Plan for Goal) 3. ปฏิบัติการและขจัดอุปสรรค (Action and remove barriers) 4. สะท้อนด้วยตนเอง (Self- Reflection) 5. ประยุกต์สู่ชีวิตจริง (Apply to real life)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าจากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นการพัฒนากกรอบคิดงอกงามโดยใช้ฐานคิดตามแนวคิดของชาติตะวันตก ซึ่งมีความแตกต่างกับบริบทสังคมไทย ทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่มาจาก

การศึกษารอบคอบคิดงอกงามในบริบทสังคมไทย ซึ่งมีความเหมาะสม และช่วยให้นักศึกษาไทยสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดได้

2.3 ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม

2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory)

แนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (social Cognitive Learning Theory) นักจิตวิทยาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (Ormrod. 1995: 271-273)

- 1) ทุกคนสามารถเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นหรือเรียนรู้จากตัวแบบโดยไม่จำเป็นต้องลงมือกระทำด้วยตนเองเสมอไป
- 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในตัวบุคคล อาจทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่ก็ได้
- 3) กระบวนการคิดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าบุคคลและมีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว
- 4) บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตนเป็นผู้กำหนดขึ้น
- 5) บุคคลจะเป็นผู้กำกับพฤติกรรมของตนเองและ
- 6) การเสริมแรงและการลงโทษมีผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของบุคคลทางอ้อมมากกว่าทางตรง

การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบ (Modeling) เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน พฤติกรรมของผู้คนส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบอาจจะเป็นตัวแบบที่มีชีวิตหรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์เช่นตัวแบบที่ปรากฏในภาพยนตร์โทรทัศน์ และหนังสือ เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบมี 4 กระบวนการคือ

- 1) กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนแบบได้จากการสังเกต
- 2) กระบวนการจดจำ (Retention Process) การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้เพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนได้สังเกตจากตัวแบบไว้ในความทรงจำในระยะยาวและผู้สังเกตหรือผู้เรียนสามารถเลือกถึงสิ่งที่สังเกตได้ในรูป

รหัสภาพในจินตนาการและรูปภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้แม้เวลาจะผ่านไป

3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction Process) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปลรหัสภาพในจินตนาการที่ได้บันทึกไว้ในสมอง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการทางความคิดในการเปรียบเทียบการกระทำของตนเองกับตัวแบบที่เคยสังเกตมา สิ่งที่จะช่วยให้กระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมไปแล้วได้รับข้อมูลย้อนกลับในการกระทำของตนเอง เพราะข้อมูลนี้จะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้สังเกต มีโอกาสทบทวนการแสดงพฤติกรรมของตัวแบบว่ามีอะไรบ้างและพยายามแก้ไขให้ถูกต้อง

4) กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตแล้ว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาหรือไม่ขึ้น อยู่กับการจูงใจ กล่าวคือถ้าผู้เรียนคาดหวังว่าการเรียนแบบจะนำมาซึ่งประโยชน์เช่น การได้รับแรงเสริมได้รับรางวัลการได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกับตัวแบบได้รับภายหลังการแสดงพฤติกรรม ย่อมจะจูงใจให้ผู้เรียน มีความสนใจ ใส่ใจ จดจำ และพยายามแสดงพฤติกรรมให้เหมือนกับตัวแบบมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาให้ความสำคัญกับเรียนรู้จากกระบวนการสังเกตของมนุษย์ ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลซึ่งกันและกัน

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning)

หลักการสอนและวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel เป็นการสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง คือครูเป็นผู้สอนและให้นักเรียนเป็นผู้รับแต่การรับต้องเป็นไปด้วยความเข้าใจ และมีความหมาย (Meaningful- Reception Learning) ซึ่งถือว่าการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย มีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้โดยการค้นพบ เพราะการเรียนรู้โดยการค้นพบเป็นวิธีการที่ใช้เวลามากและบางครั้งก็ไม่สามารถทำได้ในห้องเรียนปกติ สำหรับผู้ที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมตลอดจนมหาวิทยาลัยการเรียนรู้ โดยการรับอย่างมีความหมายเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าโดยการเรียนรู้ที่มีความหมายสามารถทำได้ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554, น. 324-326)

1) ก่อนที่จะทำการสอน ครูต้องหาวิธีการรวบรวมเรียบเรียงสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ไว้อย่างเป็นหมวดหมู่มีหัวข้อชัดเจนชัดและง่ายต่อการเข้าใจและมีความหมายต่อผู้เรียนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้ากับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่มีแล้วสามารถเชื่อมโยงได้หรือรวบรวม

ความรู้ใหม่ที่เรียนอย่างมีความหมายให้เข้ากับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่มีอยู่แล้ว นอกจากนี้จะช่วยผู้เรียนให้นึกย้อนหรือระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้อยู่แล้วและมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่

2) บอกให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของบทเรียนหรือสิ่งที่ต้องการจะเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้พร้อมกับบอกผู้เรียนถึงคำจำกัดความของความคิดรวบยอดที่สำคัญเพื่อผู้เรียนจะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ความรู้ใหม่

3) แบ่งบทเรียนออกเป็นขั้น ๆ เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจและเมื่อตอนจบแต่ละขั้นควรถามผู้เรียนให้แน่ใจว่าได้เรียนรู้ด้วยความเข้าใจก่อนจะเพิ่มการสอนในขั้นต่อไป

4) ชื่นให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงของสิ่งที่เรียนใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความจำได้นาน

5) เมื่อสอนแต่ละหน่วยบทเรียนจบผู้สอนควรสรุปและทบทวนตั้งแต่ต้นพร้อมกับเน้นใจความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรวมหรือเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้เข้ากับความรู้เดิมหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้ว

6) ให้การบ้านแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนความรู้ใหม่ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความหมายจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ที่จะจัดเรียงเนื้อหาและจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นถึงการเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เหมาะสมได้

2.3.3 ทฤษฎีของ Roger (Rogers' Theory)

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มองมนุษย์ว่ามีคุณค่ามีความดีงามมีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง หากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

Roger เชื่อว่ามนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ ไม่หวาดกลัวน่าไว้วางใจ ดังนั้นผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ หรือสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ผ่อนคลาย และเอื้อต่อการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ผู้เรียนสามารถนำทางในการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยผู้สอนมีหน้าที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียน เรียนรู้ อย่างสะดวกจนบรรลุวัตถุประสงค์ดังนั้นวิธีการสอนที่ใช้จึงไม่เน้นการชี้นำแต่เป็นการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (ชนัท ธาตุทอง, 2558, น. 76)

Roger ได้เสนอหลักการของการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมไว้ว่า (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, น. 360-361; อ้างถึงใน Roger, 1969)

- 1) ตามธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้
- 2) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนรับรู้ว่าการเรียนมีความหมายและมีความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายของชีวิตของผู้เรียน
- 3) ผู้เรียนจะต่อต้านการเรียนรู้ ที่ตนรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนสู่เชิฐณความรู้สึกเกี่ยวกับตน (Self) ของผู้เรียน
- 4) ในกรณีที่มีการขู่เชิฐณจากภายนอกลดลงผู้เรียนอาจจะค่อยๆยอมรับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อตนเองได้บ้าง
- 5) ผู้เรียนอาจจะยอมรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ และเริ่มเรียนรู้ถ้าหากการขู่เชิฐณจากสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อตนเองต่ำลง
- 6) การเรียนรู้ที่สำคัญมักจะเกิดหลังจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเองหรือ learning by doing
- 7) ถ้านักเรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น
- 8) ถ้านักเรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยทุ่มเททั้งด้านความรู้สึกและสติปัญญาจะเป็นผลให้นักเรียนอยากเรียนรู้มาก
- 9) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดอิสระเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความคิดสร้างสรรค์
- 10) การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ (process of Learning) หรือเรียนรู้อย่างไรโดยผู้เรียนจะต้องกล้าที่จะเปิดโอกาสให้ตนเองมีประสบการณ์ใหม่และพยายามที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในชีวิตเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Roger ให้ความสำคัญกับการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดอิสระที่จะการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่นและยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ (Maslow's Hierarchy of Need Theory)

Maslow มองว่าบุคคลทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการของตนเองทั้งสิ้น โดยความต้องการของบุคคลจะเรียงกันเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ เมื่อได้รับการ

ตอบสนองในแต่ละขั้นแล้ว จึงจะพัฒนาไปยังขั้นอื่นที่สูงขึ้น (อรรถวิช จาริกจาริต, 2561 น.242-245)

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย หมายถึงความต้องการพื้นฐานของร่างกายที่มีแรงผลักดันและสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หมายถึงความต้องการที่จะมีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในการดำรงชีวิต

3) ความต้องการความรักและได้เป็นที่รัก หมายถึงความต้องการความรักการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นเป็นที่รักและการต้องการมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

4) ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศและการยกย่อง หมายถึงความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมองว่าตนเองมีประโยชน์มีความสามารถมีคุณค่าสมควรแก่การได้รับเกียรติได้รับตำแหน่ง

5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพที่แท้จริง หมายถึงความต้องการที่จะรู้จัก ความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริงและหาวิธีใช้ศักยภาพและความสามารถที่ตนมีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์กับบุคคลในสังคมอื่นได้

Maslow ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 5 ประเภทจากต่ำไปหาสูง และเป็น 2 กลุ่มคือ 1 ความต้องการ ที่จะต้องซ่อมหรือที่ขาดไม่ได้ ซึ่งประกอบด้วยความต้องการทางสรีระ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ และความต้องการที่จะรู้จักว่าตนเองมีค่า 2 ความต้องการเพื่อพัฒนาตน (Growth Need) คือความต้องการที่จะเจริญเติบโตหรือพัฒนาเต็มที่ตามศักยภาพของตนทั้งทางด้านพุทธิปัญญา ทักษะ และเจตคติ ซึ่ง Maslow มีความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล , 2554, น. 258-259)

1) มนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติภายในซึ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

2) แม้ว่ามนุษย์ทุกคนจะมีธรรมชาติเฉพาะ แต่ จะมีลักษณะพิเศษซึ่งทำให้แต่ละบุคคลเป็นปัจเจกบุคคล

3) ธรรมชาติภายในของแต่ละบุคคลจะยังคงอยู่ในตัวเราตลอดชีวิต เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนเรายืนหยัดต่อสู้เพื่อการมีชีวิต และเพื่อการพัฒนาตนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การรู้จักว่าตนคือใครและแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร จึงมีความสำคัญมาก

4) ธรรมชาติภายในของแต่ละบุคคลเป็นพลังสำคัญที่จะต้องรู้จักตนเอง และเป็นนายของตนเอง ที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพของตน

5) การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการธรรมชาติ ผู้ใหญ่ควรที่จะเป็นเพียงแต่ผู้คอยช่วยเหลือส่งเสริม ไม่ควรบังคับให้เด็กอยู่ในกรอบหรือไม่มีโอกาสจะตัดสินใจ เลือกทางเดินของตนเอง

6) การพัฒนาตนเองของแต่ละคนจะเป็นผลสำเร็จหรือล้มเหลว ก็เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงที่จะเสริมให้มีการพัฒนาการและแรงที่จะอุดการพัฒนาดนแล้วแต่ว่าอย่างไหนดมีมากกว่ากัน

7) ชีวิตมนุษย์เราทุกคนมีอนาคต คนเราทุกคนต้องอยู่ด้วยอุดมการณ์และความหวังรวมถึงมีเป้าหมายของชีวิต และต่อสู้ที่จะพัฒนาดนตามสถานภาพของตนทั้งทางด้านพุทธิปัญญาทักษะ และเจตคติ

กล่าวโดยสรุปว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นไปตามลำดับ เพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่และสามารถพัฒนาดนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

2.4 เทคนิคทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบคืดงอกงาม

จากการศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยมาอย่างยาวนานของ Dweck (2006, pp. 210-218) พบว่า Dweck ได้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนากรอบคืดงอกงาม เช่น การสร้างรายวิชาเพื่อสอนเรื่องชุดความเชื่อ การพัฒนากรอบคืดงอกงามโดยสอดแทรกเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในชั้นเรียน โดยนำกระบวนการสื่อสารร่วมกับการใช้เทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับชุดความเชื่อ (Mindset workshop) การสร้างโปรแกรมออนไลน์เพื่อพัฒนากรอบคืดงอกงาม (Brainology) ซึ่งในปัจจุบัน Dweck และศูนย์การพัฒนาเกมส์ทางวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ได้ร่วมมือกันพัฒนาเกมส์เพื่อการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่สนับสนุนให้ผู้เล่นเกิดแรงจูงใจในการเล่นเกมส์ ได้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ และสนับสนุนให้เกิดกรอบคืดงอกงามแก่ผู้เล่นอีกด้วย (Liz Logan, 2016, online)

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากรอบคืดงอกงามพบว่า กระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการสื่อสารในชั้นเรียนของผู้สอน มีผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียนและสัมพันธภาพระหว่างกัน ในชั้นเรียน (ประกอบด้วยผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน) อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการสอนของผู้สอน พฤติกรรมในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน และพัฒนากรอบคืดงอกงามซึ่งประกอบไปประเด็น ต่าง ๆ ดังนี้

2.4.1 การเสนอตัวแบบ (Modeling)

Bandura มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งจะแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ต้องอาศัยการลองผิดลองถูก เพราะนอกจากจะสูญเสียเวลาแล้ว ยังอาจมีอันตรายได้ในบางพฤติกรรม ในการเรียนรู้โดยการผ่านตัวแบบนั้น ตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงออกได้พร้อม ๆ กัน และเนื่องจากคนเรานั้นใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบ ๆ ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่นโดยการได้ยินและได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมโดยการผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้นการเสนอตัวแบบ ซึ่งตัวแบบนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live Model) คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2555, น. 255)

กล่าวโดยสรุปว่าการเสนอตัวแบบในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู จึงใช้ตัวแบบที่มีความใกล้เคียงกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นตัวแบบที่มีชีวิต และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ โดยเลือกใช้การเสนอตัวแบบที่อยู่บริบทการทำงานของคุณ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.4.2 การเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรงคือ เทคนิคหรือกลวิธีที่ครูใช้เพื่อปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามหลักการสำคัญว่าการกระทำใดๆที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้ความถี่ในการกระทำนั้นเพิ่มขึ้นส่วนการกระทำที่ไม่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้ความถี่ในการกระทำนั้นลดลงและหายไปที่สุด ซึ่งรณูจวน คำวชิรพิทักษ์ (2538, น.77-78) ได้เสนอแนะวิธีการเสริมแรงในชั้นเรียนไว้ดังนี้

- 1) การเสริมแรงทางวาจา ได้แก่การชมเชยการให้กำลังใจ การสนับสนุนโดยใช้คำพูดการกล่าวถึง
- 2) การเสริมแรงด้วยกิริยาท่าทาง เช่นการพยักหน้า การยิ้มการปรบมือ การยกนิ้ว
- 3) การเสริมแรงด้วยการแสดงความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ได้แก่ การเข้าไปใกล้ ๆ การให้ความเป็นกันเอง
- 4) การเสริมแรงด้วยการสัมผัส การลูบหัว การจับไหล่ การจับมือ หรืออื่น ๆ ที่เหมาะสมตามเพศวัยและวัฒนธรรม

5) การเสริมแรงด้วยกิจกรรมได้แก่การจัดกิจกรรมที่ให้ได้มีส่วนร่วมและการเสริมสร้างกำลังใจให้นักเรียนรู้สึกว่าตนสามารถทำได้

6) การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลได้แก่การให้คะแนนการให้รางวัล การเขียนชมเชยในสมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเสริมแรง เป็นการใส่สิ่งกระตุ้นแก่บุคคลเพื่อให้เขากระทำในสิ่งที่เราต้องการ ซึ่งสิ่งที่ใช้ในการเสริมแรงอาจจะเป็นสิ่งที่เขาต้องการปรารถนาที่จะได้เพื่อเป็นรางวัลหรือสิ่งที่เขาเกรงกลัวที่จะประสบเพื่อเป็นการขู่ การเสริมแรงอาจจะใช้สิ่งที่มีตัวตน เช่น เงินของขวัญ เป็นต้น หรือสิ่งที่ไม่มิตัวตนก็ได้ เช่น การชมเชย การว่ากล่าวตักเตือน เป็นต้น การเสริมแรงอาจจะทำอย่างเต็มที่ โดยการให้ข้อมูลทั้งหมดในคราวเดียวหรือเพียงบางส่วน โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการเพียงบางส่วน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการติดตามข้อมูลอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งการเสริมแรงสามารถใช้ได้กับทั้งการกระตุ้นให้เกิดการกระทำและการรักษาระดับของพฤติกรรม

2.4.2 การชมเชย (Praise)

กรอบคิดของงาน ถูกเชื่อมโยงให้เข้ากับความเชื่อที่ว่า เราสามารถพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาได้ คุณจะสามารถชี้แนะแนวทางให้นักเรียนไปสู่ความงอกงามเมื่อคุณใช้การชื่นชม ชมเชย ที่มีลักษณะเฉพาะ ดังการศึกษาของ Mueller and Dweck (1998, pp. 33-44) พบว่า ผลของการชมเชยและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ครูให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนสามารถกำหนด กรอบคิดของนักเรียนได้อย่างน่าประหลาดใจ ตัวอย่างเช่น ขณะที่เรากำลังชมเชยเกี่ยวกับสติปัญญาเช่น "เธอฉลาดมาก" นักเรียนบางคนจะถูกจูงใจโดยข้อความนี้ จากการสาธิตแสดงให้เห็นถึงผลลบต่อแรงจูงใจและความสำเร็จของนักเรียน จากการศึกษาในนักเรียนเกรด 5 โดยพบว่าเมื่อแยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มและถามเกี่ยวกับ puzzle task กลุ่มที่ 1 หลังจากประสบความสำเร็จของงานในขั้นแรกจะได้รับการชมเชยในความฉลาดและความสามารถ กลุ่มที่ 2 หลังจากประสบความสำเร็จของงานในขั้นแรกจะได้รับการชมเชยในความพยายามมากกว่าที่จะชมเชยความฉลาดที่มาจากพันธุกรรม

เมื่อกิจกรรมในขั้นต้นที่เคยง่ายเปลี่ยนเป็นยากขึ้น ปฏิกริยาที่ทั้ง 2 กลุ่มแสดงออกมามีทิศทางที่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มแรกที่ได้รับการชมเชยในความฉลาดและความสามารถชอบที่จะทำงานที่ง่ายมากกว่า ขณะที่นักเรียนกลุ่มที่สองที่ได้รับการชมเชยในความพยายาม เมื่อกรอบคิดของงานถูกเชื่อมโยงให้เข้ากับความเชื่อที่ว่า เราสามารถพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาได้ คุณจะสามารถชี้แนะแนวทางให้นักเรียนไปสู่ความงอกงามเมื่อคุณใช้การชื่นชม ชมเชย ที่มีลักษณะเฉพาะ

การที่ครูให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนสามารถกำหนดกรอบคิดของนักเรียนได้อย่างน่าประหลาดใจ ตัวอย่างเช่น ขณะที่เรากำลังชมเชยเกี่ยวกับสติปัญญาเช่น "เธอฉลาดมาก" นักเรียนบางคนจะถูกจูงใจโดยข้อความนี้ จากการสาธิตแสดงให้เห็นถึงผลลบต่อแรงจูงใจและความสำเร็จของนักเรียน จากการศึกษานักเรียนเกรด 5 Mueller and Dweck โดยพบว่าเมื่อแยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มและถามเกี่ยวกับ puzzle task กลุ่มที่ 1 หลังจากประสบความสำเร็จของงานในขั้นแรกจะได้รับการชมเชยในความฉลาดและความสามารถ กลุ่มที่ 2 หลังจากประสบความสำเร็จของงานในขั้นแรกจะได้รับการชมเชยในความพยายามมากกว่าที่จะชมเชยความฉลาดที่มาจากพันธุกรรม เมื่อกิจกรรมในขั้นต้นที่เคยง่ายเปลี่ยนเป็นยากขึ้น ปฏิกริยาที่ทั้ง 2 กลุ่มแสดงออกมามีทิศทางที่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มแรกที่ได้รับการชมเชยในความฉลาดและความสามารถชอบที่จะเลือกในการทำงานที่ง่ายมากกว่า ขณะที่นักเรียนกลุ่มที่สองที่ได้รับการชมเชยในความพยายามเลือกกระบวนการในการทำงานที่มีความท้าทาย ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับการชมเชยในความพยายามจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการค้นหาในสิ่งที่มีความท้าทายและอ้างเป้าหมายในการเรียนรู้เช่นเดียวกับแรงจูงใจสูงสุด ขณะที่กลุ่มที่ได้รับการชมเชยเกี่ยวกับสติปัญญาในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความท้าทายและเห็นด้วยกับงานที่มั่นใจว่าจะมีความสำเร็จและอ้างถึงสมรรถนะ เช่นการดูฉลาด เป็นเป้าหมายเบื้องต้น จากทั้งหมดที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการชมเชยเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญาที่แท้จริง จะทำให้ความอดทนน้อยลง และสมรรถนะแย่งลงมากกว่าการชมเชยนักเรียนในความพยายาม ที่ได้รับการชมเชยแล้วจะมีความสามารถสูงขึ้น โดยพวกเขาจะอ้างว่าความสำเร็จของพวกเขาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เป็นสิ่งที่ติดตัวมา ขณะที่นักเรียนที่ได้รับการคำชมเชยเกี่ยวกับความพยายามเชื่อว่าสมรรถนะของเขาเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้

Brophy (1981, pp.5-32) ได้ให้ข้อเสนอแนะการให้คำชมเชยที่เกิดประสิทธิผลไว้ดังนี้

- 1) ให้โดยมีเหตุผลประกอบ
- 2) ระบุเหตุผลเฉพาะของความสำเร็จ
- 3) เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติมีความหลากหลายน่าเชื่อถือหรือความ ตั้งใจอย่างชัดเจนต่อผลสำเร็จของผู้เรียน
- 4) ให้รางวัลเมื่อปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดได้เป็นผลสำเร็จ
- 5) ให้นักเรียนรู้ความสามารถหรือคุณค่าของผลสำเร็จของตน

6) ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้คุณค่าของพฤติกรรมที่มุ่งงานหรือการคิดแก้ปัญหา

7) ใช้ผลสำเร็จเดิมของผู้เรียนเป็นประโยชน์อธิบายผลสำเร็จปัจจุบัน

8) ให้เพื่อยอมรับความเพียรพยายามที่น่ายักย่องหรือผลสำเร็จ ของงานที่มีความยาก

9) โยงผลสำเร็จเท่ากับความเพียรพยายามและความสามารถแสดงให้เห็นว่าผลสำเร็จลักษณะที่เหมือนกันนี้จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

10) สร้างการรับรู้ที่เกิดขึ้นจากเหตุผลภายในตนเอง เช่นนักเรียนเกิดความเพียรเพราะสนุกกับงานที่ทำและการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับงาน

11) ความสนใจของผู้เรียนไปอย่างพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน

12) การสร้างการรู้คุณค่า และการให้เหตุผลในทางที่ควรของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเลือกใช้คำชมเชย ควรเน้นไปที่การแสดงพฤติกรรมความพยายามของบุคคล เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเกิดการรับรู้และเข้าใจว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความพยายาม ความทุ่มเท และเกิดการเรียนรู้และเกิดกรอบคิดแบบงอกงาม

2.4.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง ปฏิกริยาที่ครูแสดงออกให้ผู้เรียนได้รู้ว่า การตอบสนองของนักเรียนที่ยอมรับได้หรือไม่ ถ้าการตอบสนองหรือพฤติกรรมใดที่นักเรียนกระทำแล้วได้รับผลกระทบคือ ข้อมูลย้อนกลับที่ตนพึงพอใจ นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะตอบสนองหรือกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก (รัญจวน คำวชิรพิทักษ์, 2538, น.57)

ลักษณะของการให้ข้อมูลย้อนกลับ

Formative feedback เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงให้งานหรือศักยภาพของผู้เรียนเข้าใกล้หรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ formative feedback จึงมีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างระหว่างศักยภาพในการเรียนรู้ในปัจจุบัน กับศักยภาพในการเรียนรู้ที่ต้องการ Juwah; et a, 2004, pp.2-6) ได้กล่าวถึง ประโยชน์และลักษณะของ formative feedback ไว้ดังนี้

1) ช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถพัฒนาการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูอนุญาต/ชักชวนให้ผู้เรียนวิพากษ์และตัดสินงานของตนเองได้

2) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ peer learning โดยการสนทนากับคู่เรียนรู้จะทำให้การประเมินการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากกว่า เข้าใจได้มากกว่า สร้างแรงจูงใจมากกว่า และยอมรับได้มากกว่า เมื่อเทียบกับการได้รับการชี้แนะจากครู

3) ทำให้เกิดการพิจารณาศักยภาพในการเรียนรู้ที่ดีชัดเจนยิ่งขึ้น โดยระหว่างการสนทนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ ครูจะสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนเป็นอยู่และเสนอสิ่งที่ควรจะเป็นให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจประเด็นในการพัฒนาตนเองไปสู่การมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่ดี

4) ทำให้ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน เข้าใกล้ศักยภาพที่ต้องการ (ที่ตั้งใจไว้) มากขึ้น โดยครูจะต้องอนุญาตให้ผู้เรียนสามารถส่งงานได้อีกหลังจากที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับไป โดยข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวประกอบด้วยเกณฑ์ที่ผู้เรียนต้องบรรลุ และวิธีการหรือ action ที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถบรรลุเกณฑ์ดังกล่าว

5) ชุดข้อมูลที่มีประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านปริมาณ (ไม่มีมากเกินไปจนจับประเด็นได้ยาก) ด้านเนื้อหา (เป็นเนื้อหาที่มีเป้าหมายเพื่อทำให้ผู้เรียนพร้อมพัฒนาตนเอง ไม่ใช่การตัดสิน) และด้านความชัดเจนในการสื่อสาร (สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา และเหมาะสมกับลักษณะการรับรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล)

6) ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดี โดยบรรยากาศการเรียนรู้ที่ให้ข้อมูลย้อนกลับกันได้ตลอดเวลาจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับ และจะทำให้ข้อมูลย้อนกลับนั้นมีประโยชน์อย่างเต็มที่

7) ทำให้เกิดข้อมูลที่มีค่าในการปรับเปลี่ยนการสอนของครู โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้ครูเข้าใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะเป็นข้อมูลในการปรับกระบวนการสอนของตนด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับเกิดประสิทธิผลจึงควรให้ในเวลาที่เหมาะสมโดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ซึ่งในการให้ผลย้อนกลับควรให้ทันทีหลังจากมีการทดสอบจะถือว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด และควรเลือกให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียนโดยครูต้องสะท้อนให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อที่จะได้หาวิธีการในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

2.4.5 การบรรยาย (Lecture)

ทวีป อภิลิทธิ (2553, น. 44) ได้อธิบายเกี่ยวกับการบรรยายไว้ว่า การบรรยายเป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการให้ความรู้พื้นฐาน สำหรับคนจำนวนมาก โดยวิทยากรหรือครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเตรียมเนื้อหา วิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เข้ารับการศึกษา ผู้ทำ

หน้าที่ครูหรือวิทยากรนั้นจะต้องพูดบรรยายเรื่องที่ซับซ้อนให้ฟังแล้วเข้าใจง่ายการพูดบรรยายจึงมิใช่แต่เพียงพูดได้เท่านั้นต้องพูดเป็นอีกด้วยการพูดบรรยายได้ดีจะต้องมีการเตรียมการโดยเฉพาะเนื้อหาที่จะใช้ โดยการเตรียมเนื้อหาที่จะบรรยาย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหรือครู ต้องรวบรวมเนื้อหาความรู้ในหัวข้อที่จะบรรยายไว้ให้มากที่สุดทั้งเนื้อหาเชิงลึกและเนื้อหาเชิงกว้างหากยังไม่มีความรู้ชัดเจนในเรื่องใดก็ต้องไปศึกษาหาความรู้เรื่องนั้นจากตำราจากผู้รู้หรือจากแหล่งความรู้ในเรื่องนั้นๆ แล้วนำมาพิจารณาคัดเลือกเนื้อหา ก่อนวางแผนและเตรียมการพูดให้เหมาะสมกับเวลาและกลุ่มเป้าหมายผู้ฟัง ซึ่งเนื้อหาที่จะบรรยายจะประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญดังนี้ (ทวีป อภิสัทธ, 2553, น. 45)

1) เนื้อหาส่วนที่ผู้ฟังต้องรู้ คือนี้อาเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการพูดบรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่พูดเนื้อหาสาระสำคัญในส่วนนี้ให้ชัดเจนผู้ฟังจะไม่มีความรู้ความเข้าใจชัดเจนว่าเรื่องที่ผู้บรรยายนั้นเป็นเรื่องอะไรเนื้อหาส่วนนี้จึงเป็นหัวใจสำคัญอันดับแรกของผู้บรรยายจากขาดเนื้อหาสาระในส่วนนี้ไม่ได้

2) เนื้อหาส่วนที่ผู้ฟังควรรู้ เป็นเนื้อหาส่วนที่ผู้ฟังควรรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาในส่วนแรกเมื่อผู้บรรยายได้พูดเนื้อหาในส่วนที่ 1 ไปแล้ว จะขยายเพิ่มเติมความรู้ในส่วนที่ 2 เข้าไปเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในเนื้อหาส่วนแรกเพิ่มมากขึ้นซึ่งความสำคัญของเนื้อหาในส่วนนี้เป็นอันดับสองรองลงมาจากเนื้อหาในส่วนแรก

3) เนื้อหาส่วนที่ผู้ฟังน่ารู้ เนื้อหาในส่วนนี้เป็นเนื้อหาส่วนที่ผู้ฟังจะได้เกร็ดความรู้หรือตัวอย่างความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องและขยายความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมจากความรู้ในส่วนที่ต้องรู้และส่วนที่ควรรู้มากยิ่งขึ้น (ทวีป อภิสัทธ, 2553, น. 46)

กล่าวโดยสรุปว่า ก่อนที่จะทำการบรรยาย ผู้สอนหรือวิทยากรต้องทำความเข้าใจในเนื้อหา ข้อมูลที่จะใช้อย่างลึกซึ้ง โดยทำการแบ่งเนื้อหา เรียงลำดับสาระสำคัญที่จำเป็นต้องผู้ฟัง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบรรยายที่จัดขึ้น

2.4.6 การประเมินตนเอง (Self-Assessment)

การประเมินตนเอง เป็นการประเมินผลลัพธ์สุดท้ายในการรับรู้ตนเองของนักศึกษา ที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองที่สอดคล้องกับความเป็นจริง (ประยูทธ ไทยธานี , 2560,น. 250) เป็นผลมาจากการที่นักศึกษาเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเกิดจาก 1) เป็นอัตมโนทัศน์ที่เกิดจากการรับรู้ตนเอง โดยรู้ว่าตนเองเป็นใคร มีความรู้สึกอย่างไรทั้งนี้มาจากการรับรู้ปฏิกริยาของผู้อื่น และ2) การที่นักศึกษามีอัตมโนทัศน์ที่ต้องการจะเป็น (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554, น.458)

อรนุช ศรีสะอาด (2554, ออนไลน์) ได้อธิบายไว้ว่า การประเมินตนเอง หมายถึง กระบวนการประเมินหรือตัดสินใจของผู้เรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนได้ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้การประเมินตนเองมีเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาจุดอ่อนของตนเองให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินตนเองจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ผู้เรียน กำหนดเป้าหมายการติดตาม และประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมและเป็นการ ส่งเสริมนักเรียนสามารถตรวจสอบตนเองได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินตนเอง เปรียบเสมือนเครื่องมือที่บุคคลใช้ในการ ตัดสินตนเอง จากการรับรู้ ความเชื่อ และผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งการ ประเมินที่ถูกต้องจะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่องที่มีได้

2.4.7 การเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and mentoring)

การเป็นพี่เลี้ยงคือกระบวนการที่ให้ผู้ที่มีประสบการณ์สูงมาช่วยเหลือผู้อื่นให้ สามารถสร้างเป้าหมายและพัฒนาทักษะของตนเองผ่านกิจกรรมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Center for health leadership & practice. 2003, p.1) การเป็นพี่เลี้ยง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นพี่เลี้ยง (ผู้ที่มีประสบการณ์และมีคุณสมบัติมากกว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ อาวุโสในองค์กรที่มีความรู้สูงที่ผ่านประสบการณ์มามากและเปิดโอกาสในการพัฒนาผู้อื่น) กับ ผู้รับการดูแล มักเป็นการพบเจอและพูดคุยที่ไม่เป็นทางการเพื่อการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและด้าน บุคคล โดยผู้รับการดูแลเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนา และผู้เป็นพี่เลี้ยงให้การสนับสนุน และแนะแนวทาง (Rachel Lofthouse, et al. 2010: 17)

การเป็นพี่เลี้ยงที่ดีมีลักษณะอยู่ 6 ประการ ดังนี้ (Center for health leadership & practice. 2003: 3-5)

1) ฟังอย่างตั้งใจ (Listen Actively) เป็นพื้นฐานที่สุดในการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อสร้างความจริงใจและสร้างบรรยากาศในการสนทนาที่เป็นบวก โดยการตั้งใจฟัง ตอบสนองต่อ สิ่งที่ได้ยิน และใช้ภาษากาย โดยเฉพาะการสบตา เพื่อแสดงว่าผู้เป็นพี่เลี้ยงใส่ใจสิ่งที่ผู้รับการดูแล พูดออกมา

2) สร้างความไว้วางใจ โดยสร้างการสนทนาและการสื่อสารให้เป็นพื้นที่แห่ง ความลับ แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นพี่เลี้ยงให้ความสำคัญกับการนัดหมายของผู้รับการดูแล และแสดง ความสนใจและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3) ค้นหาเป้าหมาย โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นกรณีศึกษาให้แก่ผู้รับการดูแล ทั้งการวางแผนเป้าหมายในอาชีพและเป้าหมายส่วนตัวและการไปสู่เป้าหมายดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้รับการดูแลได้ค้นพบและไปสู่เป้าหมายของตนเอง

4) ขยายวิสัยทัศน์สามารถ โดยการช่วยเหลือผู้รับการดูแลในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็น เช่น ผู้คน หนังสือ บทความ ฯลฯ ใช้คำถามที่ปลูกความสงสัยในการค้นหาความรู้และฝึกฝนทักษะ ใช้การสาธิตรวมทั้งยกตัวอย่างที่สอดคล้องกับบริบทจริง เพื่อช่วยขยายมุมมองและวิสัยทัศน์ของผู้รับการดูแลให้กว้างขึ้น

5) ให้กำลังใจ โดยการให้ความเห็น/วิพากษ์ด้วยความปรารถนาดีกับงานที่ทำสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นพี่เลี้ยงเชื่อว่าผู้รับการดูแลสามารถขยายวิสัยทัศน์ให้เติบโตในทั้งด้านวิชาชีพและด้านส่วนตัวและไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ สื่อสารด้วยคำพูดที่แสดงถึงการสนับสนุน การเข้าอกเข้าใจ การให้กำลังใจ และการชื่นชม

6) สร้างแรงบันดาลใจ โดยแบ่งปันวิสัยทัศน์ทั้งของผู้เป็นพี่เลี้ยงและของผู้คนที่ชื่นชอบ เล่าประสบการณ์ทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จรวมทั้งหนทางการบรรลุเป้าหมายเล่าถึงคนหรือเหตุการณ์ที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ตน และแนะนำผู้รับการดูแลให้รู้จักกับผู้ที่สามารถเป็นแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูยังสามารถทำหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับผู้เรียนได้ด้วย ทั้งนี้คุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นพี่เลี้ยง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย

2.4.8 การกำหนดเป้าหมาย

การตั้งเป้าหมายคือกระบวนการกำหนดทิศทางของการเรียนรู้ซึ่งเป็นทักษะของบุคคลที่ประสบความสำเร็จนำมาใช้เพื่อให้บรรลุจุดหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวสามารถสรุปได้ 3 ประการดังนี้

1) เป้าหมายของการสอนควรเน้นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

2) เป้าหมายการสอนไม่ควรเจาะจงมากเกินไป ควรกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำที่คาดหวังว่าจะทำได้โดยระบุผลของการกระทำ มีการวางแผนไว้วัตถุประสงค์ซึ่งจะโยงไปสู่การกระทำที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นและมีเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่ยอมรับได้โดยระบุได้ว่าผู้เรียนต้องกระทำในระดับใดจึงจะเป็นที่ยอมรับ

3) ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเป้าหมายของครูมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเป้าหมายนั้นมาปรับให้เข้ากับความ ต้องการของผู้เรียน ดังนั้นการกำหนดเป้าหมายไม่ควรมีความเฉพาะเจาะจงเกินไป เพราะถ้ามีการเจาะจงเกินไปแล้วจะไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้

การใช้กลวิธีการกำหนดเป้าหมายในชั้นเรียน ควรเป็นการกำหนดเป้าหมายที่เจาะจงแต่ยืดหยุ่นครูต้องกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนและเป้าหมายต้องเปิดกว้างพอที่จะยืดหยุ่น ให้กับผู้เรียนต้องมีการทำข้อตกลงในการกำหนดเป้าหมายการทำข้อตกลงกับผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้

จากแนวคิดของ Dweck (2000, p. 15) ในหนังสือ Self-Theories ได้กล่าวถึงการตั้งเป้าหมายไว้ว่ามีวัตถุประสงค์ 2 แบบ คือการตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงาน (Performance Goal) โดยเป้าหมายนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกชนะ เมื่อได้รับการประเมินเพื่อตัดสินในเชิงบวก เกี่ยวกับความสามารถ สมรรถนะของตนเอง โดยจะหลีกเลี่ยงการถูกตัดสินในทางลบ (การวิพากษ์) เช่น เมื่อผู้เรียนแน่ใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ที่มุ่งแสดงศักยภาพของสติปัญญา ก็จะหลีกเลี่ยงในสิ่งที่จะทำให้ตนเองดูไม่ฉลาด หากทำสิ่งใดไม่สำเร็จ หลีกเลี่ยงการทำงานที่ยากเพราะคิดว่าสามารถทำได้แต่มีจุดมุ่งหมายของการแสดงผลงานเพื่อให้ตนเองมีภาพลักษณ์ที่ดี การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Learning Goal) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มสมรรถนะของตนที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เช่น ภาษา งานหรืออะไรใหม่ ๆ เพราะปรารถนาที่จะเพิ่มศักยภาพในตนเองมากขึ้น ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะของการตั้งเป้าหมายเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่าสามารถเติมเต็มความสำเร็จของบุคคล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การตั้งเป้าหมายเปรียบเสมือนการกำหนดเส้นชัยในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยลักษณะการตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมต้องมีการประเมินและตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เป้าหมายที่ตั้งควรมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถนำเป้าหมายนั้นมาพัฒนาตนเองได้

2.5 แนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนากรอบคิดองอาจ

สำหรับแนวทางในการการจัดกิจกรรมสำหรับกรอบคิดองอาจของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสรุปออกมดังนี้

สถานการณ์ (Simulation)

การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่ใช้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีบทบาทข้อมูล และกติกาการเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง ที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่ง

ต่างๆที่อยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดและมีสภาพคล้ายกับความเป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการตัดสินใจ และได้เห็นถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (ทศนา แหมมณี , 2559, น. 370)

กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษา เป็นการใช้เรื่องราวสมมติ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจทำเป็นวีดิทัศน์ เทปเสียงสร้างขึ้นให้เหมือนจริง นำมาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม คัดวิเคราะห์ตัดสินใจทางเลือกตามประเด็นสำคัญทำกรณีศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่กรณีศึกษาที่ใช้จากก่อนหรือหลังที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ หรือทราบหลักการแนวคิด ทฤษฎีไปแล้ว เพื่อสังเกตว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะนำความรู้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ไปใช้ในการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ จากกรณีศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบที่เหมาะสม (ทวีป อภิสิริ, 2553, น.53-54)

เกม (Game)

เกม เป็นกระบวนการที่ถูกออกแบบขึ้นมาอย่างมีวัตถุประสงค์ โดยมีการกำหนดกติกาให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และอธิบายสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน มาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่กำหนด โดยผู้นำกิจกรรมต้องมีการเตรียมการและมีทักษะในการอธิบายที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน (ทศนา แหมมณี , 2559, น. 365-369)

บทบาทสมมติ (Role Model)

การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงบทบาทในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้นำกิจกรรมเป็นคนกำหนด หรือจะให้ผู้แสดงกำหนดเองก็ได้ เริ่มจากการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาท ว่ามีอะไรบ้าง ต้องการให้ผู้ชมหรือผู้แสดงบทบาทสมมติได้รับอะไรจากการแสดง โดยผู้นำกิจกรรมอาจบอกเค้าโครงเรื่องโดยสังเขปให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบว่าสถานที่ ซึ่งสมมตินั้นเป็นอะไร อยู่ที่ไหน และผู้แสดงเป็นใครทำหน้าที่หรือแสดงเป็นอะไร หลังจากนั้นจึงเริ่มแสดง ซึ่งถ้ามีการซักซ้อมหรือเตรียมการล่วงหน้า ก็จะแสดงได้สมจริงตามสถานการณ์ที่ถูกจัดเกิดขึ้นจริง (ทวีป อภิสิริ, 2553,น.53)

การระดมพลังสมอง (Brain Storming)

เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยไม่ตัดสิน และคัดค้านความคิดเห็นจากสมาชิกคนอื่น ทำให้เปรียบได้กับความคิดของสมาชิกที่พุ่งพรูออกมาเหมือนพายุพัด ในการระดมพลังสมองจะต้องมีผู้ดำเนินการ 1 คน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำในการระดมพลังสมอง และอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มทราบความมุ่งหมาย หัวข้อเรื่อง สารสำคัญ กติกา และเงื่อนไขต่าง ๆ ในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งคำตอบที่ได้จากสมาชิกทุกคน จะถูกรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่โดยไม่ประเมินว่าผิดหรือถูก โดยขณะที่ทุกคนแสดงความคิดเห็นจะต้องมี

การจดบันทึกความคิดของทุกคนไว้เป็นหลักฐานในกระดานดำหรือกระดานด้วย (ทวีป อภิสัท, 2553, น.52)

การอภิปรายกลุ่ม

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม จำนวน 5 -15 คน ได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง โดยมีหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปราย และคอยกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละ คนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดไว้ โดยมีผู้ทำหน้าที่เลขานุการของกลุ่ม ทำหน้าที่จดบันทึก สรุปสาระสำคัญ หรือข้อยุติ ในเรื่องที่อภิปรายไว้เป็นหลักฐาน (ทวีป อภิสัท, 2553 ,น.51)

กล่าวโดยสรุปว่า ในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยออกแบบ จึงใช้แนวทางที่หลากหลายที่สามารถพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ กระบวนการคิด และเจตคติ ที่ทำให้งิจกรรมเกิดความน่าสนใจและส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ความเชื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูได้

ตอนที่ 3 นักศึกษาวิชาชีพครู

3.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สำหรับผู้ที่ที่จะเลือกประกอบอาชีพครูในอนาคต ซึ่งประสบการณ์ในการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของนักศึกษาระหว่างที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะเอื้อให้นักศึกษาได้รับโอกาสในการใช้ศิลปะการสอนที่ได้ศึกษามาก่อนที่จะจบการศึกษาและเลือกประกอบวิชาชีพครูในโลกของการทำงาน โดยนักศึกษาจะเห็นคุณค่าของการฝึกประสบการณ์ผ่านครูพี่เลี้ยง นักเรียนในชั้นเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน โดยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการการทำงาน และการเรียนรู้เข้าด้วยกัน จึงถูกจัดไว้ในช่วงเวลาที่ยังมีสถานะเป็นนักศึกษาในสถาบันการศึกษา เพื่อจะได้เรียนรู้ในการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพ อันจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในบริบทและสถานการณ์จริงของการประกอบอาชีพ (Kiggundu & Nayimuli, 2009, pp. 345-347)

ในประเทศไทยหน่วยงานที่ควบคุมดูแลคุณภาพทางการศึกษาเป็นหน้าที่ของ คุรุสภา (2555, ออนไลน์) ซึ่งเป็นสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีพุทธศักราช 2546 มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับ ดูแล การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นการยกระดับวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงดังนั้นหากสถาบันการศึกษาใดที่เปิดหลักสูตรหลักสูตรครู

ศาสตร์บัณฑิต (คบ.) และการศึกษาศาสตร์บัณฑิต (กศ.บ.) เพื่อผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตรงตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด เพื่อให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีคุณภาพและมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพครูเช่นเดียวกันทั่วประเทศ

จากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ได้กำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชีพครู จะต้องต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่าหรือมีคุณสมบัติอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้ (คุรุสภา, 2556, ออนไลน์)

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังนี้

- 1) ความเป็นครู
- 2) ปรัชญาการศึกษา
- 3) ภาษาและวัฒนธรรม
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) หลักสูตร
- 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้(ราชกิจจานุเบกษา. 2556, น. 43-47)

1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ประกอบด้วย 2 ด้านคือ ด้านสาระการฝึกทักษะ ได้แก่ การสังเกตการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองการทดลองสอนในสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง การออกแบบทดสอบ ข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผล การตรวจข้อสอบ การให้

คะแนน และการตัดสินผลการเรียน การสอบภาคปฏิบัติและการให้คะแนน การวิจัยแก้ปัญหา ผู้เรียน และการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ สาระด้านสมรรถนะ ได้แก่ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจุดประสงค์การสอนที่หลากหลาย สามารถปฏิบัติการสอน ออกแบบทดสอบ วัด และประเมินผลผู้เรียน

2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย 2 ด้านคือ การฝึกทักษะ ได้แก่ การปฏิบัติการสอน วิชาเอก การวัดและประเมินผล และนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ แบ่งปันความรู้ในการสัมมนาสถานศึกษา ด้านสมรรถนะ คือสามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก สามารถประเมิน ปรับปรุง และศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนรวมถึงปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทุกมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (คป.) และการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู หมวดมาตรฐานความรู้ (ก) ซึ่งทุกมาตรฐานความรู้จะถูกบรรจุอยู่ในรายวิชาของหลักสูตร เช่นรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู วิชาหลักสูตรและการสอน วิชาการวัดและประเมินผล เป็นต้น รวมไปถึงการจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนวิชาเฉพาะในสถานศึกษาที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามที่คุรุสภากำหนด โดยในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ เช่นหากนิสิต/นักศึกษาเลือกเรียนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ก็จะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี การศึกษาแบ่งเป็นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2

3.2 บทบาทของนักศึกษาวิชาชีพครูกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จากวัตถุประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่แตกต่างกันของสถาบันการผลิตครูต่าง ๆ ทำให้การกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะทดลองโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดังนั้นในหัวข้อนี้ จึงเป็นการนำเสนอบทบาทและหน้าที่ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามวัตถุประสงค์ที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามกำหนด

3.2.1 วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ในภาคเรียนที่ 1 ของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตน และมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ โดยในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ดังนี้

- 1) รู้และเข้าใจในหน้าที่ครูและมีทักษะในการจัดการเรียนรู้
- 2) จัดกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนได้
- 3) ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และสามารถวิเคราะห์ผลจากการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักเรียน

3.2.2 กระบวนการในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การจัดกระบวนการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2555 กำหนดระยะเวลาในการฝึก ในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 เป็นการฝึกประสบการณ์เต็มเวลาในสถานศึกษา ซึ่งชุดวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (Internship I) ใช้เวลาในการฝึกไม่น้อยกว่า 360 ชั่วโมง คิดเป็น 6 หน่วยกิต โดยมีกระบวนการในการฝึกที่อาศัยความร่วมมือกับสถานศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์ ที่จะต้องจัดให้นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามระดับช่วงชั้นและสาระที่ตนศึกษาอย่างน้อย 1 ช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 โครงการ รู้จักการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการเรียนรู้และปัญหาวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ

3.3.3 แนวทางการจัดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มีการวางแผนเตรียมการในการจัดระบบการบริหารจัดการการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การคัดเลือกสถานศึกษาที่จะเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ตลอดจนการกำหนดกรอบแนวทางในการนิเทศนักศึกษา ภายใต้ความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ร่วมกันพัฒนากระบวนการนิเทศและกำกับกับการปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพมาตรฐาน และเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การสอน 1 ภาคเรียนเต็มเวลา อันเป็นเงื่อนไขในการออกไปประกอบวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- 1) นักศึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู เช่น งานธุรการในชั้นเรียนและงานโครงการพัฒนานักเรียนอย่างน้อย 1 โครงการ
- 2) นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน แล้วนำไปทดลองสอนในช่วง 14 สัปดาห์ ทั้งนี้ต้องสอนในสาขาวิชาเอกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีเวลาในการสอนประมาณ 8-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3) นักศึกษาจะต้องบันทึกผลการปฏิบัติงานครูด้านต่างๆ ทั้งในส่วนงานที่รับผิดชอบในงานธุรการ งานโครงการพัฒนานักเรียน และงานปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

3.4.3 บทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของนักศึกษา

- 1) เข้าร่วมการประชุมนิเทศทั้งที่มหาวิทยาลัยและสถานศึกษากำหนดไว้
- 2) ทำความเข้าใจ ศึกษารายละเอียดในคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการฝึก รวมถึงการทบทวนความรู้ภาคทฤษฎี
- 3) พบอาจารย์นิเทศก์ตามสาขาวิชา เพื่อวางแผนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1
- 4) วางแผนกระบวนการฝึกร่วมกับครูนิเทศก์และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา
- 5) ปฏิบัติงานตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ในโครงการสอนของชุดวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1
- 6) มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการปฏิบัติงานตามโอกาส
- 7) เข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อสะท้อนผลที่เป็นองค์ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพปัญหาที่พบจากการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1
- 8) ทบทวนรวบรวมผลงาน และจัดทำแฟ้มสะสมงาน เพื่อนำเสนอในรูปของนิทรรศการ แล้วแสดงผลการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1

3.5.3 แนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษา

- 1) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
- 2) มีความประพฤติเรียบร้อย
- 3) ให้ความเคารพนับถือ และให้เกียรติต่อบุคลากรในสถานศึกษา
- 4) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนนักศึกษาและผู้เรียน
- 5) ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้บริหาร ครูนิเทศก์ของสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์
- 6) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
- 7) ให้ความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติงาน
- 8) ขอคำแนะนำปรึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์
- 9) กรณีนักศึกษามีความจำเป็นไม่สามารถมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนได้ และจำเป็นต้องลาให้ปฏิบัติ ดังนี้

9.1) กรณีลากิจ ไม่อนุญาตให้ลาในวันที่มีการเรียนการสอน ยกเว้นกรณี ที่จำเป็นจริงๆ และต้องส่งใบลาล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน โดยต้องได้รับอนุญาตจากผู้บริหารก่อนจึง จะลาได้

9.2) กรณีลาป่วย อนุญาตให้ลาได้ตามความจริง ให้ส่งใบลาในวันที่ สามารถมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนได้ทันทีและถ้าเกิน 3 วัน ต้องมีใบรับรองแพทย์

หมายเหตุ การลาทุกชนิดนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามการสอนชัดเจนให้ เท่ากับจำนวน วันที่ลา แต่ทั้งนี้มีสิทธิ์ในการลาได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อภาคเรียน และรวมกันแล้วไม่เกิน 7 วัน โดยบันทึก วันที่สอนชัดเจนไว้ในสมุดบันทึกการปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และลง ชื่อรับรองโดยครูพี่เลี้ยงโดยใช้ใบลาของสถานศึกษา

10) ระเบียบปฏิบัติระหว่างทำการสอน

10.1) ต้องคอยดูแลควบคุมการเข้าแถวของนักเรียน

10.2) ในระหว่างเวลาราชการไม่อนุญาตให้กลับที่พัก หรือออกนอก บริเวณสถานศึกษา หากมีกิจจำเป็นจริงๆ ให้ขออนุญาตผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้บริหาร และต้องลงชื่อ ในสมุดออกนอกบริเวณสถานศึกษา

10.3) นักศึกษาจะต้องลงเวลาทำงานทั้งไปและกลับในสมุดลงเวลามา ทำงานที่มหาวิทยาลัยจัดให้

10.4) นักศึกษาที่มาลงเวลาทำงานสาย จะต้องชี้แจงต่อผู้บริหารหรือผู้ที่ ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร และมาสายได้ไม่เกินระเบียบข้าราชการ

11) ให้นักศึกษามาเข้าร่วมประชุมสัมมนาที่มหาวิทยาลัย 2 ครั้ง ได้แก่การ ประชุมสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยสรุป ได้ว่า การฝึกปฏิบัติการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา ก่อนที่จะไปเป็นครูวิชาชีพทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ตรง โดยนำความรู้ด้านทฤษฎีที่ได้เรียนรู้จากสถาบันการศึกษามาใช้ในสถานการณ์จริง ได้ฝึกฝน ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ เช่นการควบคุมชั้นเรียน การออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผู้เรียนในรายวิชาเฉพาะที่ตนรับผิดชอบ ใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่มี ความแตกต่างกันในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายเช่นเดียวกับครูในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกและเห็นคุณค่าในวิชาชีพ

ครู โดยในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีครูพี่เลี้ยงภายในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษาดลอดการฝึกปฏิบัติการสอนเพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบันการศึกษาที่กำหนดไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาความหมายกรอบคิดของครูและ คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของงานในบริบทสังคมไทย ซึ่งงานวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดของงานร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกรอบคิดของงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางการในการพัฒนาแบบวัดกรอบคิดของงานในงานวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู งานวิจัยระยะนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดกรอบคิดของงานจากผลการวิจัยระยะที่ 1 และพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูโดยผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ จากนั้นจึงดำเนินการการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

การวิจัยระยะที่ 1 : การศึกษาความหมายและคุณลักษณะของกรอบคิดของงานของครูในบริบทสังคมไทย

การกำหนดสนามการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลัก

สนามการวิจัย

ในการศึกษาปรากฏการณ์ของกรอบคิดของงานของครู ผู้วิจัยกำหนดสนามการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความหมายและคุณลักษณะของกรอบคิดของงาน คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มูลนิธิยุวสถิรคุณ และมหาวิทยาลัยที่ผลิตครู เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีบุคลากรที่มีคุณลักษณะและประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถตอบคำถามให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

การเลือกผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposeful sampling) โดยเน้นเลือกบุคคลที่มีความเข้าใจและมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Streubert; & Carpenter, 2007) ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองกาม แต่เนื่องจากเป้าหมายในการผลิตครู มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้ได้ความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดองกามของครูในบริบทสังคมไทยที่ครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนและอยู่ในแวดวงการศึกษาที่เป็นครูในระบบ ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนนอกระบบ รวมไปถึงหน่วยงานระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นๆที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลต่างๆ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. ครูที่จัดการศึกษาในระบบ ได้แก่ ครูที่มีความพยายาม ทุ่มเท คิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างไม่ย่อท้อจนประสบความสำเร็จ ซึ่งในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ครูที่ได้รับการยกย่องเชิดชูด้านการสอนและการสร้างนวัตกรรมการศึกษาในระดับประเทศ 1 ท่าน ครูที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในด้านกระบวนการพัฒนาผู้เรียนระดับประเทศ 1 ท่าน และครูที่มีประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคมและได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำ 1 ท่าน
2. ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ ครูที่มีความพยายาม มุ่งมั่น ฝ่าฟันอุปสรรค เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสม และมุมมองใหม่ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาแบบบ้านเรียน (Home School) ที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับลูกในระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน และระดับมัธยม จำนวน 1 คน และประธานผู้ก่อตั้งมูลนิธิช่วยเหลือเด็กบ้านลูกรัก 1 คน
3. กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันการผลิตครูที่ปฏิบัติการสอนมาอย่างน้อย 8 ปี และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคิด ประกอบด้วยอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เคยทำงานเป็นผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยและคณะ 2 คน และผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ จิตวิทยาการศึกษาที่จัดฝึกอบรมและพัฒนาครู 2 คน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์ของกรอบแนวคิดองกาม ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถาม (Guideline) ที่ใช้ในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) สำหรับการศึกษาคความหมายและคุณลักษณะของกรอบคิดองกาม เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแนวคำถามถูกสร้างขึ้น

จากวัตถุประสงค์ ปัญหาการวิจัย และกรอบแนวคิดสำหรับงานวิจัยนี้ โดยแนวคำถามจะเปิดกว้าง และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักได้ขณะทำการสัมภาษณ์ ซึ่งการสร้างข้อคำถามดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดของงาน และทฤษฎีทางจิตวิทยาต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความหมายและคุณลักษณะของกรอบคิดของงานตามวัตถุประสงค์และปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยนำแนวข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของคำถามและภาษาที่ใช้ให้กับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปัญหาการวิจัย ตลอดจนกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้นจึงนำข้อคำถามที่ได้รับคำแนะนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่อาจารย์ที่ปรึกษางานปริญญาโท

3. ผู้วิจัยนำแนวคำถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับครู 1 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าแนวคำถามที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดสอบข้อคำถามมาปรับปรุงแนวข้อคำถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงในการวิจัย โดยในที่นี้ผู้วิจัยเสนอตัวอย่างแนวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างเช่น

- 1) ท่านคิดว่ากรอบคิดคืออะไร
- 2) ท่านคิดว่ากรอบคิดมีความสำคัญต่อวิชาชีพครู/งานของท่านอย่างไร
- 3) ท่านคิดว่าครูที่กรอบคิดของงานควรมีลักษณะอย่างไร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนวข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ในภาคผนวก

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย พร้อมกับการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 10 ท่าน เป็นการส่วนตัว

2. เมื่อได้รับการอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยจึงเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามที่นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเพื่อทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ของกรอบคิดของงานอันเกิดจากประสบการณ์ชีวิตของครูที่จัดการศึกษาในระบบ ครู

ที่จัดการศึกษานอกระบบ รวมถึงกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครูที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียดแบบคำต่อคำ เรียงลำดับ และไม่ได้ตัดข้อความใดข้อความหนึ่งทิ้งไป หรือไม่ตัดสินว่าข้อความนั้นไม่มีความสำคัญ เพราะอาจนำมาใช้ประโยชน์ในภายหลังได้ โดยบันทึกรายละเอียด กรองข้อมูลในทุกช่วงเวลา ที่สิ้นสุดการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละครั้ง โดยผู้วิจัยจะทบทวนเนื้อหาหรือตรวจทานข้อมูล และอาจเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้เนื้อหาครอบคลุมในทุกมิติที่ศึกษา

2. ผู้วิจัยจัดเตรียมข้อมูล (data management) ด้วยการลงรหัส แล้วจัดระเบียบข้อมูล โดยจำแนกเป็นหมวดหมู่ หรือการทำดัชนีข้อมูล ซึ่งอาจเป็นคำ ประโยค หรือแนวคิด

3. ผู้วิจัยถอดรหัส ตีความ วิเคราะห์ และให้ความหมายกับข้อมูล (making interpretation and conceptualized) เพื่อกำหนดแนวคิด concept ต่าง ๆ และคัดสรรเฉพาะข้อมูลที่มีความหมาย ต่อการตอบคำถามการวิจัยเพื่อทำเป็นข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไป จากนั้นนำข้อสรุปย่อยมาประมวลเชื่อมโยงกัน

4. ผู้วิจัยทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ข้อสรุปทั้งหมดที่เป็นประสบการณ์ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สะท้อนออกมาเป็นความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ เจตคติ และพฤติกรรม ของครูที่จัดการศึกษาในระบบ ครูที่จัดการศึกษานอกระบบ รวมถึงกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลตามบริบทของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อันเป็นประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงมโนทัศน์ตามเป้าหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

5. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษายืนยันความน่าเชื่อถือ (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2554, ออนไลน์)

การวิจัยระยะที่ 2 : การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของ นักศึกษาวิชาชีพครู

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 358 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏ พิบูลสงคราม ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ที่มีกรอบคิดของงานของครูอยู่ใน
ระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทด์ที่ 25 จำนวน 37 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับ
สลากได้นักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 12 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดของงาน เพื่อทำ
ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี นิยาม และองค์ประกอบของกรอบคิดของงาน

1.2 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาปรากฏการณ์ของกรอบคิดของงานในการวิจัย
ระยะที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งทำให้ได้ความหมายและคุณลักษณะของ
กรอบคิดของงาน มาพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับกรอบคิดของงานเพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและนิยามเชิงปฏิบัติการของกรอบคิด
ของงานของครู รวมทั้งศึกษาแบบวัดกรอบคิดของ Dweck (2006) เป็นแนวทางการสร้างแบบวัด
กรอบคิดของงาน

1.3 ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามสำหรับแบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู
เป็นแบบวัดลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 6 ระดับ
ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ของกรอบคิดของงาน จำนวนทั้งสิ้น 86
ข้อ

1.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ข้อคำถามและการใช้ภาษา เพื่อคัดเลือกข้อคำถามและ
ปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูที่สร้างเสร็จแล้ว ให้
ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม

ศัพท์เฉพาะในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และให้คะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบวัดที่สร้างขึ้น

1.6 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 69 ข้อ ดังแสดงผลในภาคผนวก ค จากนั้นผู้วิจัยนำมาข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์มาปรับปรุงข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.7 นำแบบวัดที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 91 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.20-0.71 และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha) มีค่าเท่ากับ 0.93 (ดังแสดงในภาคผนวก ค) ซึ่งแบบวัดหลังผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 60 ข้อ

1.8 ผู้วิจัยนำแบบวัดไปใช้เก็บข้อมูลกับนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ที่กำลังจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

ตัวอย่างแบบวัดกรอบคิดของครูในการพัฒนาผู้เรียน

คำชี้แจง: คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ขอให้นักศึกษาพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับความคิดความเชื่อของนักศึกษามากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษามากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษามา
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษาค่อนข้างมาก
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษาค่อนข้างน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษาน้อย
ไม่จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความเชื่อของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับ					
		จริง	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	ไม่จริง	ไม่จริง
		ที่สุด		ข้างจริง	ข้างไม่จริง		ที่สุด
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
0	ฉันไม่สามารถสอนให้นักเรียนทุกคนฉลาดได้						
00	ฉันพยายามออกแบบกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน						

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ข้อความ	เกณฑ์การให้คะแนน					
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
ข้อความทางบวก	6	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5	6

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมายของคะแนนแบบวัดกรอบคิ๊งอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูมีความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

1.00-1.83

1.84-2.67

2.68-3.51

3.52-4.35

4.36-5.19

5.20-6.00

ความหมายของคะแนน

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับต่ำมาก

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับต่ำ

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับค่อนข้างต่ำ

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับค่อนข้างสูง

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับสูง

นักศึกษามีกรอบคิ๊งอกงามระดับสูงมาก

2. การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของครูในนักศึกษาวิชาชีพครู

การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 และผลการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างกรอบคิดของครู มาบูรณาการร่วมกันเพื่อสร้างโปรแกรม ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาและประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ของฮันนีและมัมฟอร์ด (Honey and Mumford, 1992) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งได้กำหนดแนวทาง การจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน มาผสมผสานกับแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment) เพื่อกำหนดขั้นตอนของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรมจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ 2) ขั้นการทบทวนประสบการณ์ 3) ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ 4) ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน และ 5) ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้

2.2 ผู้วิจัยศึกษาและประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีแห่งตนของเดวิด (Self-Theories) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive learning Theory) ทฤษฎี การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) และทฤษฎี Client Centered ของโรเจอร์ (Carl Rogers) ร่วมกับการใช้การใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การให้ตัวแบบ (Modeling) การเสริมแรง (Reinforcement) การชมเชย (Praise) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การสอน (Teaching) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างสถานการณ์ (Simulation) กรณีศึกษา (Case Study) และเกม (Game) มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของกรอบคิดของครู ซึ่งผลการวิจัยในระยะที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่าคุณลักษณะกรอบคิด ของครู ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถในการตนเอง ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย คือ 1) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง 2) ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง 3) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน 4) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 5) คุณลักษณะความเป็นครู และด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะย่อย คือ 1) ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และ 2) ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน

2.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของโปรแกรม เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้ แล้วดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรม ด้านการพัฒนากรอบคิด และด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 5 ท่าน (ดังภาคผนวก ค) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ การเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคทางจิตวิทยา รวมทั้งลำดับขั้นตอนของโปรแกรม จากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item–Objective Congruence: IOC) พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

2.5 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข และนำโปรแกรมไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเวลา กิจกรรม และความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม จากนั้นจึงนำโปรแกรมมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ และก่อนไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นนอกหลักสูตร โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 60 ถึง 90 นาที รวมทั้งสิ้น 14 ครั้ง ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 กิจกรรมในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

ครั้งที่	กิจกรรม	คุณลักษณะของกรอบคิดของงานที่พัฒนา
1	ปฐมนิเทศ	การเข้าใจและยอมรับในตนเอง
2	ภาพของฉัน	
3	อารมณ์นั้นสำคัญอย่างไร	
4	รู้จัก Mindset	ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง
5	เปลี่ยน Mindset	
6	การวางแผนพัฒนาผู้เรียน	การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน
7	การสร้างสื่อ สื่อสร้างสรรค์	การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
8	ห้องเรียนอลเวง	
9	ครูที่ฉันอยากเป็น	คุณลักษณะความเป็นครู
10	มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า	ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์
11	ห้องเรียนแสนสุข	
12	Believe	ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน
13	นักเรียนใหม่	
14	ปัจฉิมนิเทศ	

การกำหนดแบบแผนและการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-posttest design (องอาจ นัยพัฒน์, 2551, น. 124-126) แบบแผนการทดลองดังกล่าวข้างต้นเป็นแบบแผนที่มีการวัดหรือการทดสอบเพียง 2 ครั้ง ได้แก่ การวัดก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดหลังการทดลอง (Posttest) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบความคงทนของกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมเพิ่มเติม จึงเพิ่มการวัดภายหลังการทดลองในครั้งสุดท้าย เมื่อสิ้นสุดการให้โปรแกรมโดยเว้นระยะเวลา 4 สัปดาห์ เป็นการติดตามผล (Follow up) แบบแผนการทดลองดังกล่าวจึงเป็นแบบแผนที่ออกแบบให้มีการวัดซ้ำ (Repeated Measures Design) โดยมีการวัดทั้งหมด 3 ครั้ง ได้แก่ การวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการวัดในติดตามผลดังในตาราง 7

ตาราง 7 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-posttest design

Experimental group	Pretest	Treatment	Posttest 1	Follow up
E	O ₁	X	O ₂	O ₃

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังนี้

E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental group)
O ₁	แทน	การวัดก่อนการทดลอง (Pretest)
O ₂	แทน	การวัดหลังการทดลองครั้งที่ (Posttest 1)
O ₃	แทน	การติดตามผลหลังการทดลอง (Follow up)
X	แทน	โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียน (Treatment)

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีคะแนนกรอบคิดของงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 37 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย ได้นักศึกษาเข้าร่วม

โปรแกรมจำนวน 12 คน ที่มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นทำการนัดหมายเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครู

2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

3. ระยะหลังการทดลอง หลังการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยทำการวัดกรอบคิดของงานกับนักศึกษากลุ่มทดลอง

4. ระยะติดตามผล หลังเสร็จสิ้นการทดลองเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยทำการวัดกรอบคิดของงานกับนักศึกษากลุ่มทดลองอีกครั้ง โดยทำการเรียงลำดับคะแนนแบบวัดกรอบคิดของงานนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมที่ได้คะแนนสูงที่สุด 3 อันดับแรก เพื่อทำการสัมภาษณ์นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรม ร่วมกับการสังเกตการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยส่งถึงคณบดีคณะครุศาสตร์และชี้แจงวิธีการดำเนินงานวิจัย และระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 และกำลังจะเริ่มฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. นำแบบวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมาตรวจให้คะแนน และเรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย เพื่อคัดเลือกนักศึกษาที่มีคะแนนกรอบคิดของงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูและสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย

5. เมื่อได้นักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมแล้ว ผู้วิจัยนัดหมายและดำเนินการทดลองโดยการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

6. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการวัดกรอบคิดของงานหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอีกครั้ง

7. หลังจากสิ้นสุดการทดลองเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการวัดกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมอีกครั้ง และคัดเลือกนักศึกษาที่มีระดับกรอบคิดออก

งานที่อยู่ในระดับสูง 3 อันดับแรก เพื่อสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ในชั้นเรียน พร้อมทั้งสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง และนักเรียนของนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแบบ วัด โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.2 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation)

2.3 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าเชื่อมั่นแบบความ สอดคล้องภายในของแบบวัดโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกรอบคิดงอกงามของ กลุ่มทดลองในระลอกก่อนการทดลอง ระลอกหลังการทดลอง และระยะติดตามผล โดยการใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว (One-Way ANOVA with Repeated Measures)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้ Bonferroni Method ของ ค่าเฉลี่ยของกรอบคิดงอกงามโดยรวม ในระลอกก่อนการทดลอง ระลอกหลังการทดลอง และระยะ ติดตามผล

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อขอการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณา โครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ภาคผนวก ข) โดยผลการพิจารณา มีความเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอได้รับหมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-201/60E

บทที่ 4

ผลการศึกษาความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดงอกงาม ของครูในบริบทสังคมไทย

การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทย โดยใช้วิธีการศึกษาปรากฏการณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (ภาคผนวก ก) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน สรุปผลการวิเคราะห์ความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดงอกงามของครูในบริบทสังคมไทย ดังนี้

1. ความหมายของกรอบคิดงอกงามของครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กรอบคิดงอกงามของครู หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพทางปัญญาที่ตนมีว่า สามารถพัฒนาได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความต้องการที่จะพัฒนาตนเองซึ่งจะส่งผลให้บุคคลแสดงความพยายามมุ่งมั่นที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง อย่างไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ซึ่งความหมายที่ได้มีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์จากเอกสาร ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้ว่า

กรอบคิดงอกงามว่าด้วยเรื่องของความเชื่อแต่ในความเชื่อนี้มันจะต้องรวมไปถึงกระบวนการคิดด้วย มันเป็นความเชื่อที่มาจากการบ่ม บ่มให้เกิดความคิด แล้วนำมาสู่กระบวนการของความเชื่อ เกี่ยวกับศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะศักยภาพทางปัญญาและความสามารถด้านต่างๆ

เราคิดว่าความสามารถของตัวเราพัฒนาต่อไปได้เรื่อย ๆ นะ แค่นั้นมันน้อยที่ว่าการพัฒนามากหรือน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลายท่าน ยังพบความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า กรอบคิดงอกงามของครูประกอบด้วยความเชื่อของครูที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง และด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน ซึ่งความเห็นดังกล่าวที่พบมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์จากเอกสาร โดยเห็นได้จากการสัมภาษณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

ครูที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาและเติบโตได้ โดยจะมองปัญหาเป็นโอกาสในการเรียนรู้ที่จะใช้พัฒนาตนเอง ให้มีความสำคัญกับความพยายาม และเน้นการเรียนรู้ระหว่างกระบวนการมากกว่าความสำเร็จ โดยเชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ มันมาจากระบบที่บีบเค้น

1.1 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ยังพบประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์เอกสาร ที่ช่วยขยายให้ความหมายของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของครูมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นนี้ว่า ครูต้องมีความเข้าใจ และยอมรับตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งความเข้าใจและการยอมรับนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะช่วยให้ครูสามารถหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง ภายใต้บทบาทของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียน ดังแสดงให้เห็นจากที่ผู้ให้ข้อมูล ได้ให้ข้อมูลสนับสนุนไว้ว่า การเข้าใจและยอมรับตนเองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

ช่วงทำโฮมสคูลใหม่ๆเวลาถูกมีปัญหา พี่ก็จะเป็นสไตล์ให้คำตอบ สมมุติว่าเราว่าอย่างนี้ พี่ก็ไม่ใช่หรอกพี่ก็จะพยายามพูดพูดเพื่อที่จะหักล้างสิ่งที่เขาคิดเนี่ยมันไม่ดียังไง มันแย่งงอะไรอย่างนี้เนอะ มันก็เลยมีผลกับอารมณ์ความรู้สึกของลูก เลยทำให้พี่ต้องมาคิดใหม่ทำใหม่ พี่จะพยายามทำความเข้าใจ และพยายามที่จะรับฟังลูกๆ ให้มากขึ้น ก็พูดเท่าที่จำเป็น แล้วมันก็ช่วยให้พี่สื่อสารกับลูกได้ดีขึ้น

ประเด็นเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ความหมายของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของครู พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน ซึ่งการกำหนดเป้าหมายของครูเปรียบเสมือนการกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ และกระบวนการพัฒนาที่จะช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวไว้ว่า

ต้องทำยังไงให้ได้เด็กรักที่จะมาเรียนคณิตศาสตร์คือประเด็นหลักคือตั้งเป้าให้เด็กรักคณิตศาสตร์ คำว่ารักตรงนี้คือไม่จำเป็นต้องเก่งเลิศแบบทำข้อสอบโอลิมปิกอะไรไม่ใช่ แต่จากที่เค้าไม่เคยเข้าเรียนหรือเค้ารู้สึกคณิตศาสตร์มันน่าเบื่อมากให้กลับมองว่าต้องเข้าเรียน มาเรียนแล้วมีความสุขมากขึ้นจากที่ไม่เคยทำได้แม้กระทั่งข้อเดียวใน 10 ข้อให้ทำได้ซักหนึ่งหรือสองข้อก่อนไม่ได้หวังว่าต้องทำทั้ง 10 ข้อได้

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ความหมายของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของครู ยังพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลาย โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่มีความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

ล่าสุดพวกเราทำโปรเจ็ค บูรณาการมากกว่าข้าว แต่มันไม่สนุก เพราะว่าเด็กไม่ได้ยิน สองเด็กบ่นว่าแดดร้อนนู่นนี่นั่น ครูก็ต้องมาคุยกัน ว่ามีปัญหาแล้วเพราะถ้าเกิดเราจะฝืนก็จะไม่สนุกแล้ว คือส่วนนี้เด็กไม่สนุก สองครูก็เริ่มเห็นอาการว่า เด็กเริ่มอึดอัด ครูก็ต้องมาเช็กกันใหม่ แสดงว่ามันอาจจะยากไป หรือมันอาจจะเยอะไป ก็ใช้วิธีการขอตัวแทนเด็กร่วม reflection น้อยๆ เอาแบบคนที่มองแบบตรงไปตรงมา เขาก็... ครู มันน่าจะมีแบบนี้ ๆ ใหม่ คือ เราก็เอาเสียงเขาแหละมาปรับให้มันตรงกับความต้องการเข้า และความรู้ที่เราอยากให้เขาได้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลบางท่านยังเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเชื่อในศักยภาพและความสามารถในตนเองของครู ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการประพฤติดนของครูที่ต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน ทั้งการปฏิบัติตนในโรงเรียน และการดำเนินชีวิตในสังคม เพราะครูเปรียบเสมือนสภาพแวดล้อมทางในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนครูจึงเป็นต้นแบบที่ผู้เรียนทุกคนต้องให้ความสนใจ และอาจส่งผลให้ผู้เรียนเลียนแบบพฤติกรรมของครูในด้านที่ตนสนใจ ดังเห็นได้จากคำพูดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายไว้ว่า

การเป็นต้นแบบ เป็นต้นแบบให้เด็กได้เห็น ว่าทุกอุปสรรค ถ้าใช้สติมันก็ข้ามผ่านพ้นได้ เป็นต้นแบบว่าด้วยเรื่องของการไม่เรียนรู้ ว่าด้วยเรื่องของการไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

1.2 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลพบว่ามีทัศนคติ และความหมายที่เพิ่มเติมจากการวิเคราะห์เอกสาร โดยผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องว่ามีความเกี่ยวข้องกับมุมมองของครูที่มีต่อผู้เรียน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการปฏิบัติตนของครูต่อผู้เรียนอย่างเท่าเทียม การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเข้าใจในพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

พี่ใช้กระบวนการโฮมรูมโฮมไจนี่แหละค่อยๆช่วยเขาคือ ให้เขาแบบรู้จักกับเพื่อนที่ยอมรับและเข้าใจเขา พอเขารู้สึกว่าพื้นที่มันปลอดภัย อันรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวงบับเบิ้ล เขากับเราก็จะรู้สึกว่าเขาเริ่มเป็นพวกเดียวกัน

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูที่มุ่งมั่นหาวิธีการการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน เป็นผลมาจากความเชื่อมั่นของครูที่มีต่อผู้เรียนว่า ลูกศิษย์ของตนสามารถพัฒนาและเติบโตได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ที่ได้จากเอกสาร ดังเห็นได้จากผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

โรงเรียน... เป็นโรงเรียนรอบนอกคือเด็กที่อยู่ที่นี่คือเด็กที่อ่อนกว่าเด็กในเมือง แต่สิ่งที่พี่คิดคือจะทำอย่างไรให้เด็กพัฒนาตัวเองขึ้นมาเทียบเท่ากับเค้าได้ ฉะนั้นมันก็เป็นความท้าทายอย่างหนึ่งที่เราจะทำให้เค้าสนุกและรักในการเรียนคณิต... ถ้ามองโดยพื้นฐานเด็กทุกคนไม่เท่ากันแต่ถ้ามองในเรื่องของการพัฒนาทุกคนเท่ากันและไม่จำเป็นว่าเด็กในเมืองจะต้องเก่งกว่า

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ความหมายของกรอบคิดองคางมของครูในบริบทสังคมไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับแวดวงการศึกษาจำนวน 10 ท่าน จึงสรุปได้ว่า “เป็นระบบความคิด ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นของครู ที่กำหนดพฤติกรรมให้ครูพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียนภายใต้บทบาทหน้าที่ของครู ที่เชื่อว่าตนเองและผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ 1) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตน และ 2) ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน”

2. คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองงามในบริบทสังคมไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในแวดวงการศึกษาไทย เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองงาม จำนวน 10 ท่าน พบว่าข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทำให้ความหมายของคุณลักษณะมีความชัดเจนมากขึ้น โดยภาพรวมของผลการวิเคราะห์ความหมายกรอบคิดองงามของครูในบริบทสังคมไทย พบคุณลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเองที่สามารถจัดกลุ่มออกมาได้ 5 คุณลักษณะ และด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน สามารถจัดกลุ่มออกมาได้ 2 คุณลักษณะ ซึ่งรายละเอียดแต่คุณลักษณะมีดังนี้

2.1 คุณลักษณะด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง

2.1.1 การเข้าใจและยอมรับในตนเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของครูที่มีกรอบคิดองงาม ด้านของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เชื่อว่า “การเข้าใจและยอมรับในตนเอง” เป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของครู ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่รู้จักตนเองตามความเป็นจริง จะเข้าใจข้อดี และข้อจำกัดของตนเองที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

แรกๆจบมาใหม่ๆเราก็รู้สึกว่าจะเอาวิชาเราถ่ายทอดไปสู่ตัวเด็กแบบ
ทางตรงเลย ปรากฏว่าเป็นปัญหามากเพราะว่าเด็กไม่ได้รับ สิ่งที่เราเอาไปให้มันมาก
เกินไป มันยากไป

โดยผู้ให้ข้อมูล 7 ใน 10 ท่านยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูที่มีกรอบคิดองงามจะสามารถประเมินตนเองได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยเป็นผลมาจากการที่ครูยอมรับและตระหนักว่าตนเองเป็นมนุษย์ที่ไม่ได้สมบูรณ์แบบ ดังนั้นในมนุษย์ทุกคนจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ในกายตนเอง แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าเมื่อตระหนักได้ว่าตนเองมีข้อดีอยู่แล้ว จะสามารถหาวิธีในการพัฒนาข้อดีที่ตนเองมีให้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร และในทางกลับกันเมื่อตระหนักได้ว่าตนเองมีข้อเสียหรือข้อจำกัด จะพยายามหาวิธีการใดเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

เราชอบไหมคะแนนสูงชอบได้ แต่ถ้าได้คะแนนไม่สูงอย่างที่เรต้องการ ถามตัวเองว่าทำไม แล้วเราจะพัฒนาให้ได้อย่างไร ถึงแม้กระทั่งว่าได้คะแนนสูงอย่างที่ตัวเองต้องการ ก็ต้องถามกลับมายังตัวเองอีกว่า ฉันทำได้มากกว่านี้ได้ไหม ฉันเรียนรู้อะไรจากคะแนน จากเกรด A ฉันเรียนรู้อะไรบ้างแล้วถ้าฉันจะพัฒนาอีก ฉันจะพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ไหม นี่แหละตัวองค์ประกอบสำคัญ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การที่ครูจะยอมรับตนเองได้นั้น ต้องอาศัยการการเปิดใจรับฟังคำแนะนำ ตลอดจนคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้รู้ ตลอดจนการรับฟังเสียงของผู้เรียน โดยครูต้องเลือกรับข้อมูลและให้ความสนใจกับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยการทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นโดยใช้วิจารณ์ญาณ และปราศจากอคติ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำข้อมูลมาใช้พัฒนาตนเองของครู และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายประสบการณ์ของตนเองไว้ว่า

บางครั้งมีคนมาดูงานเขาก็รู้ว่า ครู S สอนสังคมแบบ Active learning เขาก็มา observe เราก็บอกว่า observe ได้นะ แต่ต้องมาแนะนำพี่ด้วย เพราะว่าพี่ไม่ได้จบมาโดยตรง พี่ออกแบบตามมุมมองของครูศิลปะออกแบบให้เข้าถึงเนื้อหา ซึ่งคนที่มาเขาก็มาช่วยเตือนนะว่าควรเพิ่มเติมอะไร ซึ่งพี่มองว่าเราก็ได้ประโยชน์ด้วย แล้วเขาก็อาจจะได้ไอเดียวิธีการออกแบบของเราไปปรับใช้ด้วย

สำหรับประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจและยอมรับตนเอง ที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ครูต้องสามารถจัดการอารมณ์ของตนเองได้ ในการวิเคราะห์การสัมภาษณ์พบว่า ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของครูมีอิทธิพลต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหากครูเกิดความรู้สึกหรือมีอารมณ์ในด้านลบ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่ครูจะกระทำต่อผู้เรียน ดังนั้นครูต้องมีการปรับและจัดระบบควบคุมความคิดความรู้สึกของตนเองให้มั่นคงอยู่เสมอ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะไว้ว่า

เคยมีเหตุการณ์ที่ทำกิจกรรมในห้องแล้วเรากำลังอธิบาย แต่เค้าจับกลุ่มคุย ซึ่งเราโกรธก็ยอมรับว่าเราเองก็ขาดสติ เราก็ดูไปเลยไม่ได้ถามเหตุผล ซึ่งที่เค้าคุยกันก็คือโจทย์ที่เราให้นั้นแหละ มันเลยเกิดเป็นช่องว่าง จนมีโอกาสได้คุยกันจริงๆจังๆนั้นล่ะ ความสัมพันธ์มันก็ค่อยๆกลับมา เราเองก็ได้บทเรียนด้วยว่าควรจะมีเหตุผลมากกว่านี้

จากการศึกษาข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ของครูที่มีกรอบคิดองศา ที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า “ การเข้าใจและยอมรับในตนเอง เป็นคุณลักษณะสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง ครูที่มีการเข้าใจและยอมรับตนเองจะเป็นผู้ที่มีการเปิดใจรับฟังคำวิพากษ์จากเพื่อนร่วมงาน การนำคำแนะนำของเพื่อนหรือผู้รู้ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ การทบทวนข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองและจัดการอารมณ์ด้านลบของตัวเองได้ ” ซึ่งจากการข้อค้นพบนี้เป็นสิ่งที่ค้นพบเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นการเติมเต็มความหมายของความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.1.2 ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง

จากการศึกษากรอบคิดองศาของครู พบว่า “ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง” เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่มีแนวโน้มจะปรากฏให้เห็นในครูที่มีกรอบคิดองศา จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีความเชื่อในศักยภาพของตนเองว่า ครูต้องมีความเชื่อมั่นในคุณสมบัติพื้นฐานของตนเอง โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และทักษะการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ของครู ว่าเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา ซึ่งความคิดความเชื่อนี้จะเป็นแนวทางการกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกของครูในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ครูทุ่มเทและขวนขวาย ค้นหาข้อมูลที่มีประโยชน์ หรือองค์ความรู้ใหม่ ด้วยความรู้สึกที่มีความสุขที่ได้เรียนรู้ ซึ่งคุณลักษณะที่แสดงออกนี้สะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “ครูต้องรักในความรู้ ความจริง และมีความใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา”

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับเอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะที่แสดงออกผ่านความเชื่อในศักยภาพของครูว่า ครูต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีคิด วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่มี ไปสู่วิธีการคิดหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่เหมาะสม ที่จะใช้พัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนได้ โดยไม่กลัวหรือกังวลต่อความยากลำบาก แต่จะให้คุณค่ากับประโยชน์และสิ่งที่จะได้เรียนรู้จากกระบวนการพัฒนาตนเองที่เกิดขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

ครูที่มี growth mindset ควรจะพยายามปรับ จะต้องหาวิธี การปรับองค์ความรู้ของตนเองของเด็กใหม่ว่า ไม่ให้ยึดติดว่าเกรดได้เท่าไร เช่นในวิชาภาษาอังกฤษ จะให้ยึดติดว่า ภาษาอังกฤษเนี่ยมันมีความสำคัญกับตัวเขาอย่างไร คือให้เห็นความสำคัญให้เห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ยังมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าครูที่มีความเชื่อในศักยภาพของตนเองจะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการทำงาน หรือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง แต่หากเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็จะพยายามคิดทบทวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล โดยจะมุ่งเน้นไปที่การค้นหาวិธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา หรือป้องกันการเกิดปัญหานี้ในอนาคต โดยครูมีมุมมองต่อการมองปัญหาว่าเป็นเหมือนบททดสอบให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

ปัญหาหรือความผิดพลาดถือเป็นโอกาสที่จะเรียนรู้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่ใช่สิ่งที่
จะบอกเราว่าเราไม่ได้เรื่อง แต่มองว่ามันเป็นโอกาสที่จะทำให้เราได้พัฒนาตัวเอง ซึ่งมันก็
เป็นสิ่งดี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในประเด็น “ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง” พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดเชิงบวก ด้านความเชื่อในศักยภาพของตนเอง ไม่มีความแตกต่างกับคุณลักษณะที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อในศักยภาพของตน เป็นคุณลักษณะของครูที่แสดงให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในสติปัญญาของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ มีความทุ่มเทและขวนขวายในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงความคิดเมื่อได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงานพยายามทบทวนหาข้อผิดพลาดของการจัดการเรียนรู้และหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนรู้นั้นให้มีประสิทธิภาพ

2.1.3 การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน

คุณลักษณะที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การกำหนดเป้าหมายเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ รวมถึงจะสามารถเพิ่มพูนทักษะที่จะนำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังอธิบายถึงลักษณะของการตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องมีความชัดเจนและต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบจึงจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

โจทย์ใหม่ที่เรากำลังตั้งคือ เรียนสังคมยังงี้ให้รู้สึกว่าคุณเองไม่ได้เรียน ซึ่งเราเองก็ เรา
ก็ต้องทำการบ้าน ไปดูซิว่าเขาสอนยังงี้ ไปดู concept คนนั้นคนนี้ หากความรู้แล้วก็มา
ประยุกต์

นอกจากการกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองของครูแล้ว ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านยังให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการพัฒนาผู้เรียนถือเป็นหน้าที่หลัก และเป็นหน้าที่สำคัญที่ครูทุกคนต้องรับผิดชอบตลอดอายุการทำงาน หรือตลอดชีวิต ดังนั้นครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้มีความรู้และทักษะที่จะสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนของตนเองได้ และในขณะเดียวกันจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 8 ท่าน จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าสิ่งที่ครูควรคำนึงอยู่เสมอ คือประเด็นของการทำความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน ทั้งนี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูต้องทำความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการหาความรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ครูตั้งไว้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้แสดงให้เห็นถึงการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ไว้ว่า

ผมพานักเรียนไปดูชุมชนแล้วมาเลือกศึกษาเรื่องที่สนใจ ซึ่งผมก็ศึกษาไปพร้อมๆกันอะไรเป็นยังไงมานำเสนอมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการ และกระบวนการทั้งหมดนี้ก็เอามาเขียนในลักษณะของ Model หรือ MesukModel ก็เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำพานักเรียนไปเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพ ผู้ปกครอง หรือสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันโดยนำเอาความรู้ไปใช้เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าการศึกษานั้นอยู่ในชีวิตจริงเค้าจะได้รู้สึกสนุกและเรียนอย่างมีความสุข

ข้อมูลวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกรอบคิดออกงานของครู ในด้านความเชื่อในศักยภาพของตนเอง พบว่าครูที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน จะมีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่นเพื่อที่จะเพิ่มศักยภาพภายในตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และมีส่วนที่ขยายเพิ่มเติมจากการศึกษาในบริบทสังคมไทย ในประเด็นที่ครูจะใช้ศักยภาพที่ตนมีมาวางในแผนการพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงสรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน เป็นการตั้งเป้าหมายของครูสำหรับพัฒนาตนเองในการปฏิบัติการสอนตามบทบาทหน้าที่ของครู ได้แก่ การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจนให้กับผู้เรียน ค้นหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และพยายามทำความเข้าใจในธรรมชาติ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

2.1.4 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดดองงามในด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง มีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของครู ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับนักเรียนตลอดเวลา ซึ่งบางครั้งอาจเกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ดังนั้นแล้วเมื่อครูเผชิญปัญหาในชั้นเรียน ครูต้องสามารถประเมินสถานการณ์ของปัญหา โดยพิจารณาด้วยความคิดที่ยืดหยุ่น ในการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

ที่เราพูดว่า ให้เอาถูกหรือผิดออกมาก่อน อย่างที่ลูกเราเขียนหนังสือนะ ตอนที่เขาฝึกเขียน เขาเขียนผิดตลอดเลย เราเคยแก้ไขเขาครั้งแรก แล้วเขาก็สังเกตว่า เขาไม่กล้าเขียนไปนานเลย เพราะว่ามันมีถูกหรือผิด แต่ตอนที่เขาเขียนนี่เพราะว่ามันสนุก แต่พอเรานำไปสู่ความถูกผิด มันไม่สนุกแล้ว หยุดเขียนไปประมาณช่วงหนึ่ง เราเห็นเลยว่า กราฟของความอยากเขียนมันลง เราเลยนั่งคุยกับภรรยาเราว่า ถูกผิดเราไว้ก่อนไหม เพราะว่าวันใดวันหนึ่งเขาจะรู้เพราะเขาเริ่มอ่านเป็นเขียนเป็น เพราะเขาเริ่มอ่านหนังสือเป็นเขาก็จะสนุกใช้ไหม แล้ววันหนึ่งเขาก็จะรู้ว่าในวันนั้นที่เราเขียน ไม่ได้เขียนยังงั้น แต่ว่ามันเขียนแบบนี้แหละ เพราะว่าเขาไม่ได้เรียนคนเดียว

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ที่มีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จากผู้ให้ข้อมูล 5 ใน 10 ท่าน ยังพบประเด็นที่น่าสนใจและขยายความหมายของคุณลักษณะของครูที่มีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาครูต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อหาวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ ถึงแม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นแล้ว โดยครูต้องสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านและพยายามหาวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่นมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

คณิตศาสตร์น่าเบื่อเด็กไม่อยากเรียนก็เลยต้องหาวิธีการแบบดั่งให้เค้าเข้าชั้นเรียนก่อน ดึงให้เค้ามานั่งเรียน มาสนใจเรียนก่อน ในความคิดผมคือถ้าเรารักหรือสนใจอะไรก็ตามเราจะมีความสุขกับสิ่งนั้น ผมเลยทำในเรื่องของกระบวนการสอนที่เน้นกิจกรรม ผมตั้งชื่อว่าแมตพีท แมตคือคณิตศาสตร์ พีทคือเกมการแข่งขัน คือกระตุ้นให้เขาอยากเรียน ก็คือมีเกมการแข่งขันมีการสะสมแต้ม สะสมคะแนน แล้วคะแนนไม่มีผลต่อเกรด เพราะฉะนั้นทีมมีการแข่งขันเป็นเดือน เป็นปีสะสมตลอดภาคเรียนขึ้นมา อันนั้นเป็นการดึงให้เขามีความสุขละ ไปเล่นกับเขาตรงนี้

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าครูที่มีกรอบคิดดองงาม จะมีคุณลักษณะของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจและเพิ่มเติมที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ในงานวิจัยนี้จึงสรุปว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของครูในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการแปลกใหม่ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น คิดวิธีการในการแก้ปัญหาที่ยืดหยุ่น มีความหลากหลายและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์

2.1.5 คุณลักษณะความเป็นครู

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดดองงามพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ครูต้องมีคุณลักษณะความเป็นครู ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีหน้าที่ต้องดูแลพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ครูและผู้เรียนต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งในบางครั้งบุคลิกภาพเฉพาะของครูก็อาจส่งผลกระทบต่อมุมมองและการตีความของผู้เรียนต่อตนเองและส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ ดังนั้น เมื่อครูถือได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน จึงต้องมีการวางตัวและประพฤติตนให้เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนประสบการณ์ไว้ว่า

บุคลิกของครูแต่ละคนเนี่ยมีผลกับผู้เรียน การแต่งกาย หน้าตา และคำพูด น้ำเสียง อารมณ์

ถ้าพี่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่จะให้เด็กได้เห็นได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากชีวิตจริงมันจะดีกว่าในหนังสือ เด็กก็จะเห็นว่าพฤติกรรมของครูที่ดีเนี่ยจะเป็นยังไงต้องวางตัวยังไง

ซึ่งจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ ยังพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลบางท่านที่ได้ขยายความเพิ่มเติมให้เห็นถึงการเป็นตัวแทนของครูไว้ว่า การเป็นตัวแทนของครูนั้นไม่ใช้การเป็นแบบอย่างที่ดีแค่ในชั้นเรียน แต่ต้องเป็นแบบอย่างกับผู้เรียนในการใช้ชีวิตจริงในสังคม ที่ควรสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความเป็นครู ดังคำสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูล

วิถีชีวิตของครูก็ต้องเป็นแบบอย่างด้วยนะครับ ถ้าครูเราอยู่ในรร. เป็นบทบาทครูแต่วิถีชีวิตข้างนอกเรามันเป็นอีกแบบหนึ่งที่เป็นผู้ที่เป็นแบบ อ่าา สมมติยกตัวอย่างเนอะ ตัวอย่างเช่น อยู่ในรร. เราเป็นครูแต่ออกมาข้างนอกมาเปิดร้านเกมอย่างเนี้ย วิถีชีวิตมันไม่ใช่ วิถีชีวิตความเป็นครูมันต้องทั้งข้างในรร. และข้างนอกมันต้องสอดคล้องกัน

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าคุณลักษณะความเป็นครูเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการวางตัวที่เหมาะสมของครูต่อบุคคลรอบข้าง โดยแสดงออกถึงความเป็นมิตร และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงได้ง่าย มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างลูกศิษย์กับครู ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า

เรามองว่าตัวเองเป็นคนจริงจัง เพราะความจริงเราเป็นคนประนีประนอมสูง แต่ถ้าบางเรื่องเราก็ไม่ประนีประนอม เราก็จริงจังกับมันมากเช่นเรื่องของหน้าที่ความรับผิดชอบของความเป็นครู เราก็รู้สึกว่ามันชัดเจนเหมือนกัน เด็กเคยสะท้อนเราบอกว่า ครูสุญเหมือนเพื่อน แต่เป็นเพื่อนที่เราโคตรเกรงใจ เฮ้ย คำนี้สะท้อนชัดดี ถ้าตีความกันเองของเรามันดี ในแง่หนึ่งเขาก็ยังเกรงใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะความเป็นครู เป็นประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะของครูที่มีกรอบคิดองงาม โดยผู้ให้ข้อมูลจากทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นนี้ และยังพบว่ามีความแตกต่างจากการวิเคราะห์เอกสาร ทำให้เห็นว่า กรอบคิดองงามของครูในบริบทสังคมไทย มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เป็น คุณลักษณะของครูที่เหมาะสมและเป็นแบบอย่างต่อผู้เรียนในการประพฤติตน ได้แก่ การแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ แสดงออกด้วยความเป็นมิตร เลือกใช้คำพูดสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพและเหมาะสมกับบุคคล การรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลาในการสอน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และการมีจิตอาสา

2.1 คุณลักษณะด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน

2.2.1 ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีความคิดเห็นร่วมกันว่า ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของครู จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนทุกคนได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูต้องมีความคิดและเชื่อมั่นว่า ผู้เรียนทุกคนล้วนมีข้อดีอยู่ในตนเอง ดังนั้นครูต้องพยายามค้นหาข้อดีที่ผู้เรียนมีให้พบ และทำให้ผู้เรียนตระหนักในข้อดีเหล่านั้นเพื่อช่วยเติมเต็มการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความเห็นไว้ว่า

เรายังเชื่อลึกๆ อยู่ว่าในความเป็นมนุษย์ของทุกคนต้องมีเรื่องดี เราต้องค้นหาเรื่องดีของกันให้เจอ ที่อยู่รวมกันนะที่นี้ คนนี้เรียนไม่เก่ง แต่เรื่องแรงงานเค้าเก่ง มันก็จะผสมผสานกันไป ต้องเรียนรู้จุดเด่นด้วยกันที่จะอยู่ด้วยกัน

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ครูต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล 8 ใน 10 ท่าน มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่า แม้ผู้เรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน แต่ด้วยภูมิหลังการเรียนรู้ การเลี้ยงดู หรือแม้แต่รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมีความเฉพาะ ย่อมส่งผลต่อกระบวนการคิด เจตคติในการเรียน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนในชั้นเรียนแต่ละคนแตกต่างกัน ดังนั้นครูต้องพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

นักเรียนมีหลายแบบ มาจากครอบครัวหลายแบบ ดังนั้นผมคิดว่าครูต้องมีหลายแบบ เพราะว่าเด็กมาจากสังคมที่มีความซับซ้อน ดังนั้นคนเป็นครูในคนเดียวก็เป็นได้หลายแบบด้วย อยู่ที่ครูต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นครูแบบหลายแบบ แต่มีภายใต้อย่างเดียวกัน ที่จะทำให้ครูเป็นก็แบบก็ได้ คือขอให้ครูรักเด็ก ถ้ารักเด็กแล้ว ไม่ว่าจะอยู่กับเด็กแบบไหนก็จะดูแลเด็กแบบนั้นได้

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของครู ยังเกี่ยวข้องกับเจตคติและพฤติกรรมที่ครูแสดงออกต่อผู้เรียนอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องให้ความสนใจกับผู้เรียนทุกคนในห้อง เพราะพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อชีวิตของตนเอง ดังนั้นการที่ครูให้การเสริมแรงในชั้นเรียนอย่างทั่วถึงและปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม

ย่อมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดการรับรู้ต่อศักยภาพของตนเองในทิศทางบวกได้อีกด้วย

อย่างคณิตศาสตร์นี่เป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก เด็กไม่เก่งผมมีเทคนิคง่ายๆเวลาให้ออกมาทำโจทย์เด็กจะเครียดใช่ไหม ผมก็จะทำให้เค้าดู นำเค้าไปเรื่อยๆให้เค้ารู้สึกว่าการออกมาเค้าทำได้ คือ ถ้าเด็กอ่อนเราก็ค่อยๆ เด็กเก่งเราก็อยออกมาหน่อย เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสว่าออกมาแล้วไม่ใช่ตัวตลก หรือเป็นการประจานนักเรียน

สำหรับประเด็นสุดท้ายที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูที่มีความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ จะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย โดยครูจะใช้การสื่อสารเชิงบวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และถึงแม้ว่าผู้เรียนจะกระทำในสิ่งที่ผิดพลาดโดยตั้งใจ หรือเป็นเหตุสุดวิสัยครูก็จะไม่ตัดสินตีตราผู้เรียนจากความผิดนั้น แต่จะใช้วิธีการพูดคุยและชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่ถูกหรือผิดเป็นอย่างไร รวมถึงให้โอกาสผู้เรียนได้แก้ไขปรับปรุงตัว ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่า

การสร้างบรรยากาศในห้องก็เช่น การพูดจา ความรักความเมตตา สิ่งที่มีนัยยะแฝงไปเนี่ยก็เป็นสิ่งสำคัญนะ มันจะทำให้เด็กจะกล้าเข้าหาครูมากขึ้น

มันสำคัญนะคนเป็นครูอย่า ตัดสินชีวิตคนทั้งชีวิตเลย ถ้าเข้ามาแล้วครูไปตัดสินเด็กว่า ตัดสินผิดๆว่า โง่งงเต่าตุ่น เด็กก็ Upset ไปตลอดชีวิตเลยนะ แต่ที่จริงเราต้องหาข้อดีของเด็กแล้ว Cheer up เขาตรงนั้นให้ขึ้น

การที่ครูมีความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งผลต่อความความคิดของครูที่มีต่อผู้เรียน ซึ่งความคิดนี้จะส่งผลให้ครูแสดงออกต่อผู้เรียนในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยการแสดงออกของครู มีผลต่อมุมมองและการรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ทำให้เห็นถึงการขยายความของคุณลักษณะในด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนที่นอกเหนือจากการวิเคราะห์เอกสาร ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงสรุปว่าคุณลักษณะความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ เป็นความคิดของครูที่เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถรับรู้อารมณ์และคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในฐานะมนุษย์ได้แก่ การเคารพในความแตกต่างของผู้เรียน การปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเท่าเทียม การให้การเสริมแรงในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง การค้นหาข้อดีของผู้เรียน การให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนทำในสิ่งที่

เหมาะสม การไม่ตีตราตัดสินผู้เรียนเมื่อกระทำผิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถาม ข้อมูล การใช้การสื่อสารเชิงบวก ฯลฯ

2.2.2 ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 ท่าน มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ครูที่มีกรอบคิดออกงามพึงมี ทั้งนี้ความเชื่อของครูที่เชื่อว่าผู้เรียนของตนสามารถพัฒนาได้ ถึงแม้ผู้เรียนแต่ละคนจะมีคุณสมบัติพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียนที่ครูมี จะเป็นตัวกำหนดแนวทางให้ครูเลือกวิธีการต่างๆมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนของตน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความเห็นไว้ว่า

ครูที่มี growth mindset เชื่อว่าเด็กพัฒนาได้ครูต้องเข้าใจด้วยว่าเด็กแต่ละคนเนี่ยไม่ได้เริ่มที่จุดเท่ากันคือครูไม่ได้เอาตัวเองเป็นตัวตั้งจะเป็นตัวตั้งเพราะว่าครูที่มี growth mindsetเชื่อว่าเด็กพัฒนาได้ครูต้องเข้าใจด้วยว่าเด็กแต่ละคนเนี่ยไม่ได้เริ่มที่จุดเท่ากันคือครูไม่ได้เอาตัวเองเป็นตัวตั้งจะเป็นตัวตั้ง

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมไว้อีกว่า ครูที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียนจะมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ที่แสดงถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้กับผู้เรียน โดยครูจะพิจารณาลักษณะของผู้เรียนในชั้นเรียนของตน และจะพยายามค้นคว้าหาวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความ ต้องการของผู้เรียน โดยจะพยายามเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้รับ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

ถ้าอยากให้นักเรียนเรียนรู้วิชาเราและประสบผลสำเร็จ คำว่าประสบผลสำเร็จในที่นี้คือเรียนรู้เข้าใจและนำไปใช้ได้ เห็นประโยชน์ของวิชาที่เรียนเนี่ยอย่างแรกเลยก็คือเราจะต้องจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข สองสนุกสนาน มีเกนท์ มีกิจกรรม สนุกสนานอย่างเดียวไม่พอต้องมองเห็นคุณค่าในวิชาที่เรียน หมายความว่าเรียนวิชานี้ไปทำไม ฉะนั้นครูผู้สอนโดยเฉพาะคณิตศาสตร์เหมือนที่ผมสอน ถ้าคุณครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและทำให้เด็กเห็นคุณค่าในวิชาคณิตศาสตร์ได้ ผมเชื่อเหลือเกินว่าเด็กจะประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์

จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงข้อค้นพบที่ได้มีความสอดคล้องจากการวิเคราะห์

เอกสาร ดังนั้นในงานวิจัยนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ครูที่มีความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน จะเป็นผู้ที่มีความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นต่อผู้เรียนของตนว่าสามารถพัฒนาสติปัญญาและทักษะในการเรียนได้ ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกของครูที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้กับผู้เรียน พยายามค้นคว้าหาวิธีการที่เหมาะสมกับความถนัดของผู้เรียน

บทที่ 5

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม ของนักศึกษาวิชาชีพครู

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาและศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยแบ่งการนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน

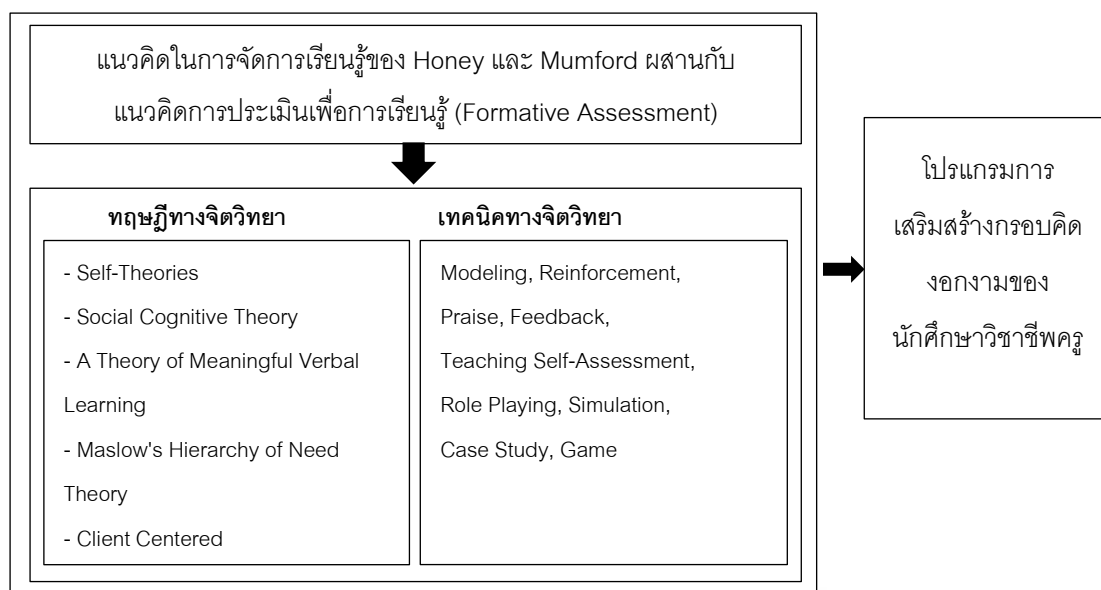
ตอนที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยระยะที่ 1 คือ ความหมายและคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดงอกงามในบริบทสังคมไทย มาเป็นกรอบการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยมีเป้าหมายเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูทั้ง 2 ด้าน คือ

1. ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) การเข้าใจและการยอมรับในตนเอง 2) การเชื่อในศักยภาพของตนเอง 3) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน 4) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 5) คุณลักษณะความเป็นครู

2. ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และ 2) ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน

โดยใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ แนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ร่วมกับเทคนิคทางจิตวิทยา มาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้นักศึกษาวิชาชีพครู เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด ความเชื่อในศักยภาพของตนเองและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งแนวทางการพัฒนาโปรแกรมสามารถอธิบายเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู

1. การพัฒนาขั้นตอนของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู

ในการพัฒนาขั้นตอนที่ใช้ในโปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ร่วมกับผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 พบว่า กรอบคิดของบุคคล เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่บุคคล มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกและส่งผลต่อการรับรู้ที่นำไปสู่กระบวนการคิด และเกิดเป็นความเชื่อต่อศักยภาพของตนเองและผู้อื่น ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนกรอบคิด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ผสมผสานกับแนวคิดในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ซึ่งช่วยพัฒนาให้บุคคลสามารถเกิดกรอบคิดของงานได้ มาใช้ในการสร้างขั้นตอนที่ใช้ในโปรแกรมแต่ละครั้ง

ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey and Mumford (1992) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ เนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานต่อการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะในตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey and Mumford (1992) ได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ (Having an Experience) 2) ขั้นการทบทวนประสบการณ์ (Reviewing the Experience) 3) ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ (Concluding) และ 4) ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน (Planning) สำหรับ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความเข้าใจของนักศึกษาที่เกิดขึ้น ขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้ทำการทบทวนกรอบความคิด ความรู้สึก และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด จึงทำให้ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นการได้รับประสบการณ์ (Having an Experience)** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ ผ่านประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความรู้สึกของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น เกมส์ คลิปวิดีโอ ทัศนศึกษา การเล่าเรื่อง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนซึ่งมีความใกล้เคียงกับสิ่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเผชิญเมื่อออกปฏิบัติการสอน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับกับชีวิตของตนเองอย่างมีความหมาย

2) **ขั้นการทบทวนประสบการณ์ (Reviewing the Experience)** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำให้นักศึกษา คัดวิเคราะห์ผลกระทบของประสบการณ์ที่มีต่อตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และเหตุผลเฉพาะบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง การจับคู่แลกเปลี่ยนความคิด การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนในกลุ่มใหญ่ การบันทึกความคิด ความรู้สึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง

3) **ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ (Concluding)** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำให้นักศึกษาเชื่อมโยงการรับรู้ในขั้นที่ผ่านมา เพื่อร่วมกันสร้างข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอด หรือหลักการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การระดมสมอง การนำเสนอ mind mapping การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายร่วมกันในกลุ่มใหญ่ การเติมข้อมูลลงในกระดาษชาร์ต โดยผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุป หลักการและแนวทางการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของนักศึกษาเมื่อต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4) **ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน (Planning)** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วางแผนในการปฏิบัติตนหลังจากที่ได้รับรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด หลักการ แนวคิดในประเด็นกำหนดตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้นักศึกษาได้อธิบายถึงแนวปฏิบัติที่แต่ละคนได้วางไว้ โดยใช้วิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่ การเขียนจดหมายถึงตนเองในอนาคต และการบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้

5) **ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้กระบวนการถอดบทเรียนหลังการสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละครั้ง (After Action Review: AAR) เพื่อทำให้เกิดความ

ชัดเจนในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงและปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการ AAR จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ประเมินผลกิจกรรมระหว่างการทำกิจกรรม สามารถมองเห็นปัญหาและหาวิธีการปรับปรุงการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีแห่งตน (Self-Theories) ของ Dweck ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของ Maslow และทฤษฎี Client Centered ของ Rogers และการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา อาทิ เช่น การให้ตัวแบบ (Modeling) การเสริมแรง (Reinforcement) การชมเชย (Praise) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การสอน (Teaching) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างสถานการณ์ (Simulation) กรณีศึกษา (Case Study) และเกม (Game) มาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายในรายละเอียดของโปรแกรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษา

วิชาชีพครู

โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นกิจกรรมเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน โดยโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคิดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนได้
- 2) เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตระหนักถึงความสำคัญของกรอบคิดของตนเองที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน
- 3) เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดในการพัฒนาผู้เรียน
- 4) เพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถปฏิบัติตนต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมขณะที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ลักษณะของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู

ลักษณะของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูนี้เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 14 ครั้ง โดยแต่ละครั้งใช้เวลาในการทำกิจกรรม 60-90 นาที ซึ่งการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยาที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสำคัญของคุณลักษณะของครูที่มีกรอบคิดของครู ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 8 สรุปแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคทางจิตวิทยาที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้าง
กรอบคิด งามของนักศึกษาวิชาชีพครูในแต่ละครั้ง

ครั้งที่หัวข้อ	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา	เทคนิคทางจิตวิทยา
1 ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าร่วมโปรแกรม 2. เพื่อให้นักศึกษาสร้างความคุ้นเคย และสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	1. ทฤษฎี Client Centered ของ Carl Rogers	1. การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กิจกรรม 8 ช่อง 2. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข
2 ภาพของ ฉัน	1. เพื่อให้นักศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของตนเอง 2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและยอมรับข้อดีของตนเอง 3. เพื่อให้นักศึกษาหาวิธีปรับเปลี่ยนข้อจำกัดของตนเอง	1. Maslow's Hierarchy of Need Theory 2. การตระหนักและรับรู้ตนเองของ Carl Rogers	1. การประเมินตนเอง 2. การรับฟังอย่างตั้งใจ 3. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข 4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ
3 อารมณ์นั้น สำคัญ อย่างไร	1. เพื่อให้นักศึกษาอารมณ์ของตนเองที่จะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาหาวิธีในการจัดการอารมณ์ของตนเองเมื่อปฏิบัติการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	1. การตระหนักและรับรู้ตนเองของ Carl Rogers 2. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การระดมสมอง 2. กรณีศึกษา 3. การสร้างสถานการณ์ 4. การแสดงบทบาทสมมติ
4 รู้จัก "Mindset"	1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคิด 2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความสำคัญของการกรอบคิดต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์	1. Self- Theories ของ Dweck	1. การสอน 2. การประเมินตนเอง 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข

ตาราง 8 (ต่อ)

ครั้งที่	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา	เทคนิคทางจิตวิทยา
5 เปลี่ยน Mindset ใน การสอน	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญของกรอบคิดต่อการ จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2. เพื่อให้นักศึกษาเกิดกรอบคิดใน การพัฒนาผู้เรียน	1. แนวคิดของการเรียนรู้ โดยการสังเกต (Observational Learning) 2. การนำทฤษฎี Client Centered ของ Carl Rogers)	1. การให้ตัวแบบ 2. การระดมสมอง 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6 การวางแผนพัฒนา ผู้เรียน	1. เพื่อให้นักศึกษาดังเป้าหมาย พัฒนาตนเองในการฝึก ปฏิบัติการสอนตามบทบาท หน้าที่ของครู 2. เพื่อให้นักศึกษาฝึกออกแบบการ จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียน เป็นสำคัญ	1. Meaningful Learning Theory	1. การเสนอความคิดรวบ ยอด 2. การระดมสมอง 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
7 การสร้าง สื่อ สื่อ สร้างสรรค์	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการ จัดการเรียนการสอนโดยสามารถ เลือกวิธีการที่แปลกใหม่และ เหมาะสมในการแก้ปัญหาได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาคิดวิธีการ แก้ปัญหาที่ยืดหยุ่นหลากหลาย	1. Self-Theories ของ Dweck	1. การสร้างสถานการณ์ 2. การเสริมแรง 3. การชมเชย 4. การให้กำลังใจ
8 ห้องเรียน อลเวง	1. เพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมความ พร้อมรับมือสถานการณ์ที่เป็น ปัญหาในชั้นเรียนที่อาจเกิดขึ้น ขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2. เพื่อให้นักศึกษาเลือกวิธี แก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบท และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้น เรียน	1. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การสร้างสถานการณ์ 2. การแสดงบทบาทสมมติ 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. การชี้แนะ 5. การให้กำลังใจ

ตาราง 8 (ต่อ)

ครั้งที่	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา	เทคนิคทางจิตวิทยา
9 ครูที่ฉัน อยากเป็น	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักใน การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ให้กับผู้เรียน 2. เพื่อให้ศึกษาคำนึงถึงความ ต้องการของผู้เรียนในฐานะ ของมนุษย์ที่มีความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	1. Maslow's Hierarchy of Need Theory 2. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การให้ตัวแบบ 2. การระดมสมอง 3. การอภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ 4. การตั้งเป้าหมาย
10 มนุษย์ทุก คนมี คุณค่า	1. เพื่อให้ศึกษาตระหนักใน คุณค่าความเป็นมนุษย์ของ ผู้เรียน 2. เพื่อให้ศึกษาคำนึงถึงความ ต้องการของผู้เรียนในฐานะ ของมนุษย์ที่มีความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	1. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การเสนอตัวแบบ 2. การระดมสมอง 3. การอภิปรายกลุ่มย่อย
11 ห้องเรียน แสนสุข	1. เพื่อให้ศึกษายอมรับใน ความต้องการที่แตกต่างของ บุคคล 2. เพื่อให้ศึกษาฝึกออกแบบ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura 2. Client Centered Carl Rogers	1. การระดมสมอง 2. การอภิปรายกลุ่มย่อย 3. การสะท้อนบทเรียนใน กลุ่มใหญ่ 4. การยอมรับอย่างไม่มี เงื่อนไข
12 Believe	1. เพื่อให้ศึกษาเห็นถึงพลัง ของความเชื่อที่ครูใช้ในการ พัฒนาผู้เรียน	1. Self-Theories ของ Dweck 2. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การเสนอตัวแบบ 2. การระดมสมอง 3. การรับฟังอย่างไม่ตัดสิน 4. การใช้กรณีศึกษา

ตาราง 8 (ต่อ)

ครั้งที่	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา	เทคนิคทางจิตวิทยา
13 นักเรียนใหม่	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกรอบคิดของงาน 2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนของตนให้เกิดกรอบคิดแบบของงานได้	1. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura 2. Meaningful Learning Theory	1. การสร้างสถานการณ์ 2. การแสดงบทบาทสมมติ 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. การชี้แนะ 5. การให้กำลังใจ
14 ปัจเจกนิเทศ	1. เพื่อให้นักศึกษาได้สรุปและทบทวน กิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนากรอบคิดของงานของครู	1. Maslow's Hierarchy of Need Theory 2. Social Cognitive learning Theory ของ Bandura	1. การฟัง 2. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข 3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. การให้กำลังใจ

การศึกษาคูณภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในด้านความเหมาะสมกับการออกแบบกิจกรรม 14 ครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยผลเหมาะสม ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการออกแบบกิจกรรมในโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

ครั้งที่	กิจกรรม	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
1	ปฐมนิเทศ	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
2	ภาพของฉัน	เชื่อมโยงให้เข้ากับบริบทที่น้ำจะเกิดขึ้นในโรงเรียน
3	อารมณ์นั้นสำคัญอย่างไร	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
4	รู้จัก "Mindset"	น่าจะแทรกกิจกรรมร่วมกับการให้ข้อมูลจะน่าสนใจมากขึ้น
5	เปลี่ยน Mindset ในการสอน	ลดการบรรยายจะทำให้กิจกรรมน่าสนใจมากขึ้น
6	การวางแผนพัฒนาผู้เรียน	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
7	การสร้างสื่อ สื่อสร้างสรรค์	ควรให้โจทย์ที่เป็นข้อจำกัดและทำให้นักศึกษาต้องหาวิธีแก้ปัญหา
8	ห้องเรียนอลเวง	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
9	ครูที่ฉันอยากเป็น	เลือกใช้ตัวแบบได้เหมาะสม
10	มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า	หาวิดิทัศน์ที่เกิดขึ้นในบริบทของวิชาชีพครูจะทำให้ นักศึกษาเกิดการเชื่อมโยงได้ง่าย
11	ห้องเรียนแสนสุข	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
12	Believe	ตัวแบบที่ใช้ควรแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของครูที่มีต่อศักยภาพของผู้เรียน
13	นักเรียนใหม่	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
14	ปัจฉิมนิเทศ	กิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้

ตาราง 4 พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูใน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเสริมสร้างกรอบคิดของ งานของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมี 8 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมอารมณ์นั้นสำคัญ อย่างไร กิจกรรมการวางแผนพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมห้องเรียนอลเวง กิจกรรมครูที่ฉันอยากเป็น กิจกรรมห้องเรียนแสนสุข กิจกรรมนักเรียนใหม่ และกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ มีความเหมาะสมที่จะ นำไปใช้ในการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู

ซึ่งมี 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมรู้จัก Mindset และ กิจกรรมเปลี่ยน Mindset ในการสอน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรจะลดการบรรยายเนื้อหา และเลือกใช้กิจกรรมที่เอื้อให้ นักศึกษาได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติและมีความสุขสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป

มี 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมภาพของฉัน กิจกรรมมนุษย์ทุกคนมีคุณค่า และ กิจกรรม Believe ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรปรับกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทใน สถานศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ในกิจกรรม การสร้างสื่อ สื่อสร้างสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ว่า ควรตั้งโจทย์ที่เป็นข้อจำกัด เพื่อให้ผู้เรียนหาวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ซึ่งจากการนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข จึงทำให้โปรแกรมการ เสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ตอนที่ 2 ผลของการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผู้วิจัยศึกษาผลของโปรแกรมฯ โดยเปรียบเทียบระดับของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม หลังเข้าร่วมโปรแกรม และการติดตามผลการเข้าร่วมโปรแกรมกับนักศึกษาทุกคน หลังจากที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปแล้ว 4 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดร่วมกับกระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในการติดตามผล ได้ผล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของกำลังสอง (Mean of Square)
F	แทน	ค่าสถิติที่ได้จากการคำนวณความแปรปรวน (F-Test)
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูในนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกรอบคิ่ดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ในระยะ
ก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล (n=12)

กรอบคิ่ดงอกงามของ นักศึกษาวิชาชีพครู	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			ติดตามผล		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
ความเชื่อในศักยภาพทาง ปัญญาและความสามารถของ ตนเอง	4.24	0.59	ค่อนข้าง มาก	4.92	0.19	มาก	5.07	0.37	มาก
ความเชื่อในศักยภาพทาง ปัญญาและความสามารถของ ผู้เรียน	4.60	0.50	มาก	5.04	0.14	มาก	5.40	0.33	มาก ที่สุด
กรอบคิ่ดงอกงามของ นักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม	4.42	0.51	มาก	4.98	0.13	มาก	5.23	0.31	มาก ที่สุด

จากตาราง พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนทดลอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.42 มี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก หลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.98
มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 อยู่ในระดับมาก และติดตามผล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ
5.23 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 อยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถพิจารณาเป็นราย
องค์ประกอบได้ดังนี้

ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง ของ
นักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนทดลอง มีค่าเฉลี่ยความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถ
ของตนเองเท่ากับ 4.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก หลัง
ทดลอง มีค่าเฉลี่ยความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองเท่ากับ 4.92 มี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับมาก และติดตามผล มีค่าเฉลี่ยความเชื่อใน
ศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเองเท่ากับ 5.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
0.37 อยู่ในระดับมาก

ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ของ
นักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนทดลอง มีค่าเฉลี่ยความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถ
ของผู้เรียนเท่ากับ 4.60 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับมาก หลังทดลอง มี
ค่าเฉลี่ยความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนเท่ากับ 5.04 มีส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 อยู่ในระดับมาก และติดตามผล มีค่าเฉลี่ยความเชื่อในศักยภาพ

ทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนเท่ากับ 5.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระดับของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

ก่อนผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) โดยใช้สถิติ Shapiro-Wilk พบว่า ระดับกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูในก่อนทดลอง หลังทดลอง และการติดตามผล มีค่านัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และการติดตามผลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว (One-Way Repeated Measures ANOVA) ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 11

ตาราง 11 การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูในนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล (n=12)

กรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู	SS	df	MS	F	p
ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง					
ระยะเวลาในการทดลอง	4.62	2	2.31	11.74*	.00
ความคลาดเคลื่อน	4.33	22	0.19		
รวม	8.95	24	0.37		
Mauchly's W=0.60 $\chi^2 = 5.84$ df=2 p=.06					
ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน					
ระยะเวลาในการทดลอง	3.86	2	1.93	15.11*	.00
ความคลาดเคลื่อน	2.81	22	0.12		
รวม	16.67	24	0.69		
Mauchly's W=0.83 $\chi^2 = 1.86$ df=2 p=.39					

ตาราง 11 (ต่อ)

กรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู	SS	df	MS	F	p
กรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม					
ระยะเวลาในการทดลอง	4.14	2	2.04	15.01*	.00
ความคลาดเคลื่อน	3.03	22	0.13		
รวม	7.17	24	0.29		
Mauchly's $W=0.67$ $x^2 = 3.89$ $df=2$ $p=.14$					

* $p<.05$

จากตาราง 11 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของคะแนนกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล พบว่า ผลต่างของค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนในการวัดซ้ำของกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม (Mauchly's $W=0.67$ $x^2 = 3.89$ $df=2$ $p=.14$) และรายองค์ด้าน ประกอบด้วย ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง (Mauchly's $W=0.60$ $x^2 = 5.84$ $df=2$ $p=.06$) และความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน (Mauchly's $W=0.83$ $x^2 = 1.86$ $df=2$ $p=.39$) มีความเท่ากันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้สามารถใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทางเดียว (One-Way Repeated Measures ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานต่อไปได้

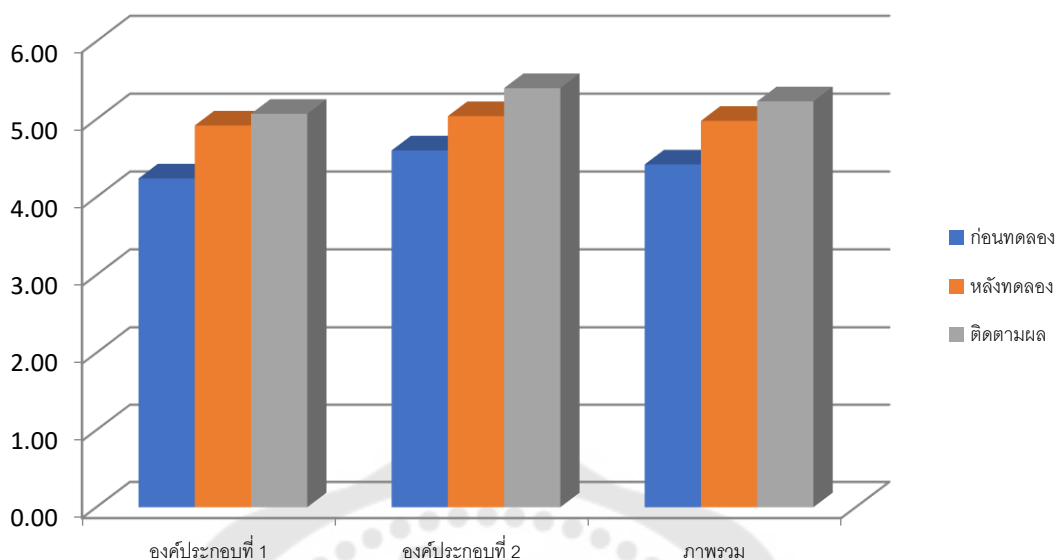
สำหรับการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระยะเวลาในการทดลองแตกต่างกันมีกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม ($F=15.01$ $df=2$ $p=.00$) และทุกด้าน ประกอบด้วย ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง ($F=11.74$ $df=2$ $p=.00$) และความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน ($F=15.11$ $df=2$ $p=.00$) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของบอนเฟรโรนี (Bonferroni Method) ดังตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของ นักศึกษาวิชาชีพครู ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล (n=12)

กรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู	ระยะเวลา	MD	p
ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถ ของตนเอง	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.68*	.01
	ติดตามผล-ก่อนทดลอง	0.83*	.01
	ติดตามผล-หลังทดลอง	0.15	.63
ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถ ของผู้เรียน	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.44*	.04
	ติดตามผล-ก่อนทดลอง	0.80*	.01
	ติดตามผล-หลังทดลอง	0.36*	.02
กรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยรวม	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.56*	.01
	ติดตามผล-ก่อนทดลอง	0.81*	.00
	ติดตามผล-หลังทดลอง	0.25	.09

*p<.05

จากตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล พบว่า หลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยรวมและทุกด้าน สูงกว่าก่อนทดลอง และ ระยะติดตามผล มีค่าเฉลี่ยกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวมและทุกด้าน สูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งในระยะติดตามผลมีค่าเฉลี่ยกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน สูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 5 ค่าเฉลี่ยของกรอบคิ๊งอกงามของนักศึกษาวิชชีพครูในนักศึกษานักประสบกการณั
วิชชีพครูในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการติดตามผลหลังใช้โปรแกรมการ เสริมสร้างกรอบคิ๊งอกงามของนักศึกษาวิชชีพครู

ในการติดตามผลหลังจากการวัดระดับกรอบคิ๊งอกงาม ผู้วิจัยได้ทำการเรียงลำดับ
คะแนน และคัดเลือกนักศึกษาที่ได้รับระดับคะแนนสูงที่สุด 3 อันดับแรก เพื่อทำการสัมภาษณ์
นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง และ
นักเรียน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์นักศึกษามีระดับกรอบคิ๊งอกงามสูงที่สุด 3 อันดับ
แรก พบว่า นักศึกษามีความมั่นใจและความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนได้ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษา
มีการตระหนักรู้และพยายามหาวิธีการในการจัดการอารมณ์ของตนเอง โดยพยายามเชื่อมโยง
ประสบการณ์เดิมที่เคยได้เรียนรู้ในขณะที่เข้าร่วมโปรแกรมมาปรับใช้กับสถานการณ์ ในการ
ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนได้ ดังแสดงได้จากคำสัมภาษณ์ของนักศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่า
กิจกรรมในโปรแกรม ทำให้นักศึกษาได้เตรียมพร้อมฝึกฝนตนเองก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิ๊งอกงามด้านความเชื่อในศักยภาพและ
ความสามารถของตนเองไว้ว่า

ภาพกิจกรรม“ห้องเรียนออนไลน์” วันนั้นลดยมาเลยคะ เหมือนเดจาวเลย แต่หนูก็พยายามคิดนะว่าจะจัดการชั้นเรียนอย่างไรเพื่อให้เป็นผลดีกับทุกคนในห้อง ซึ่งหนูก็จัดการอารมณ์ตัวเองละสอนตามแผนได้นะคะออกมาดีมากเลย

บางครั้งในการสอนหนูก็ยังรู้สึกหงุดหงิดเวลาที่มีปัญหาเกิดขึ้นในห้องเรียน แต่หนูก็พยายามควบคุมอารมณ์อย่างเต็มที่เพราะหนูว่ามันจะมีผลกับการสอนของหนู และก็เด็กที่หนูสอน ด้วย ไม่อยากให้เหมือนในเรื่องชั่วโม่งนรก

ซึ่งจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงทั้ง 3 ท่าน เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักศึกษาในฐานะครูฝึกสอน พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในพัฒนาตนเองตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง มีความตั้งใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรม เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดองกามในด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงในคุณลักษณะการเข้าใจและยอมรับในตนเอง ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และคุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งผลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแสดงพฤติกรรมของนักศึกษา ที่สอดคล้องกับสิ่งที่ครูพี่เลี้ยงสังเกตได้ ดังคำพูดที่สะท้อนจากครูพี่เลี้ยงถึงนักศึกษาว่า

นักศึกษา P ก็ดีนะเรื่องการวางตัวไม่มีปัญหาอะไร มีการพัฒนาตัวเองได้เร็วดี เวลาผมเตือนตรงไหน แป๊บเดียวก็ปรับตัวได้ละเหมือนเค้าพร้อมเปิดรับอยู่ตลอดเวลา ถ้าเทียบกับครูฝึกสอนจากอีกมหาลัย คนนั้นปรับตัวช้ากว่าเยอะ

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอนของนักศึกษา ร่วมกับการวิเคราะห์การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมของครูที่มีความอบอุ่นและเป็นกันเองให้กับนักเรียน มีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม มีการใช้คำพูดในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้รวมถึงสามารถแก้ปัญหาให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียนมีการตั้งตักาก่อนที่จะทำการเรียนรู้ใส่ใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีการใช้คำพูดในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมรวมถึงสามารถแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และเชื่อว่านักเรียนของตนสามารถพัฒนาได้ ดังคำกล่าวของ

นักเรียนที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดองงามด้านความเชื่อใน ศักยภาพของผู้เรียนไว้ว่า

*ครูสอนดีค่ะ แตกต่างจากครูฝึกสอนตอนที่หนูอยู่ม. 1 เพราะครูมีความเป็น
กันเองมากกว่า ทั้งสอนทั้งบอกทักษะ ถ้าไม่เข้าใจตรงไหนครูจะอธิบาย และก็ขอ
คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง เข้าสอนตรงเวลาครูใจดี เวลาครูสอนครูก็มายืนสอนพวกหนูกลาง
แดดแล้วก็บอกว่า ร้อนก็ร้อนด้วยกัน ครูอุตส่าห์ยอมร้อนยอมเหนื่อยด้วยกัน เป็นตัวอย่าง
ที่ดีเลยค่ะ*

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรม ครูพี่เลี้ยง และนักเรียนในชั้นเรียนของ
นักศึกษา แสดงให้เห็นถึงข้อมูลที่มีความสอดคล้องกัน ในด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู
ของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรม ที่แสดงให้เห็นว่าการที่นักศึกษามีระดับกรอบคิดอง
งามในระยะติดตามผลสูงขึ้นกว่าหลังการทดลองเป็นเพราะ เมื่อนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และได้ลง
มือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีส่วนช่วยให้ระดับกรอบคิดองงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนสูงขึ้นได้

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัย
นำเสนอ สรุป อภิปราย และให้ข้อเสนอ ตามระยะของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความหมายและคุณลักษณะกรอบคิดของครูในบริบท สังคมไทย สรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความหมายของผู้มีกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในบริบทสังคมไทย จาก
การศึกษาความหมายของกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูในบริบทสังคมไทย เป็นปัจจัย
ที่สำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนในชาติ ซึ่งการใช้กระบวนการศึกษาแบบ
ปรากฏการณ์วิทยา พบว่า กรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู หมายถึง ระบบความคิด
ความเชื่อของครูที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ชีวิต กระบวนการบ่มเพาะให้เกิดระบบความคิด
และคุณลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ที่นำมาสู่กระบวนการของกรอบความเชื่อเกี่ยวกับ
ศักยภาพทางปัญญา และความสามารถภายใต้บทบาทหน้าที่ของครูว่าสามารถพัฒนา และเติบโต
ได้ โดยระบบความคิดความเชื่อนี้จะเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของครูต่อการพัฒนา
ตนเอง และพฤติกรรมแสดงออกของครูต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งความหมายดังกล่าวสอดคล้อง
กับแนวคิดของ Dweck (2006, pp. 5-6) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคคลยอมรับกรอบคิดสำหรับตนเอง
แล้ว จะเป็นเสมือนการวางกรอบในการคิด มุมมอง เจตคติ และความเชื่อ ที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น
ซึ่งจะมีอิทธิพลในการชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรม และการดำเนินชีวิต แบ่งออกเป็น 2
ประเภท คือ กรอบคิดจำกัด และกรอบคิดของงาน ซึ่งกรอบคิดทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นความเชื่อ
เฉพาะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของตนเอง ด้านศักยภาพ ความสามารถ สติปัญญาที่
บุคคลมีอยู่ในตนเอง อันเป็นผลจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผ่านมาในอดีต ส่งผลต่อการรับรู้
เกี่ยวกับตนเอง เจตคติ และความคิดต่อตนเอง ที่จะชี้นำการแสดงออกทางพฤติกรรมในการดำเนิน
ชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rheinberg (2001, online) ที่ได้ศึกษา
เกี่ยวกับกรอบคิดของครู โดยทำการวัดกรอบคิดของครูใหม่ตอนที่เริ่มเข้าสอนในโรงเรียนปีแรก โดย
ครูบางคนที่มีกรอบคิดจำกัดจะเชื่อว่า นักเรียนของตนไม่สามารถพัฒนาความสามารถทาง
สติปัญญาได้ ทำให้ครูคิดว่าตนก็ไม่สามารถเติมเต็มให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ เพราะ
ความฉลาดหรือความสามารถนั้นถูกกำหนดเป็นพื้นฐานของบุคคลไว้แล้ว ขณะที่ครูบางคนที่มี
กรอบคิดของงานจะเชื่อว่า ครูสามารถหล่อหลอมให้นักเรียนมีความสามารถหรือสติปัญญาที่ดีได้

เพราะนักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ โดยในการศึกษา Rheinberg ได้บันทึกการสังเกต ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตลอดทั้งปี พบว่าครูที่มีกรอบคิดจำกัด ทำให้นักเรียนที่ได้เรียนด้วย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบภาคเรียน แต่ในทางกลับกัน ครูที่มีกรอบคิดงอกงาม สามารถทำให้นักเรียนที่มีลักษณะผลสัมฤทธิ์ต่ำ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง และระดับที่สูงขึ้นได้ เมื่อหมดภาคเรียน จึงเป็นการสนับสนุนให้เห็นว่าการจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีกรอบคิดงอกงามได้นั้นต้องเริ่มที่ตัวครูเป็นอันดับแรก

2. จากการศึกษาคุณลักษณะของครูผู้ที่มีกรอบคิดงอกงามในการพัฒนาผู้เรียนในบริบท สังคมไทย มี 7 คุณลักษณะ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทาง ปัญญาและความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย 1) การเข้าใจและยอมรับในตนเอง 2) ความ เชื่อในศักยภาพทางปัญญาของตนเอง 3) การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน 4) การแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ 5) คุณลักษณะความเป็นครู และด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและ ความสามารถของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความเชื่อในคุณค่าของมนุษย์ และ 2) ความเชื่อใน ศักยภาพทางปัญญาของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลทีวิเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักมีส่วน เติมเต็มองค์ความรู้ นี้ให้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยจะอธิบายเป็นประเด็นดังนี้

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพและความสามารถทางปัญญาของตนเอง คือ การที่ ครูยอมรับและตระหนักรู้ในตนเอง มีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาของตนเองว่าสามารถ พัฒนาได้ สามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และมี คุณลักษณะความเป็นครู โดยจะอธิบายในแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 การเข้าใจและยอมรับในตนเอง คือการที่ครูเปิดใจที่จะยอมรับตนเองอย่างไม่ ตัดสินว่าถูกหรือผิดแต่จะเลือกยอมรับตนเองตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ที่มีอารมณ์ ความรู้สึก อคติ ความโกรธ และความกลัวเป็นต้น ซึ่งการยอมรับนี้จะส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับตนเองในหลายมิติ ทั้งนี้เป็นผลต่อเนื่องมาจากการยอมรับตนเองตามสิ่งที่เป็นอยู่ ประกอบด้วย การยอมรับตนเอง การทบทวนตนเอง และการตั้งคำถามกับตนเอง สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (2000) ที่มองว่าเป็นกระบวนการในการ เปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิง ได้แก่มุมมองการให้ความหมาย แบบแผนความคิด และชุดความคิด ความเชื่อที่เราใช้อยู่เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น จำแนกแยกแยะได้ดีขึ้นเปิด กว้างขึ้นและมีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถใคร่ครวญให้ดีขึ้น ทำให้ บุคคลมีความเชื่อและทัศนคติที่เป็นจริงและขึ้นำการกระทำได้อย่างเหมาะสม (Mezirow, 2000, p. 8)

2.2 ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาของตนเอง คือ การที่ครูมีความพยายามทุ่มเท ใฝ่หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้พัฒนาวิชาชีพและวิชาสอนที่ได้รับมอบหมายของตนเองอย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค โดยมีความคิดและเชื่อว่า ตนเองสามารถพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญาและความสามารถด้านต่าง ๆ ได้อย่างไม่สิ้นสุด ได้แก่ 1) ความพยายามใฝ่รู้ 2) การหาบทเรียนจากความผิดพลาด และ 3) ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Dweck (2006, p. 7) ที่ได้ให้ความหมายของกรอบคิดของงานว่าเป็นระบบความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภายในตนเอง ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาได้ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mercer and Ryan (2009, pp. 436-444) ได้ทำการศึกษาและพบว่า บุคคลที่มีกรอบคิดของงานจะมีลักษณะชอบแสวงหาความท้าทาย อดทนต่ออุปสรรค มองเห็นความสำคัญของความพยายาม รวมถึงยอมรับและเรียนรู้ในความผิดพลาด

2.3 การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน คือ การที่ครูตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อนำความรู้และความสามารถใหม่ ๆ ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาดตนเองในฐานะครู และการตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในประเด็นของการตั้งเป้าหมาย Dweck (1999, p. 15) ได้กล่าวถึงการตั้งเป้าหมายไว้ว่ามีวัตถุประสงค์ 2 แบบ คือ การตั้งเป้าหมายเพื่อแสดงผลงาน (Performance Goal) โดยเป้าหมายนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกลึกซึ้ง เมื่อได้รับการประเมินเพื่อตัดสินในเชิงบวกเกี่ยวกับความสามารถ สมรรถนะของตนเอง และการตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Learning Goal) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มสมรรถนะของตนที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ เช่น ภาษา งานหรือสิ่งใหม่ ๆ เพราะปรารถนาที่จะเพิ่มศักยภาพในตนเองมากขึ้น ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะของการตั้งเป้าหมายเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่าสามารถเติมเต็มความสำเร็จของบุคคลได้ ซึ่งจากงานวิจัยของ สุรวุฑ อัสสพันธุ์ (2556, น. 195-196) ที่ได้ศึกษาถึงอิทธิพลโครงสร้างเป้าหมายเพื่อการแสดงผลงาน โครงสร้างเป้าหมายเพื่อความเชี่ยวชาญ และโครงสร้างเป้าหมายแบบผสมโดยภาพรวม พบว่า การที่นักเรียนได้รับโครงสร้างเป้าหมายที่แตกต่างกันนั้นทำให้นักเรียนมีเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน ลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะช่วยส่งเสริมเป้าหมายของผู้เรียนได้

2.4 การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ การที่ครูมีความคิดที่เปิดกว้างและรับฟังความต้องการของผู้เรียน เมื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครูออกแบบประสบปัญหาหรือไม่

สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ ครูต้องพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา พุ่มพชาติ (2552, น. 76) ที่ได้อธิบายองค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ว่าประกอบไปด้วยความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา ทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดคำนวณและ ให้เหตุผล ความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในรูปแบบที่ตนคุ้นเคย แต่จะยอมรับรูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ เสมอ ความรู้พื้นฐาน และระดับของสติปัญญา ซึ่งองค์ประกอบนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ดังที่ Isaksen and Treffinger (2004, p. 16) ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการแก้ปัญหา และจัดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2.5 คุณลักษณะความเป็นครู คือ การที่ครูมีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน ทั้งลักษณะภายนอกที่สังเกตได้ เช่น การแต่งกายที่สะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะ การพูดจาไพเราะ การตรงต่อเวลา และลักษณะภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่าง และ 2) การวางตัว ซึ่งสอดคล้องกับ สุขวสา ยอดกมล (2551, น. 32-33) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่ดีของครูนอกเหนือจากเรื่องบุคลิกและการแต่งกายของครูแล้วครูต้องมีความระมัดระวังในการวางตัวในที่สาธารณะ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ นอกจากนี้ ครูยังต้องเป็นตัวอย่างของการตรงต่อเวลา รักษาเวลาทำงานเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สมกับที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา ซึ่งถือได้ว่าครูเป็นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนถึงแม้ว่าครูบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้สอนผู้เรียนก็ตาม (วิเชียร ไชยบัง, 2561, น. 29) โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนจะสามารถจดจำหรือเห็นครูเป็นแบบอย่างได้จากบุคลิกลักษณะของครูที่ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ เรื่องวิทย์ นนทภา (2559, น. 142-153) ที่ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี พบว่า คุณลักษณะของครูที่ผู้เรียนประทับใจในทุกระดับชั้นมี 5 ด้าน คือ คุณลักษณะส่วนตัว การสอน วิชาการ จรรยาบรรณ และมนุษยสัมพันธ์

ด้านความเชื่อของครูเกี่ยวกับศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน คือ การที่ครูมีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้ โดยเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และจะหาวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต่าง โดยอธิบายในแต่ละประเด็นดังนี้

2.6 ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ คือ ครูที่เห็นคุณค่าและเคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน เช่นเดียวกับตนเอง โดยครูพยายามเปิดรับ และทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล พยายามค้นหาข้อดีที่มีในตัวผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัยให้เกิดขึ้นเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสินและติตราจากครูและเพื่อนร่วมชั้น ได้แก่ ความเท่าเทียม เปิดรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การค้นหาข้อดีของผู้เรียน การลดอำนาจของครู และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ซึ่งความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) คือ ความเชื่อมั่นที่ว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เมื่อกระบวนการพัฒนาภายในจิตมีความพร้อม (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และ อติสร จันทรสข, 2559, น. 67) ดังนั้น การคำนึงถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้เรียนในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่มีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า ย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย มีความพร้อมและเกิดความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุชีรา วิบูลย์สุข และ นิติยาภรณ์ บุญสวัสดิ์, (2558, น. 75) โดยผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ สามารถแสดงออกทางความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม และผู้สอนไม่สร้างแรงกดดันแก่นักศึกษา เน้นให้เกิดความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ ยังเน้นให้นักศึกษารับรู้ถึงจุดดีจุดด้อย ไม่ดูถูกตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และการเรียนรู้บนพื้นฐานแห่งความรักและความศรัทธาของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์และวิชาชีพ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้

2.7 ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้ คือ การที่ครูมีความเชื่อว่าผู้เรียนที่ตนสอนอยู่มีศักยภาพและความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาให้เติบโตขึ้นจากที่เป็นอยู่ได้ เช่นเดียวกับที่ครูมีความเชื่อว่าตนเองก็สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถในตนเองได้เช่นกัน ประกอบด้วย 1 ประเด็นย่อย คือ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gutshall (2013, p. 1074) ที่พบว่ากรอบคิดของครูนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเองของครูแล้ว ยังส่งผลไปถึงมุมมองและการสนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน กล่าวคือหากครูมีกรอบคิดงอกงามแล้ว ครูเหล่านั้นจะทุ่มเทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงความ

เห็นดีเห็นชอบ เพราะเชื่อว่าผู้เรียนของตนเองจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้ หากผู้เรียนได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและมีความพยายามที่จะเรียนรู้

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูสรุปและอภิปราย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปและอภิปรายผลการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้ดังนี้

การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลของการศึกษากรอบคิดของครูในบริบทสังคมไทย โดยใช้ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey และ Mumford ร่วมกับใช้แนวคิดในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ มากำหนดเป็นขั้นตอนที่ใช้ในโปรแกรม และใช้ทฤษฎี Self-Theories ของ Dweck ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของ Maslow และทฤษฎี Client Centered ของ Rogers และการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา อาทิ เช่น การให้ตัวแบบ (Modeling) การเสริมแรง (Reinforcement) การชมเชย (Praise) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การสอน (Teaching) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสร้างสถานการณ์ (Simulation) กรณีศึกษา (Case Study) และเกม (Game) เป็นต้น มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมในโปรแกรม เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ความคิด ความเชื่อต่อศักยภาพและความสามารถของตนเองและผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกรอบคิด และพฤติกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครูไปในทิศทางที่เหมาะสม

โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในแต่ละครั้งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ 2) ขั้นการทบทวนประสบการณ์ 3) ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ 4) ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน และ 5) ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมจำนวนทั้งสิ้น 14 ครั้ง ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับการออกแบบกิจกรรม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ การปฐมนิเทศเป็นกิจกรรมเริ่มต้นของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ความไว้วางใจ และความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักศึกษา โดยมีการชี้แจง กติกาการอยู่ร่วมกันในกลุ่มและรายละเอียดของโปรแกรมในแต่ละครั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจให้กับนักศึกษาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ในดำเนินกิจกรรมการปฐมนิเทศ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี Client

Centered ของ Carl Rogers โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกอบอุ่นไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคทางจิตวิทยา คือ การใช้ เกมส์เพื่อละลายพฤติกรรมให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกันรวมถึงรู้สึกว่าเป็นส่วน หนึ่งของกลุ่ม

กิจกรรมครั้งที่ 2 ภาพของฉัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาได้ทำการทบทวน วิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยในตนเองที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่ใน สถานะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยพร้อมที่จะยอมรับและพัฒนาข้อดีของตนเอง และ ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขในข้อด้อยของตนเองด้วยเช่นกัน โดยใน กิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของ Maslow และการ ตระหนักและรับรู้ตนเองของ Carl Rogers โดยให้นักศึกษาได้เข้าใจและยอมรับในความต้องการ พื้นฐานที่มีของตนเองในฐานะของมนุษย์ที่ต้องการรู้จักและพัฒนาตนเอง โดยใช้เทคนิคทาง จิตวิทยาได้แก่ การประเมินตนเอง การรับฟังอย่างตั้งใจ ยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเปิดใจที่จะยอมรับตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการยอมรับและเข้าใจในตนเองให้กับนักศึกษา

กิจกรรมครั้งที่ 3 อารมณ์นั้นสำคัญอย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาได้ วิเคราะห์ และยอมรับอารมณ์ของตนเองที่อาจส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ รวมทั้ง สามารถหาวิธีการในการจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมเมื่อปฏิบัติการสอนใน โรงเรียน โดยในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) Maslow (1962, pp. 178-179) เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดอิสระในการทำความเข้าใจตนเอง และใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ในด้านของการเป็นตัวแบบในการเรียนรู้ที่ไม่สมควร นำมาเป็นแบบอย่าง ร่วมกับใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การระดมสมอง กรณศึกษา การสร้าง สถานการณ์ และการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมแทนที่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นการเสริมสร้าง คุณลักษณะด้านการยอมรับและเข้าใจในตนเองให้กับนักศึกษา

กิจกรรมครั้งที่ 4 รู้จัก Mindset มีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกรอบคิด และตระหนักถึงความสำคัญของกรอบคิดต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง โดย ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีแห่งตนของ Dweck (2000) ในการอธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบคิดแก่ นักศึกษา ตามแนวทางการพัฒนากรอบคิดของ Dweck (2006, p. 210) เพื่อให้นักศึกษาได้รับ ความรู้และทำความเข้าใจข้อมูลก่อนที่จะนำมาประเมินและยอมรับกรอบคิดของตนเอง ร่วมกับ

การใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การสอน การประเมินตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดความเชื่อในศักยภาพของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

กิจกรรมครั้งที่ 5 เปลี่ยน Mindset มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของกรอบคิดของครูต่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดกรอบคิดองกามในการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้การเชื่อมโยงการเรียนรู้จากกิจกรรมในครั้งที่ 4 โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) และการนำทฤษฎี Client Centered ของ Carl Rogers มาใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในอดีต ร่วมกับ เทคนิคทางจิตวิทยา คือ การให้ตัวแบบ การระดมสมอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านตัวแบบ และเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในศักยภาพของตนเองว่าสามารถพัฒนาได้

กิจกรรมครั้งที่ 6 การวางแผนพัฒนาผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองในการฝึกปฏิบัติการสอนตามบทบาทหน้าที่ของครู ที่สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายหากมีการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ดังนั้นเมื่อนักศึกษามีความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการเรียนรู้อยู่แล้ว เมื่อผู้วิจัยใช้คำถามในการกระตุ้นจะทำให้นักศึกษาเกิดการคิดเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในอดีต กับข้อมูลกิจกรรมที่ผู้วิจัยมอบหมาย จากนั้นผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การเสนอความคิดรวบยอดของแต่ละกลุ่ม การระดมสมอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาได้เสริมสร้างคุณลักษณะการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรมครั้งที่ 7 การสร้างสื่อ สื่อสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ ยืดหยุ่น หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหานั้น โดยใช้ทฤษฎีแห่งตน ในการเปลี่ยนมุมมองเมื่อเจออุปสรรคจากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักศึกษา โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การสร้างสถานการณ์ การเสริมแรง โดยใช้การชมเชยและการให้กำลังใจ ในการที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา

กิจกรรมครั้งที่ 8 ห้องเรียนอลเวง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมรับมือ

กับสถานการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชั้นเรียน ด้วยวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ ที่อาจเกิดขึ้นขณะที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้วิจัยใช้ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ที่เชื่อว่าปัจจัยทางพฤติกรรม สภาพแวดล้อมและปัจจัยภายในบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2555, น. 48) ร่วมกับการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การสร้างสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะ และการให้กำลังใจเมื่อนักศึกษารู้สึกไม่มั่นใจในการทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาให้นักศึกษา เกิดคุณลักษณะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมครั้งที่ 9 ครูที่ฉันอยากเป็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการเป็นแบบอย่างของครูต่อผู้เรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในฐานะของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดของทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ เพื่อชี้ให้นักศึกษาเห็นธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบ และใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การระดมสมอง การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการตั้งเป้าหมายในการเป็นครู เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะความเป็นครูที่เหมาะสม

กิจกรรมครั้งที่ 10 มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน และคำนึงถึงคุณค่าความต้องการของผู้เรียนในฐานะที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบเป็นหลักในการออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างของวิธีการสื่อสาร และมุมมองของครูที่มีต่อผู้เรียน โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การเสนอตัวแบบ การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเกิดการยอมรับในความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี

กิจกรรมครั้งที่ 11 ห้องเรียนแสนสุข เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดการยอมรับและเคารพในความต้องการที่แตกต่างของบุคคล และฝึกการออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบเป็นหลักในการออกแบบกิจกรรม ร่วมกับการใช้ทฤษฎี Client Centered ของ Carl Rogers โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ เพื่อให้ นักศึกษากล้าที่จะแลกเปลี่ยนและเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรม โดยการใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่มย่อย การสะท้อนบทเรียนในกลุ่ม

ใหญ่ และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะให้นักศึกษาเกิดความเชื่อในและยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

กิจกรรมครั้งที่ 12 Believe เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาเห็นถึงพลังความเชื่อของครูที่มีต่อผู้เรียน โดยทฤษฎีแห่งตนของ Dweck (2000) ร่วมกับการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบเป็นหลักในการสร้างกิจกรรม และใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การเสนอตัวแบบ การระดมสมอง การรับฟังอย่างไม่ตัดสิน และการใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะการยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาได้หากครูมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้

กิจกรรมครั้งที่ 13 นักเรียนใหม่ เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของครูในฐานะผู้ถ่ายทอดกรอบคิดของงานไปสู่ผู้เรียน และส่งเสริมให้นักศึกษาค้นหาวิธีการในการพัฒนาผู้เรียนของตนให้เกิดกรอบคิดแบบของงานได้อย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ร่วมกับแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ที่เชื่อว่าปัจจัยทางพฤติกรรมสภาพแวดล้อม และปัจจัยภายในบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ เพื่อให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ได้ ไปใช้ในการปฏิบัติการสอนในอนาคต โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การสร้างสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะ และการให้กำลังใจ เพื่อเสริมสร้างความคิด และความเชื่อมั่นให้นักศึกษาเกิดการความมั่นใจว่าผู้เรียนของตน มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้

กิจกรรมครั้งที่ 14 ปัจฉิมนิเทศ เป็นกิจกรรมสุดท้ายของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้สรุปและทบทวนเกี่ยวกับ กิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนากรอบคิดของงานของครู และการวางแผนการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของนักศึกษาตามทฤษฎี Client Centered ของ Carl Rogers และใช้เทคนิคทางจิตวิทยา ได้แก่ การรับฟัง การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข การชมเชย การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้กำลังใจ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นที่จะสามารถฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข

ส่วนที่ 2 สรุปและอภิปรายผลการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้ดังนี้

นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู มีคะแนนกรอบคิดของงานหลังการเข้าร่วมโปรแกรม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูมีคะแนนกรอบคิดของงานในการติดตามผล สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในการติดตามผลนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครู มีคะแนนกรอบคิดของงานสูงกว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลได้ว่าการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูพัฒนามาจากผลการวิจัยระยะที่ 1 ที่ศึกษาปรากฏการณ์ของกรอบคิดของงานของครูกับผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนและอยู่ในแวดวงการศึกษาที่เป็นครูในระบบและนอกระบบ รวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่และมีประสบการณ์ในการพัฒนาบุคคลต่างๆ ให้มีกรอบคิดของงาน จึงทำให้ได้ภาพสะท้อนมุมมอง กระบวนการคิด และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า กรอบคิดของงานของครูในบริบทสังคมไทยเป็นผลมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น การมีต้นแบบที่ดี การได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม คุณลักษณะทางจิตวิทยาเฉพาะบุคคล ฯลฯ แต่ทุกด้านล้วนเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จนก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการรับรู้ และความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพภาพภายในตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Honey and Mumford (1992, pp. 1-6) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ เนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานต่อการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้พัฒนาทักษะในตนเอง และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงได้ ผสมกับการใช้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Formative Assessment) ที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในกระบวนการคิดของตน ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในการทำกิจกรรม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดได้ ดังนั้นโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพครูจึงประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการได้รับประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ ผ่านประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความรู้สึกของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยใช้วิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนซึ่งมีความใกล้เคียงกับสิ่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องเผชิญเมื่อออกปฏิบัติการสอน โดยประสบการณ์ต่างๆ ที่นักศึกษาได้รับการเข้า

ร่วมกิจกรรม จะทำให้นักศึกษาเกิดการเชื่อมโยงกระบวนการคิดและวิธีการในการรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ausubel ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายต่อผู้เรียน หากผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับความรู้เดิมที่มีได้ (สมนัท ธาตุทอง, 2558, น. 83) โดยผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคทางจิตวิทยา สร้างประสบการณ์ให้กับนักศึกษา ซึ่งกิจกรรมที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการสร้างประสบการณ์ได้แก่ เกมส์ คลิปวิดีโอ ทัศนศึกษา การเล่าเรื่อง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นการนำแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura ในเรื่องของการเรียนรู้จากตัวแบบ โดย Bandura เชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของมนุษย์เรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ เนื่องจากตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงไปพร้อมกันได้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2555, น. 50) ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาเกิดการพัฒนารอบคอบคิดของนักศึกษาวิชาชีวเคมีผู้วิจัยจึงเลือกใช้การเสนอตัวแบบเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ โดยลักษณะของตัวแบบที่เลือกให้อยู่ในบริบทและมีลักษณะคล้ายคลึงกับนักศึกษา นั่นคือการเลือกใช้ตัวแบบที่เป็นครูและบริบทที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2555, น. 256)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการทบทวนประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยให้นักศึกษา คิดวิเคราะห์ผลกระทบของประสบการณ์ที่มีต่อตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และเหตุผลเฉพาะบุคคล อย่างไม่ตัดสิน สำหรับในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมที่เน้นความเป็นอิสระ และผ่อนคลาย ตามแนวคิดของ Carl Rogers เพื่อให้นักศึกษาสามารถทบทวนประสบการณ์ที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1 ได้อย่างครบถ้วน เพราะการจัดการเรียนรู้ที่มีแท้จริงต้องเน้นในเรื่องของการให้คุณค่า การอยู่ร่วมกัน และความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อกัน (วิจักษ์ พานิช, 2547: 83) ซึ่งการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยในการจัดการเรียนรู้จะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเติบโตได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพยายามสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมที่เป็นกันเอง และให้ความเคารพซึ่งกันและกัน โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง การจับคู่แลกเปลี่ยนความคิด การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนในกลุ่มใหญ่ การบันทึกความคิด และการบันทึกความรู้สึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบของ Bandura มีปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ความใส่ใจของผู้สังเกตจากตัวแบบ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2555, น. 255) ซึ่งในขั้นตอนนี้สนับสนุนให้นักศึกษาต้องใส่ใจและทบทวนประสบการณ์จากตัวแบบที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสรุปจากประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยให้นักศึกษาเชื่อมโยงการรับรู้ในชั้นที่ผ่านมา เพื่อร่วมกันสร้างข้อสรุปที่เป็นความคิดรวบยอด หรือหลักการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้รับ ในขั้นนี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง การนำเสนอแผนที่ความคิด การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายร่วมกันในกลุ่มใหญ่ การเติมข้อมูลลงในกระดานชาร์ต ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ได้มากที่สุด ซึ่งความคิดนี้ของผู้วิจัยสอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้ของ Honey and Mumford (1992) ที่ได้อธิบายให้เห็นถึงผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 ลักษณะได้แก่ ผู้เรียนซึ่งชอบการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ชอบการลองผิดลองถูก จะมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมหรือการแก้ปัญหาด้วยการระดมความคิด มีความสุขกับการทำงานกับผู้อื่น ขณะที่ผู้เรียนซึ่งชอบการคิดพิจารณาไตร่ตรองในหลายๆแง่มุม จะชอบการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์โดยละเอียดก่อนที่จะสรุปเป็นหลักการ สำหรับผู้เรียนซึ่งชอบการวิเคราะห์และการสังเคราะห์จะสามารถเชื่อมโยงและผสมผสานข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากข้อเท็จจริงและการสังเกตการณ์ให้มีความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้ และสุดท้ายผู้เรียนที่ชอบทดลองมักจะนำแนวคิดทฤษฎีและเทคนิควิธีต่างๆ ที่ได้เรียนไปทดลองปฏิบัติว่าได้ผลดีจริงหรือไม่ จึงทำให้ชอบกิจกรรมที่ทำทายการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Honey and Mumford, 1992, pp. 17-21) ด้วยเหตุนี้กิจกรรมในขั้นการสรุปจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงสามารถตอบสนองกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันได้ และที่สำคัญการใช้กระบวนการที่เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดการยอมรับตนเองได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลจะเรียนรู้ที่จะยอมรับตนเองจากการที่เขาเห็นว่าผู้อื่นแสดงการยอมรับในตัวเขาหรือไม่ อย่างไร (มณฑนา ธรรมบุษย์, ม.ป.ป., ออนไลน์)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการวางแผนปฏิบัติตน เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วางแผนในการปฏิบัติตนหลังจากที่ได้รับรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด หลักการ แนวคิดในประเด็นกำหนดตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสมมติฐานความคิดของทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ที่เชื่อเรื่องความอิสระ และความเป็นตัวของตนเองของมนุษย์ ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีความอิสระ มีทางเลือกของตน และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีมโนทัศน์ว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญในการเติบโต และพัฒนาไปสู่ความเข้าใจตนเอง (ชนัท ธาตุทอง, 2558, น. 76) ดังนั้นเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสรุปจากประสบการณ์ นักศึกษาจึงสามารถเลือกที่จะวางแผนเป้าหมายในการปฏิบัติตนได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ประยุกต์ใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมในเรื่องการทำสัญญากับตนเอง

ซึ่งเป็นวิธีการที่บุคคลทำสัญญากับตนเองว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปในทิศทางใด ซึ่งต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (สมโภชน์ เขียมสุภาษิต, 2555: 347) โดยผู้วิจัยให้นักศึกษาได้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติตนในฐานะครู และอธิบายถึงการแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้นักศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้วิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่ การเขียนจดหมายถึงตนเองในอนาคต และการบันทึกลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้กระบวนการถอดบทเรียนหลังการสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละครั้ง (After Action Review: AAR) เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม โดยให้เห็นความเชื่อมโยงและ ปัจจัยต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการ AAR จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ประเมินผลกิจกรรมระหว่าง การดำเนินการ และสามารถมองเห็นปัญหาเพื่อหาวิธีการปรับปรุงการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป โดยใน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ประเด็นคำถาม 3 ข้อเพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบ คือ 1) สิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กิจกรรม 2) รู้สึกอย่างไรกับกิจกรรม และ 3) จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองใน ในฐานะของครูได้อย่างไร ซึ่งจากคำถามทั้ง 3 ประเด็นนี้ จะช่วยให้นักศึกษาเห็นถึงการเชื่อมโยงผล ของกิจกรรมที่มีผลกับตนเองในด้านความคิด ความรู้สึก และเน้นย้ำให้นักศึกษาได้คิดทบทวนจน ส่งผลให้เกิดความเชื่อและเกิดเป็นกรอบคิดงอกงาม ซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียน เอง มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากกว่าการประเมินการเรียนรู้จากผู้อื่น (ชนัท ธาตุ ทอง, 2558, น. 79) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนากรอบคิดงอกงามที่เชื่อว่า ห้องเรียนที่มีการมุ่ง เป้าหมายไปที่การประเมินเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถือเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้เกิดกรอบ คิดงอกงามได้ (Thoughtful Learning, 2012: online)

จากผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของ นักศึกษาวิชาชีพครู สามารถพัฒนากรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูได้จริง ทั้งนี้เป็น เพราะว่าการกิจกรรมที่ผู้วิจัยออกแบบ รวมถึงจำนวนครั้ง และระยะเวลาของโปรแกรมทั้ง 12 ครั้ง (ไม่ นับรวมปฐมนิเทศและปัจฉินิเทศ) สามารถทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ความ เชื่อของนักศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Auten (2011) ที่จัดฝึกอบรมด้านความรู้ ทักษะ และกลวิธีในการปลูกฝังกรอบคิดแบบงอกงามที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ให้กับนักการศึกษาในวิทยาลัย ชุมชน โดยมีการจัดอบรมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ซึ่งสามารถสนับสนุนให้เกิดกรอบคิดงอกงามในนัก การศึกษาในวิทยาลัยชุมชนได้

นอกจากนี้เมื่อนักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมไปแล้ว 4 สัปดาห์ พบว่ากรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เข้าร่วมโปรแกรมยังคงอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะหลังจาก

สิ้นสุดโปรแกรม นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และมีความตระหนักถึงความสำคัญของกรอบคิดองคางามของครู ทำให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงกรอบคิดองคางามอยู่ ดังนั้นเมื่อเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับบริบทการออกแบบในโปรแกรมทำให้นักศึกษาเกิดการเชื่อมโยงกับความรู้เดิมกับประสบการณ์ที่เคยได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมฯ สอดคล้องกับที่สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554, น. 324) กล่าวว่า การได้รับความรู้และประสบการณ์ในอดีตจะถูกเก็บไว้ในโครงสร้างพุทธิปัญญาของตนและสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ยังสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งอาจจะเป็นตัวแบบที่เป็นบุคคลหรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในการทำโปรแกรมเป็นที่น่าสนใจของนักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปตามที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2555, น. 52) กล่าวว่า ความตั้งใจและใส่ใจในตัวแบบ จะช่วยให้เกิดกระบวนการจดจำและทำตาม ดังนั้นเมื่อนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก็ได้ลงมือกระทำเช่นเดียวกับตัวแบบ และยิ่งการกระทำนั้น ทำแล้วได้รับคำชมเชยจากครูพี่เลี้ยงร่วมกับการชื่นชมยอมรับจากนักเรียนจึงเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงกรอบคิดองคางามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ยังคงอยู่ และเมื่อนักศึกษาเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกรอบคิดองคางามของครูที่มีต่อตนเองและผู้เรียน ทำให้นักศึกษาเกิดความพยายามที่จะพัฒนาตนเองเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเชื่อแบบองคางาม ซึ่งผลที่ได้ ดังกล่าวมีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนะดี สุริยะจันทร์หอม (2561, น. 192) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างโกรวิธ มายด์เซตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาวิชาชีพครู พบว่าในระยะติดตามผลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ กับระยะติดตามผลภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ 1 เดือนไม่แตกต่างกัน

ส่วนการเสริมสร้างกรอบคิดองคางามของนักศึกษาวิชาชีพครู รายด้าน ผู้วิจัยอธิบายได้ตามลำดับดังนี้

1. ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง อธิบายได้ว่า การที่นักศึกษาเกิดความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง เป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยใช้กิจกรรม “ภาพของฉัน” และกิจกรรม “อารมณ์นั้นสำคัญอย่างไร” ในช่วงต้นของการเริ่มโปรแกรม ทั้งนี้การจะทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดได้นั้น ต้องทำให้นักศึกษาได้เกิดความเข้าใจและยอมรับในตนเองเสียก่อน ซึ่งผู้วิจัยใช้ทฤษฎี Client Centered ของ Rogers เป็นพื้นฐานในการออกแบบบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรม โดยเริ่มจากการสร้างบรรยากาศการยอมรับระหว่างกันของนักศึกษา และระหว่างนักศึกษากับผู้วิจัย เพื่อทำให้นักศึกษารู้สึกผ่อนคลายและพร้อมที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจตนเอง สอดคล้องกับความเชื่อที่ว่ามนุษย์จะสามารถ

พัฒนาตนเองได้ดี หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ (ชนัท ธาตุทอง, 2554, น. 76) ซึ่งความรู้สึกนี้ยังสอดคล้องกับลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ของ Maslow ในขั้นที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการความปลอดภัยทางร่างกายและความมั่นคงทางจิตใจอีกด้วย (อรรถวิธ จารึกจาริต, 2561, น. 242) ดังนั้นการให้อิสระนักศึกษาในการทบทวนและประเมินตนเอง จึงช่วยให้นักศึกษาเกิดการยอมรับข้อดีและข้อควรปรับปรุงของตนเองได้ง่ายขึ้น ซึ่งการประเมินผลด้วยตนเองของนักศึกษา มีความหมายและมีประโยชน์ต่อตนเองมากกว่าการประเมินผลจากผู้อื่น (ชนัท ธาตุทอง, 2554, น. 79) และจากการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่าในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาขณะที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาเกิดความตระหนักและมีความพยายามที่จะจัดการอารมณ์ด้านลบที่เกิดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดการเข้าใจและยอมรับในตนเองหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เทคนิคทางจิตวิทยาที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ให้กับนักศึกษา โดยใช้การบรรยาย และการระดมสมองในกิจกรรม “รู้จัก Mindset” และกิจกรรม “เปลี่ยน Mindset ในการสอน” ทั้งนี้การให้ความรู้ที่มีการจัดลำดับข้อมูลที่เป็นระบบ จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (ทวีป อภิสัทธ 2553, น. 44) สอดคล้องกับที่ Dweck (2006, p. 210) ใช้วิธีการสอนเรื่องกรอบคิดงอกงาม เพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษา โดยสร้างเป็นวิชาเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนรู้ภายในสถาบัน ซึ่งสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับวิธีคิดของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและการดำเนินชีวิตได้

สำหรับกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเองได้มากที่สุด เป็นผลจากการใช้กิจกรรม “ห้องเรียนอลเวง” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดสถานการณ์ขึ้นในห้องเรียน โดยให้นักศึกษาจับสลากเพื่อรับบทบาท จากนั้นให้นักศึกษาเล่นบทบาทสมมติตามสลากที่จับได้ โดยกิจกรรมนี้เป็นสถานการณ์จำลองในห้องเรียนที่มีผู้เรียนในหลายรูปแบบ และมีครูผู้สอนที่มาปฏิบัติการสอนในห้อง ซึ่งจากตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักและเข้าใจบทบาทของครูในการปฏิบัติการสอนชั้นเรียน และเกิดความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเพิ่มขึ้น จากการสัมภาษณ์นักศึกษาในระยะหลังติดตามผล นักศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเอง ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนั้น มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่ผู้วิจัยใช้จัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา ดังนั้นเมื่อพบเจอกับประสบการณ์ในชั้นเรียน นักศึกษาจึงสามารถระลึกและหาวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตนเองได้อย่าง

สร้างสรรค์ ซึ่งการเลือกใช้เทคนิคการสร้างสถานการณ์จำลอง มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านเจตคติ (ชูชัย สมิทธิไกร, 2548, น. 175) ที่จะส่งผลไปสู่การกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลต่อสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมผู้วิจัย ยังจัดให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของตนเองเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Juwah; et a (2004, pp. 2-6) ที่กล่าวถึงคุณค่าของการให้ข้อมูลย้อนกลับไว้ว่า การที่ครูให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะเป็นข้อมูลในการปรับกระบวนการสอนของตนเองได้

2. ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน อภิปรายได้ว่า การที่นักศึกษาเกิดความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น เป็นผลมาจากการใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบของครูที่มีความเชื่อว่า นักเรียนของตนสามารถพัฒนาและเติบโตได้ทุกคน โดยครูที่เป็นตัวแบบเป็นผู้ที่มีความทุ่มเท เห็นคุณค่า และเคารพในตัวตนของผู้เรียน ซึ่งตัวแบบที่ผู้วิจัยได้ทำการเสนอไปได้รับการยอมรับจากสังคมและลูกศิษย์ จึงทำให้นักศึกษาเกิดความประทับใจและต้องการที่จะประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับเช่นเดียวกับครูที่เป็นตัวแบบ สอดคล้องกับที่ Dweck (2006, p. 224) ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่มีกรอบคิดงอกงาม จะพยายามค้นหาบทเรียนจากความสำเร็จของบุคคลอื่นเพื่อนำมาปรับ และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในการสังเกตการสอนของนักศึกษา ร่วมกับการสัมภาษณ์นักเรียน แสดงให้เห็นถึงกระบวนการคิดของนักศึกษาที่เชื่อในคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาปรากฏการณ์การกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปยืนยันองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อนำไปพัฒนาให้เป็นแบบวัดที่มีมาตรฐานต่อไป

1.2 สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ สามารถนำไปพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ให้กับสถาบันการผลิตครูเพื่อเป็นการปลูกฝังและเสริมสร้างกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะออกไปปฏิบัติการสอนในอนาคต

1.3 สำหรับผู้ที่สนใจจะนำโปรแกรมกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้ ต้องมีการนำคุณลักษณะไปใช้ให้ครบทั้ง 2 ด้าน เพื่อจะได้สามารถพัฒนากอบคิวดงอกงามให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และต้องมีการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักได้ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังจากได้รับข้อมูลครบถ้วนแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยทำความเข้าใจในข้อมูลได้ง่ายขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนากอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อจะได้ค้นพบเหตุปัจจัยที่จะสามารถนำมาพัฒนากอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้ตรงกับเหตุปัจจัยที่พบ

2.3 การพัฒนาโปรแกรมการการศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ควรมีการเพิ่มกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบผลความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.4 ในการศึกษาทดลองครั้งต่อไป ควรมีการติดตามกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยแบ่งเป็นระยะ 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อติดตามสาเหตุของความคงทนของคุณลักษณะของกรอบคิวดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

บรรณานุกรม

- Abd-El-Fattah, S. M., & Yates, G. C. R. (2006). Implicit theory of intelligence scale: Testing for factorial invariance and mean structure. Australian Association for Research in Education Conference, Adelaide, South Australia, 1-14.
- Ansari, U., & Malik, S. K. (2013). Image of an effective teacher in 21st century classroom. *Journal of Educational and Instructional Studies*, 3(4), 61-64.
- Auten, M. A. (2011). *Helping educators foster a growth mindset in community college classrooms*. Walden University: United States.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7-74.
- Blackwell, L. S., Trzesniewski, K. H., & Dweck, C. S. (2007). Implicit theories of intelligence predict achievement across an adolescent transition: A longitudinal study and an intervention. *Child development*, 78(1), 246-263.
- Brophy, J. (1981). Teacher praise: A functional analysis. *Review of educational research*, 51(1), 5-32.
- Corey, G. (2004). *Theory & practice of group counseling*. (6th ed.). Belmont, CA: Brooks/cole.
- Corey, M. S., Corey, G., & Corey, C. (2014). *Groups Process and Practice*. USA: Books/Cole.
- Dweck, C. S. (1999). *Self-theories: Their role in motivation, personality, and development*. New York: Psychology Press.
- Dweck, C. S. (2004). *Stanford University Department of Psychology*. Retrieved from http://web.stanford.edu/dept/psychology/cgi-bin/drupal/system/files/CV_1.pdf
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. NewYork: RandomHouse.

- Dweck, C. S. (2010). *Mind-Sets and Equitable Education*. Retrieved from <http://teachelevated.org/wp-content/uploads/2014/04/Mind-sets-and-equitable-education.pdf>
- Dweck, C.S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. New York: RandomHouse.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Gutshall, C. A. (2013). Teachers' Mindsets for Students with and without Disabilities. *Psychology in the Schools*, 50(10), 1073-1083.
- Gutshall, C. A. (2013). Teachers' Mindsets for Students with and without Disabilities. *Psychology in the Schools*, 50(10), 1073-1083.
- Henderson, V., & Dweck, C. S. (1990). *Achievement and motivation in adolescence: A new model and data*. Cambridge, Harvard University Press.
- Henderson, V., & Dweck, C.S. (1990). *Achievement and motivation in adolescence: A new model and data*. Cambridge, Harvard University Press.
- Honey, P., & Mumford, A. (1992). *The manual of learning styles* (2nd ed.). Maidenhead, United Kingdom.
- Hong, Y. Y., Chiu, C. Y., Dweck, C. S., Lin, D. M. S., & Wan, W. (1999). Implicit theories, attributions, and coping: A meaning system approach. *Journal of Personality and Social psychology*, 77(3), 588-599.
- iRIS" (2015). *Growth mindset: the key to successful teaching?*. Retrieved from <https://blog.irisconnect.com/uk/community/blog/5-attributes-of-a-growth-mindset-teacher/>
- Isaksen, S. G., & Treffinger, D. J. (2004). Celebrating 50 years of reflection practice: Versions of Creative problem solving. *Journal of Creative Behavior*, 38(2), 75-101.
- Jennifer, G. (2018). *Building a Growth Mindset for Teachers*. Retrieved from. <https://education.cu-portland.edu/blog/classroom-resources/growth-mindset-for->

teachers/

Juwah, C., Macfarlane-Dick, D., Matthew, B., Nicol, D., Ross, D., & Smith, B. (2004).

Enhancing student learning through effective formative feedback. Retrieved from http://www.jisctechdis.ac.uk/assets/documents/resources/database/id353_senlef_guide.pdf

Kiggundu, E. M., & Nayimuli, S. T. (2009). Teaching practice: a make or break phase for student teachers. *South African Journal of Education*, 29(1), 345-358.

Kiggundu, E. M., & Nayimuli, S. T. (2009). Teaching practice: a make or break phase for student teachers. *South African journal of education*, 29(3), 345-358.

Knight, J. et al. (2015, February). 3 Steps to Great Coaching: A Simple But Powerful Instructional Coaching Cycle Nets Results. *JSD*. 36(1). 11-18

learning-theories. (n.d.). *Self-theories*. Retrieved from <http://www.learning-theories.com/self-theories-dweck.html>

Liz, L. (2016). *Fostering a "growth mindset" with Amplify Games*. Retrieved from <https://www.amplify.com/viewpoints/growth-mindset-with-amplfy-games>

Lofthouse, R., Leat, D., & Towler, C. (2010). *Coaching for teaching and learning: a practical guide for schools*. Retrieved from www.cfbt.com

Maslow, A. H. (1962). *Towards a Psychology of Being*. Princeton: D. Van Nostrand Company.

Mercer, S., & Ryan, S. (2009). A mindset for EFL: Learners' beliefs about the role of natural talent. *ELT journal*, 64(4), 436-444.

Mezirow, J. (2000). *Learning to think like an adult. Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress*, 3-33.

Miller, G. (2007). *Research into how children view themselves as learners, using Carol Dweck's Self-Theories: promoting challenge and independent learning across*

- KS2 & KS3 in North Tyneside Education Action Zone*. Retrieved from <https://studylib.net/doc/5889546/assessment-for-learning-and-carol-dweck-s-self>
- Mueller, C. M., & Dweck, C. S. (1998). Praise for intelligence can undermine children's motivation and performance. *Journal of personality and social psychology*, 75(1), 33.
- Murphy, L., & Thomas, L. (2008). Dangers of a fixed mindset: implications of self-theories research for computer science education. *ACM SIGCSE Bulletin*, 40(3), 271-275.
- Murphy, L., & Thomas, L. (2008, June). Dangers of a fixed mindset: implications of self-theories research for computer science education. *ACM SIGCSE Bulletin*, 40(3), 271-275.
- Ormrod, J.E. (1995). *Human Learning* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Oxford Dictionaries Language matters. (2015). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. Retrieved from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/learner/mindset>.
- Reid, K., & Ferguson, D. M. (2011). Enhancing the entrepreneurial mindset of freshman engineers. In *American Society for Engineering Education*. USA: American Society for Engineering Education.
- Rheinberg, F. (2001). Teachers reference-norm orientation and student motivation for learning. *AERA Conference*, 10-14.
- Ricci, M.C. (2013). *Mindsets in the classroom Building a culture of Success and Student Achievement in Schools*. United States of America: Prufrock Press Inc.
- Ryan, S., & Mercer, S. (2012). Language learning mindsets across cultural settings: English learners in Austria and Japan. *OnCUE Journal*, 6(1), 6-22.
- Saga, B. (2015). *25 Way to Growth Mindset*. Retrieved from <http://www.opencolleges.edu.au/informed/features/develop-a-growth-mindset/>
- Sahlberg, P. (2009). *A short history of educational reform in Finland*. white paper, April.

Streubert-Speziale, H.J. and Carpenter, D.R. (2007). *Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Thoughtful Learning.(2012). *Teacher's Guides*. Retrieved from <https://k12.thoughtfullearning.com/>

Westphalen, K. (2559, กรกฎาคม). *การจัดการศึกษาแบบฟินแลนด์*.

Woodward, R. (2009). *The organisation for economic co-operation and development (OECD)*. London: Routledge.

Zimbardo, P., Dickerson, B., Keene, C., McCann, V. & Osofsky, M. (2013). *Intervention Mindset*. Retrieved from <http://heroicimagination.org/research/our-interventions/intervention-mindset/>

กรมวิชาการ. (2527). *ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

เกริก ท่วมกลาง, และ จินตนา ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ*. กรุงเทพฯ: บริษัทเวิลด์การพิมพ์ (1988) จำกัด.

สมนัท ธาตุทอง. (2558). *สบายตาโมเดล รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

สมนัท ธาตุทอง. (2558). *สบายตาโมเดล รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

ชูชัย สมितिไกร. (2548). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทวีป อภิลิทธิ. (2553). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตินา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์

ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีศนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนดี สุริยะจันทร์หอม. (2561). ผลการใช้รูปแบบ SPASA เพื่อเสริมสร้างโครงข่าย มายด์เซต สำหรับ
นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู. วารสารราชพฤกษ์, 16(3), 56-63.

ธนดี สุริยะจันทร์หอม. (2561). ผลการใช้รูปแบบ SPASA เพื่อเสริมสร้างโครงข่าย มายด์เซต สำหรับ
นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู. วารสารราชพฤกษ์, 16(3), 56-63.

ธนา นิลชัยโกวิทย์, และ อติสร จันทรสข. (2559). ศิลปะกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการ
เปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจัดปัญหาศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โครงการผู้นำแห่ง
อนาคตคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอส.พรินติ้ง
ไทย แฟคตอรี

ประยุทธ์ ไทยธานี. (2560). จิตวิทยาการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554). โปรแกรม. สืบค้นจาก
<http://www.royin.go.th/dictionary/>

พัชรา พุ่มพชาติ. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับ
เด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

มนตรี แย้มกลกร. (2550). ระบบการผลิตและพัฒนาครูของประเทศญี่ปุ่น (Teacher Training
System in Japan). วารสารศึกษาศาสตร์, 16(2): 41-60.

มณฑนา ธรรมบุษย์. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาสำหรับครู. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/psychologybkb1/home/citwithya-kar-reiyn-ru/thvsdi-kar-reiyn-ru-klum-mnusy-niym>

มิลินทรา กวินกมลโรจน์. (2557). การวิจัยและพัฒนากระบวนการชี้แนะที่อิงทฤษฎีการเรียนรู้สู่การ
เปลี่ยนแปลงเพื่อปรับชุดความคิดด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, กรุงเทพฯ.

รัญจวน คำชิรพิทักษ์. (2538). จิตวิทยาการสื่อสารในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ราชกิจจานุเบกษา. (2556). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖. สืบค้นจาก http://alumni.rtu.ac.th/doc/Knowledge_performance.pdf

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์

เรืองวิทย์ นนทภา. (2559). คุณลักษณะที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(2), 142-153.

วัลยา ภูมิภักดีพรรณ. (2547). ปฏิบัติการความรุนแรงต่อตัวตนของนักเรียน. (ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วิจักษ์ พาณิช. (2548). การเรียนรู้ด้วยใจ อย่างใคร่ครวญ. ในจิตผลิบาน. โครงการจิตวิวัฒน์มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

วิเชียร ไชยบัง. (2561). จิตศึกษาพัฒนาปัญญาภายใน (พิมพ์ครั้งที่ 5). บุรีรัมย์: โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา.

ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา. (2557). Mindset. สืบค้นจาก <http://www.kidsd.org>

สตรีเอวา จำปารัตน์. (2557). รูปแบบกรอบคิดใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 20(1), 67-84.

สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2555). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖. เข้าถึงข้อมูลจาก <http://site.ksp.or.th/download.php?site=kspknowledge&SiteMenuID=4201>

สุขสวัสดิ์ ยอดกมล. (2551). *เกี่ยวกับสิ่งที่ครูควรรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุธีรา วิบูลย์สุข, และ นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปรีคลินิก. *เวชบันทึกรังสีราช*, 8(2), 70-76.

สุรวิทย์ อัสพันธุ์. (2556). *ผลของโครงสร้างเป้าหมาย ความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด และความมั่นใจในความฉลาดของตนเองที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรวิทย์ อัสพันธุ์. (2556). *ผลของโครงสร้างเป้าหมาย ความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด และความมั่นใจในความฉลาดของตนเองที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรวิทย์ อัสพันธุ์. (2556). *ผลของโครงสร้างเป้าหมาย ความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด และความมั่นใจในความฉลาดของตนเองที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรวิทย์ อัสพันธุ์. (2556). *ผลของโครงสร้างเป้าหมาย ความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาด และความมั่นใจในความฉลาดของตนเองที่มีต่อเป้าหมายเชิงสัมฤทธิ์และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2554). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวภา วิชาดี (2554). รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในมุมมองของทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์. *วารสารนักบริหาร*, 31(1), 175-180.

องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรควิช จารึกจาริต (2561). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์

ปอเรชั่น.

อรรควิช จารึกจารีต (2561). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ทปอเรชั่น.

เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). การวิเคราะห์และนำเสนอผลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ. สืบค้นจาก

<http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/DataAnalysis.pdf>

ภาคผนวก ก
รายชื่อและประวัติของผู้ให้ข้อมูลการศึกษาในระยะที่ 1
และ
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2

รายชื่อและประวัติผู้ให้ข้อมูลหลักการวิจัยในระยะที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มครูที่จัดการศึกษาในระบบ

1. ครูวิสุทธิ คงกัลป์ ครูปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนควนเนียงวิทยา อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา เป็นครูที่มีผลงานทางวิชาการมากมาย เช่น การเป็นวิทยากรแกนนำด้านคณิตศาสตร์ของ สสวท. การเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กับหน่วยงานต่างๆทั่วประเทศ การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน จนได้รับรางวัลพระราชทานครูผู้สอนดีเด่น STEM Education ประเทศไทย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี 2558, รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เหรียญทองระดับชาติ รางวัลครูผู้สอนยอดเยี่ยมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ปี 2558, รางวัลครูผู้สอนดีเด่นของคุรุสภา ปี 2558 และรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองและการคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาขึ้นมาอย่างต่อเนื่องของครูวิสุทธิ เป็นเพราะต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ ส่งผลให้เรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความสุข จนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. ครูสัญญา มัครินทร์ ครูที่ได้รับการคัดเลือกจากครู 200 คน ทั่วประเทศไปดูแลการจัดการเรียนการสอนที่ประเทศญี่ปุ่น จากรายการ “ดูให้รู้... ไป เปลี่ยน โลก : ครูสอน... ครูเลือดใหม่ ไป ญี่ปุ่น” ของ ช่อง ไทยพีบีเอส ครูนอกกรอบสุดเกรียนที่นักเรียนให้ความเคารพ จากความต้องการที่จะเป็นครูที่สอนสนุกที่สุดในโลก ค่อยๆเปลี่ยนความคิดที่จะเป็นครูผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดระยะเวลาในเส้นทางวิชาชีพครู กว่า 11 ปีที่ ครูสัญญา ได้ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านโนนชัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่ในอดีตเคยเป็นโรงเรียนที่ครูสัญญา ได้มีโอกาสมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ในฐานะครูฝึกสอนวิชาศิลปะ วันนี้ครูสัญญา กลายเป็นที่รู้จักในวงการการศึกษาของจังหวัดขอนแก่น และของประเทศไทย ในฐานะครูรุ่นใหม่ที่มีวิสัยคิดและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ด้วยความเชื่อที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพผนวกกับความเชื่อมั่นในพลังของตนเองของครูว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ ครูสัญญาได้พยายามหาวิธีการและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ได้เต็มศักยภาพ ถึงแม้ว่าในช่วงแรกกระบวนการเรียนรู้ที่ครูสัญญาได้ออกแบบไว้อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับเพื่อนครูในโรงเรียนอยู่บ้าง แต่ในที่สุดครูสัญญาก็สามารถหาวิธีการที่จะทำให้เพื่อนครูเหล่านั้นยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งที่ร่วมกันออกแบบเพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนมี

ความรู้ในด้านวิชาการ ร่วมกับการสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตนเองและเติบโตจากภายในอีกด้วย

3. ครูอังคาร ชัยสุวรรณ อดีตครูอาสาสอนเด็กเร่ร่อนหรือที่รู้จักกันในนามของ “พืมหาครูข้างถนนของเด็กชายขอบ” จากเด็กด้อยโอกาสมีสถานะยากจนที่ได้รับโอกาส และเจอกับครูที่ให้โอกาสได้เรียนรู้และทำกิจกรรมเพื่อสังคม จนโตขึ้นกลายเป็นนักกิจกรรมเยาวชนเครือข่ายที่มีโอกาสได้ทำงานเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือเยาวชนกับกลุ่ม NGO ทั่วประเทศตั้งแต่ยังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเมื่อเรียนจบในระดับปริญญาตรีก็ผันตัวเองมาเป็นเจ้าหน้าที่เทศบาลที่ทำงานด้านเยาวชน จัดทำโครงการเด็กชายขอบในสังคมเมือง ของจังหวัดขอนแก่น ทำหน้าที่เป็นครูอาสาด้วยใจที่อยากช่วยเหลือให้เยาวชนที่สังคมไม่ยอมรับ สามารถกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยความตั้งใจและความจริงใจนี้ทำให้ครูอังคารได้รับความไว้วางใจจากเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ จากประสบการณ์ชีวิตในการทำงานกับเยาวชนหลายรูปแบบ ร่วมกับความต้องการมีอาชีพการงานที่มั่นคง และได้ทำสิ่งที่รัก ทำให้ครูอังคารเลือกที่จะพัฒนาตนเองให้มีวุฒิทางการศึกษาและสอบบรรจุรับราชการครู ซึ่งปัจจุบันครูอังคารได้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอยู่ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านคุ้มหนองคู จังหวัดขอนแก่น โดยนำประสบการณ์ที่เป็นนักกิจกรรม และครูอาสา มาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะกับนักเรียนในโรงเรียน พร้อมกับการทำงานให้กับศูนย์พัฒนาเยาวชนควบคู่ไปด้วย

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มครูที่จัดการศึกษานอกระบบ

1. คุณคชา มหากายี หรือ คุณพ่อไค้ ผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในบทบาทที่หลากหลาย บทบาทแรก คือ การเป็นเจ้าของธุรกิจโรงแรม “พระนครนอนเล่น” ซึ่งมีนโยบายหลักในการบริหารโรงแรมที่เน้นความใส่ใจและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม บทบาทที่สองคือผู้ก่อตั้งมูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์ มูลนิธิที่เน้นการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับเยาวชน ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ เครือข่ายองค์กรภาคีที่ทำงานด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ ที่มีความมุ่งหวังในการสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการศึกษา และบทบาทที่สำคัญที่สุดในชีวิตก็คือ บทบาทของความเป็นพ่อที่พยายามออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้กับลูกๆ ของตนเอง โดยการใช้การศึกษาทางเลือกที่เรียกว่า Home School ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเป็นผู้วางแผนและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยจะมีเกณฑ์วัดและประเมินหลักสูตรเทียบเคียงกับหลักสูตรที่จัดขึ้นในระบบการศึกษากระแสหลัก แต่สำหรับบ้านเรียนทางข้างเผือกแห่งนี้ ไม่ใช่แค่พ่อและแม่เท่านั้นที่จะเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้กับลูกทั้งสอง แต่คุณพ่อและคุณแม่ได้เปิดโอกาสให้ลูกทั้งสองคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบ

กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยใช้ความสนใจของลูกๆ เป็นสิ่งนำเนื้อหาที่จะเรียน ซึ่งไม่ได้แยกเป็นรายวิชาแต่เป็นการเรียนรู้และค้นหาศาสตร์ต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในธรรมชาติ ทำให้ให้ลูกๆ สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของตนเอง รวมถึงสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้คุณคหาและครอบครัวจึงเลือกที่จะย้ายมาใช้ชีวิตอยู่ที่ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกทั้งสองคนได้เติบโตใกล้ชิดธรรมชาติ และเกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข

2. คุณนริศรา ญาณะ หรือ แม่ نگแห่งบ้านเรียนญาณะ นักศึกษาระดับปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อดีตเคยทำงานเป็นครูในโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดระยะเวลา 15 ปี ที่เธอคลุกคลีอยู่ในวงการการศึกษา ทำให้เธอพบว่าการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาแบบปกติไม่เอื้อให้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เธอ สังเกตได้จากลูกทั้งสองคนที่ไม่มีความสุขกับการศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียน และในที่สุดลูก ทั้งสองคนจึงตัดสินใจขออนุญาตจากครอบครัวเพื่อที่จะเปลี่ยนมาเรียนแบบ Home School แทน ด้วยความเชื่อมั่นของคุณนริศราว่าตนเองเป็นครูที่เก่งผนวกกับความรักและความปรารถนาดีของ แม่ที่มีต่อลูกน่าจะสามารถจัดการศึกษาที่ดีและเหมาะสมให้กับลูกได้ จึงตัดสินใจให้ลูกทั้งสองคน ออกจากโรงเรียน แต่ในความเป็นจริงแล้วการจัดการศึกษาให้กับลูกของตนเองนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ด้วยความสัมพันธ์ใกล้ชิดของแม่กับลูก รวมกับความคาดหวังของแม่ที่มีต่อการศึกษาลูก ทำให้ การจัดหลักสูตรการศึกษาแบบ Home School ในช่วงแรกของบ้านเรียนญาณะ ประสบปัญหา อย่างมาก แต่ด้วยความตั้งใจของคุณนริศรา จึงพยายามถอยตัวเองออกมามองดูสภาพปัญหาที่ เกิดขึ้นแล้วค่อยเริ่มวางแผนพูดคุยกับลูกทั้งสองคนในฐานะแม่และครูที่อยากจะพัฒนาลูกในฐานะ ลูกศิษย์ให้มีความสุขกับการเรียนรู้และสามารถค้นพบศักยภาพภายในของตนเอง ดังนั้นเพื่อให้ การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความราบรื่นคุณนริศรา และสมาชิกทุกคนในครอบครัวจึงหันหน้าเข้า หากันเพื่อพูดคุย ทำความเข้าใจตามความต้องการของแต่ละบุคคล ค้นหาและวางเป้าหมายตาม ความสนใจของลูก จากนั้นจึงปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากบทบาทของแม่และครู ให้กลาย มาเป็นโค้ชที่หาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกทั้ง 2 สามารถที่จะไปถึงยังเป้าหมายของแต่ละคนได้

3. คุณสุริยา สมใจ หรือพ่อยา ผู้เริ่มต้นมูลนิธิช่วยเหลือเด็กที่เปิดดำเนินการมากว่า 21 ปี ที่ต้องการจะช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนที่กำลังเป็นปัญหาของจังหวัดขอนแก่นให้มีความปลอดภัยในชีวิต และเติบโตไปมีชีวิตที่มีคุณภาพ ทั้งสองจึงได้ใช้บ้านของตนเองเป็นแหล่งพักพิงให้กับเด็กๆ เหล่านี้ ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวันทั้งสองจึงได้ร่วมกันจัดตั้งให้บ้านของตนเองกลายเป็นมูลนิธิที่หลาย คนรู้จักกันในนามว่า มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก “ บ้านลูกรัก ” ตำบลโนนทัน จังหวัดขอนแก่น และด้วย

ความโชคดีของมูลนิธิที่ธนาคารกสิกรไทยมีโครงการจะระดมทุนช่วยเหลือมูลนิธิต่างๆ โดยการคัดเลือกมูลนิธิให้ได้รับทุนจำนวน 10 แห่งจากทั่วประเทศ ทำให้มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก “ บ้านลูกรัก ” สามารถขยายขยายซื้อที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งของมูลนิธิได้สำเร็จ ซึ่งในปัจจุบัน มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก “ บ้านลูกรัก ” มีสมาชิกในบ้านอยู่ทั้งสิ้น 47 คน โดยมีพ่อयाเป็นผู้ดูแลมูลนิธิร่วมกับครูและเจ้าหน้าที่เพียง 4 คน เพราะแม่หน้อยได้เสียชีวิตไปเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ด้วยความที่เป็นมูลนิธิช่วยเหลือเด็กทำให้สมาชิกของบ้านส่วนใหญ่เป็นเด็กที่เคยเป็นเหยื่อความรุนแรงและผ่านประสบการณ์ชีวิตที่ค่อนข้างหลากหลาย ส่งผลให้การจัดการดูแลเป็นไปด้วยความยากลำบากโดยเฉพาะเรื่องของความต่างของอายุ พ่อयाจึงต้องหาวิธีการที่จะทำให้เด็กเหล่านี้เปิดใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎกติกาของบ้าน เพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในบ้านได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้พ่อयाยังจัดการศึกษาการศึกษาอนุกระบบให้กับสมาชิกของบ้าน โดยจัดให้อยู่ในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ที่ค่อนข้างมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับความหลากหลายของเด็ก โดยใช้บรรยากาศของครอบครัวมาพัฒนาให้เด็กได้ช่วยเหลือและเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งความรู้ทางวิชาการและทักษะทางด้านอาชีพที่จะสามารถใช้สร้างรายได้เลี้ยงตัวเองต่อไปในอนาคต

กลุ่มนักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตบุคลากรทางการศึกษา

1. นายแพทย์ธีรเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้อำนวยการศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการแพทย์ด้านจิตวิทยา มีผลงานเขียนหนังสือทางด้านจิตวิทยาเรื่อง “ ความฉลาดทางด้านจริยธรรมและศีลธรรม (MQ) ” และหนังสือทางการศึกษาเรื่อง “ กุญแจในการปฏิรูปการศึกษา ” มีประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาให้กับหน่วยงานที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ

2. แพทย์หญิงปิยาภัสร์ จิตภิรมย์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ละการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการศูนย์จิตวิทยาการศึกษา อดีตหัวหน้าคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายการแปลงกระแสพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ภายใต้กำกับของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และยังดำรงตำแหน่งคณะกรรมการประจำคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งแพทย์หญิงปิยาภัสร์ เป็นผู้ที่มีความสนใจและเป็นวิทยากรที่ให้ความรู้ในด้านของการพัฒนากรอบคิดองงามให้เกิดขึ้นกับครูในสถานศึกษาต่างๆ

รวมถึงการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบคิดและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้กับนักเรียนของตนเองได้

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวิมล ใจงาม อดีตคณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษที่ ซึ่งตลอดระยะเวลาการทำงานในสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูมากกว่า 40 ปี ซึ่งตลอดเวลาที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวิมล ได้ทุ่มเทและพยายามที่จะพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความพร้อมในด้านความรู้ ความคิด และจิตวิญญาณให้กับนักศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาเข้ามาฝึกและพัฒนาให้นักศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดจากภายในสู่ภายนอก และเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคต

4. อาจารย์ ดร. อารยา ปิยะกุล รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ อดีตหัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้มีความรู้และเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การพัฒนากรอบคิดและกริยาในนักศึกษาวิชาชีพครู การพัฒนาบุคลิกภาพในการทำงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดขั้นสูงให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มากมาย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ณ พิกุล	โปรแกรมพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลักจิต ตริณโณภาส	โปรแกรม จิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูมิสิทธิพร	โปรแกรม การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม
อาจารย์ ดร. ภารดี กำภู ณ อยุธยา	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร. ธรรมโชติ เขี่ยมทัศนะ	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC- 201/60E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียนในนักศึกษา
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาวกุสุมา ยุกตะ

สังกัด: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงร่างการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันเดือนปี 2 ส.ค. 2560
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันเดือนปี 2 ส.ค. 2560
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันเดือนปี 2 ส.ค. 2560
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันเดือนปี 2 ส.ค. 2560

(ลงชื่อ).....

(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)

เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุวิพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-201/2560

วันที่ให้การรับรอง : 05/09/2560

วันหมดอายุใบรับรอง : 05/09/2561

MF4Version1:15/7/2556

ใบรับรองกิจกรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย MEDSWUEC- 201/๒๕๖๒ (ต่อใบอนุญาตครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแนบด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่ระบุดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย และข้อบังคับ และ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรได้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การศึกษาและเสริมสร้างการสนับสนุนของครูในการพัฒนาผู้เรียนในนักศึกษา
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาวกฤษณา ยากู
สังกัด: โรงเรียนวัดโพธิ์น้อย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เอกสารที่รับรอง: 1. รายงานความก้าวหน้าของการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาครบถ้วน

1. รายงานความก้าวหน้าของการวิจัย

(ลงชื่อ)

(นายปิยชาติ บุญเติม)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ)

(แพทย์หญิงสุวิภา ภักธสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับขอ : SWUEC/E-201/256๒

วันที่ได้การรับขอ : 05/09/2561

วันหมดอายุใบรับขอ : 05/09/2562

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิติดงอองมของนักศึกษาวชิชาชีพครูด้านความ
เชือในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการเข้าใจและยอมรับในตนเอง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการ พิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
3	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
4	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	1	-1	1	-1	-1	-0.20	คัดออก
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
11	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
12	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
13	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
14	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ
เชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะความเชื่อในศักยภาพของตนเอง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการ พิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
4	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
11	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
12	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
13	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
14	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
4	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	0	1	1	0	0	0.40	คัดออก
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	0	0	1	0	0	0.20	คัดออก

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
4	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ
เชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง : คุณลักษณะการเป็นครู

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการ พิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
4	1	1	1	0	0	0.60	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
7	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
8	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	0	0	0	0.40	คัดออก
11	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
12	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้

ตาราง 18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการ พิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
4	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
5	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	1	0	1	0	0	0.40	คัดออก
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
11	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
12	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
13	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
14	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้

เชื่อกในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน : ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์

ตาราง 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านความ
เชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน : ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี (IOC)	ผลการ พิจารณา
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
2	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
3	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
4	1	0	1	1	1	0.80	นำไปใช้
5	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
6	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
7	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
8	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
9	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
10	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้
11	1	1	1	0	0	0.40	คัดออก
12	1	1	1	1	1	1.00	นำไปใช้

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.44	29	0.26
2	0.46	30	0.44
3	0.30	31	0.53
4	0.35	32	0.52
5	0.64	33	0.22
6	0.68	34	0.47
7	0.56	35	0.44
8	0.58	36	0.50
9	0.51	37	0.57
10	0.47	38	0.48
11	0.43	39	0.45
12	0.37	40	0.48
13	0.43	41	0.12
14	0.29	42	0.35
15	0.43	43	0.41
16	0.43	44	0.08
17	0.20	45	0.65
18	0.48	46	0.57
19	0.50	47	0.62
20	0.55	48	0.43
21	0.51	49	0.67
22	0.41	50	0.32
23	0.34	51	0.39
24	0.52	52	0.62
25	0.35	53	0.53
26	0.06	54	0.23
27	0.33	55	0.50
28	0.46	56	0.71

ตาราง (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
57	0.67	62	0.41
58	0.61	63	0.50
59	0.63	64	0.65
60	0.43	65	0.50
61	0.64	66	0.63

ข้อคำถามกรอบคิตรงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและ
ความสามารถของตนเอง (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.40	23	0.32
2	0.44	24	0.49
3	0.35	25	0.38
4	0.39	26	0.09
5	0.57	27	0.32
6	0.61	28	0.47
7	0.55	29	0.25
8	0.58	30	0.40
9	0.47	31	0.54
10	0.45	32	0.52
11	0.38	33	0.23
12	0.44	34	0.47
13	0.47	35	0.41
14	0.26	36	0.49
15	0.47	37	0.57
16	0.41	38	0.48
17	0.22	39	0.47
18	0.45	40	0.47
19	0.49	41	0.09
20	0.53	42	0.40
21	0.46	43	0.34
22	0.48	44	0.06

ข้อคำถามด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการเข้าใจและยอมรับในตนเอง (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.34	6	0.59
2	0.51	7	0.63
3	0.23	8	0.58
4	0.23	9	0.54
5	0.58	10	0.52

ข้อคำถามการเข้าใจและยอมรับในตนเองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของตนเอง (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
11	0.17	17	0.35
12	0.54	18	0.30
13	0.58	19	0.43
14	0.16	20	0.56
15	0.64	21	0.37
16	0.13		

ข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของตนเองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
22	0.35	27	0.30
23	0.30	28	0.43
24	0.44	29	0.29
25	0.23	30	0.44
26	-0.03	31	0.48

ข้อคำถามการกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.62

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
32	0.35	35	0.36
33	0.23	36	0.39
34	0.41	37	0.46

ข้อคำถามการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.59

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามคุณลักษณะความเป็นครู (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
38	0.51	42	0.01
39	0.44	43	0.29
40	0.46	44	-0.03
41	0.06		

ข้อคำถามคุณลักษณะความเป็นครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.41

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถ
ของผู้เรียน (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
45	0.70	56	0.77
46	0.64	57	0.68
47	0.75	58	0.67
48	0.38	59	0.69
49	0.79	60	0.32
50	0.40	61	0.63
51	0.33	62	0.49
52	0.73	63	0.59
53	0.56	64	0.70
54	0.29	65	0.58
55	0.50	66	0.67

ข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์ (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
45	0.59	51	0.36
46	0.52	52	0.67
47	0.67	53	0.46
48	0.43	54	0.23
49	0.68	55	0.54
50	0.34		

ข้อคำถามความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

ตาราง 29 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน (n=91)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
56	0.74	62	0.51
57	0.71	63	0.66
58	0.70	64	0.82
59	0.74	65	0.65
60	0.12	66	0.65
61	0.70		

ข้อคำถามความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

ตาราง 30 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของกรอบคิดงอกงามของของนักศึกษาวิชาชีพครู (n=91)

กรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของตนเอง	0.22-0.61	0.89
การเข้าใจและยอมรับในตนเอง	0.23-0.63	0.73
ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง	0.30-0.64	0.74
การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน	0.23-0.48	0.62
การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	0.23-0.46	0.59
คุณลักษณะความเป็นครู	0.29-0.51	0.41
ความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาและความสามารถของผู้เรียน	0.29-0.79	0.89
ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์	0.23-0.68	0.77
ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน	0.51-0.82	0.86
กรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนโดยรวม	0.20-0.71	0.93

ตาราง 31 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษา
วิชาชีพครู

โปรแกรมที่	เนื้อหา	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5	
1	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
2	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
3	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
4	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	0	0.80
5	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 31 (ต่อ)

โปรแกรมที่	เนื้อหา	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5	
6	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
7	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	0.80
8	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
9	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
10	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 31 (ต่อ)

โปรแกรมที่	เนื้อหา	ผู้เชี่ยวชาญ					ดัชนีความ สอดคล้อง
		1	2	3	4	5	
11	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
12	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	0	1	0.80
13	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00
14	1) แนวคิดสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เวลาที่ใช้ 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์และแบบวัดสำหรับการวิจัย

**คำถามกึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในการศึกษาความหมาย
และคุณลักษณะการบดบังของครู ในการศึกษาระยะที่ 1**

1. ท่านคิดว่ากรอบคิดคืออะไร
2. ท่านคิดว่ากรอบคิดมีความสำคัญต่อวิชาชีพครู/งานของท่านอย่างไร
3. ท่านคิดว่าครูที่กรอบคิดงอกงามควรมีลักษณะอย่างไร
4. ท่านคิดว่ากรอบคิดงอกงามของครูในการพัฒนาผู้เรียนมีความสำคัญต่อ
วิชาชีพครูอย่างไร
5. ท่านคิดว่าจะสามารถใช้วิธีการใดในการพัฒนาให้ครูเกิดกรอบคิดงอกงามใน
การพัฒนาผู้เรียนได้บ้าง

คำถามในการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาระยะที่ 2 ติดตามผล

คำถามสำหรับครูพี่เลี้ยง	คำถามสำหรับนักศึกษา	คำถามสำหรับนักเรียน
1. นักศึกษาที่ท่านดูแลมีวิธีการ อย่างไรเมื่อพบปัญหาในชั้นเรียน	1. ท่านมีมุมมองต่อการพัฒนา ผู้เรียนอย่างไร	1. ครูฝึกสอนมีความแตกต่างกับ ครูฝึกสอนท่านอื่นอย่างไร
2. ตั้งแต่นักศึกษาเข้ามาฝึกสอน นักศึกษาที่ท่านดูแลมีพัฒนาการ หรือการเปลี่ยนแปลงในด้านใด และอย่างไร	2. ท่านคิดและทำอะไรเมื่อพบ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	2. ครูฝึกสอนใช้วิธีการสอนแบบ ใดที่ช่วยให้ท่านเข้าใจใน เนื้อหามากขึ้น
3. ท่านคิดว่ามุมมองของ นักศึกษาที่ท่านดูแลต่อวิชาชีพ ของตนเองเป็นอย่างไร	3. ท่านคิดว่าการที่ท่านพยายาม พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เป็น การช่วยเหลือผู้เรียนอย่างไร	3. นักเรียนรู้สึกอย่างไรในการ เรียนกับครูฝึกสอน

แบบวัดสำหรับการวิจัย

แบบวัดฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในการวิจัย เรื่อง “การศึกษาเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งแบบวัดประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

2.1 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง

2.2 ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน

ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกได้อย่างอิสระ คำตอบของนักศึกษาไม่มีข้อถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นขอให้ตอบแบบวัดทุกข้อให้ตรงกับความคิดและความรู้สึกของนักศึกษา เพื่อความสมบูรณ์ของแบบวัดฉบับนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัด

นางสาวกุสุมา ยกฐ

นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ตรงกับความจริงของนักศึกษา

1. โปรแกรม _____ (โปรดระบุ)

2. รหัสนักศึกษา _____ (โปรดระบุ)

3. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

ตอนที่ 2 แบบวัดกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู

คำชี้แจง แบบวัดนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับกรอบคิดงอกงามของนักศึกษาวิชาชีพครู ขอให้นักศึกษาพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับความคิดความเชื่อของนักศึกษามากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา

6	5	4	3	2	1
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
			จริง		

ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง

คุณลักษณะ	ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
			6	5	4	3	2	1
การเข้าใจและยอมรับในตนเอง	1	ฉันคับข้องใจเมื่อถูกอาจารย์นิเทศวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ฉันตั้งใจทำ						
	2	ฉันไม่สนใจเมื่อมีผู้เพิกเฉยด้วยการจัดการเรียนรู้ของฉัน						
	3	ฉันนำสิ่งที่ผู้เรียนแนะนำมาปรับปรุงการจัดการชั้นเรียนของฉัน						
	4	ฉันรับฟังข้อบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ของฉันจากบุคคลรอบข้าง						
	5	ฉันเป็นคนใจร้อน ทำให้บางครั้งในการสอนฉันใช้น้ำเสียงตะคอกใส่ผู้เรียนที่ตอบคำถามช้า						
ความเชื่อในศักยภาพของตนเอง	1	ถ้าแผนการเรียนรู้ที่ฉันออกแบบทำให้ผู้เรียนสับสน ฉันจะพยายามทบทวนเพื่อหาข้อผิดพลาด ในแผนการเรียนรู้นั้น						
	2	ฉันมั่นใจว่าสามารถพัฒนาทักษะการจัดการชั้นเรียนของตนเองได้						
	3	ฉันไม่มั่นใจว่าฉันจะสอนให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ฉันไม่ถนัดได้						
	4	เมื่อผู้เรียนในห้องพูดคุยกันฉันไม่มั่นใจว่าฉันจะจัดการชั้นเรียนได้						
	5	ฉันคิดว่าฉันสามารถพัฒนาตนเองได้ทุกด้านหากฉันมีความพยายาม						
การกำหนดเป้าหมายเพื่อผู้เรียน	1	ฉันจะศึกษาธรรมชาติของผู้เรียนก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้						
	2	ฉันจะทบทวนเนื้อหาที่ฉันไม่มั่นใจก่อนจะสร้างแผนการสอน						
	3	ฉันจะออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น						
	4	ฉันมักจะให้ผู้เรียนทำงานเดี่ยวมากกว่าทำงานกลุ่มเพื่อเลี่ยงความยุ่งยากในการทำงานของผู้เรียน						
	5	ในแต่ละวันฉันวางแผนการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนอย่างละเอียด						

ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของตนเอง (ต่อ)

คุณลักษณะ	ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
			6	5	4	3	2	1
การ แก้ปัญหา อย่าง สร้างสรรค์	1	ฉันไม่สามารถปรับเปลี่ยนแผนการสอนได้ในทันทีเมื่อ เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน						
	2	ถ้ากิจกรรมการเรียนรู้ที่เตรียมมาไม่เหมาะกับธรรมชาติ ของผู้เรียนฉันสามารถปรับเปลี่ยนแผนการการสอนได้						
	3	ฉันจะคิดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้						
	4	เมื่อการจัดการเรียนรู้ที่ฉันวางแผนไม่เป็นแบบที่ฉันคิด ฉันไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าต้องแก้ปัญหาอย่างไร						
	5	ฉันมักจะวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหาก่อนที่จะ ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหานั้น						
คุณลักษณะ ความเป็นครู	1	ฉันคิดว่าฉันเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนได้						
	2	ฉันแต่งกายสุภาพเสมอแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในโรงเรียน						
	3	เมื่อผู้เรียนเล่าปัญหาให้ฉันฟังฉันแสดงสีหน้า ท่าทางได้ อย่างเหมาะสม						
	4	ฉันเชื่อว่าฉันสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นๆได้อย่าง ราบรื่น						
	5	ฉันคิดว่าฉันไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนได้						

ด้านความเชื่อในศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน

คุณลักษณะ	ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
			6	5	4	3	2	1
ความเชื่อในคุณค่าความเป็นมนุษย์	1	ฉันพยายามค้นหาข้อดีของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อชื่นชมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง						
	2	เวลาฉันตักเตือนผู้เรียนฉันจะไม่ใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ						
	3	ฉันอนุญาตให้ผู้เรียนเข้าพบได้ตลอดเวลาหากผู้เรียนต้องการคำปรึกษา						
	4	ฉันจะคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียนเสมอเวลาออกแบบกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้						
	5	เมื่อฉันแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนฉันก็พร้อมที่จะขอโทษ						
ความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน	1	ฉันคิดว่าผู้เรียนของฉันสามารถพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้นได้						
	2	ฉันมั่นใจว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น						
	3	ฉันคิดว่าการสร้างสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น						
	4	ฉันเชื่อว่าการสอนเพิ่มเติมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น						
	5	ฉันเชื่อว่าถึงแม้ผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันแต่ทุกคนก็สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกัน						

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างโปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงามของครูในนักศึกษาวิชาชีพครู

ตัวอย่าง โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดองกวม ของนักศึกษาวิชาชีพรู

กิจกรรมครั้งที่ 2 “ภาพของฉัน”

สาระสำคัญ

การรู้จัก เข้าใจ และยอมรับตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนาศักยภาพในมนุษย์ ดังนั้นการที่บุคคลสามารถค้นหาข้อดีและข้อจ้กจำกัดของตนเอง จะนำมาสู่การทบทวนและยอมรับตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจะท้ทำให้บุคคลสามารถหาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทำการ วิเคราะห์ข้อดีและข้อจ้กตัวของตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจและยอมรับข้อดีของตนเอง
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาหาวิธีปรับเปลี่ยนข้อจ้กตัวของตนเอง

เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม

90 นาที

สื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้

1. สมุดที่บันทึก
2. ปากกาเมจิก
3. กระดาษเอสี่
4. กระดาษปรู๊ฟ

สถานที่

ห้องประชุม 126

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับประสบการณ์

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักศึกษาและสั่งให้นักศึกษาเข้าแถวเป็นวงกลมเพื่อทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยอธิบายกติกาของกิจกรรม “เราเหมือนกัน” เพื่อสร้างบรรยากาศในการยอมรับเป็นกลุ่มเดียวกันและให้นักศึกษาเข้าใจถึงความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม
3. เมื่อจบกิจกรรมผู้วิจัยสรุปกิจกรรม “เราเหมือนกัน”
4. จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษเอสี่และอุปกรณ์วาดภาพให้นักศึกษาแต่ละคน
5. ผู้วิจัยอธิบายคำสั่งให้นักศึกษาฟังดังนี้ “ให้นักศึกษาทุกคนวาดภาพของตนเองลงในกระดาษที่แจกให้ พร้อมทั้งเขียนอธิบายข้อดีและข้อด้อยของตนเองที่มีว่าจะส่งผลอย่างไรต่อการเป็นครู” (20 นาที)

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนประสบการณ์

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3 คนและผลัดกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านรูปภาพที่ตนเองวาดพร้อมทั้งอธิบายข้อดีและข้อด้อย ที่น่าจะส่งผลกับการเป็นครูของตนเองให้กับเพื่อนในกลุ่มได้ฟังทีละคน เมื่อแต่ละคนพูดจบให้นักศึกษาที่เป็นผู้ฟังตั้งคำถามดังนี้
 - ข้อดีที่มีจะสามารถพัฒนาให้ดีกว่านี้ได้หรือไม่ และต้องทำอะไร
 - ข้อด้อยที่มีสามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นได้หรือไม่ และต้องทำอะไร
 - ข้อดีที่มีจะส่งผลอย่างไรต่อตนเองและนักเรียนที่เราจะสอน
 - ข้อด้อยที่มีจะส่งผลอย่างไรต่อตนเองและนักเรียนที่เราจะสอน

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปจากประสบการณ์

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอสรุปข้อดีและข้อด้อยได้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองที่ออกมาแนะนำเสนอแนะข้อ
2. ผู้วิจัยสรุปข้อดีและข้อด้อยที่ น่าจะส่งผลต่อการเป็นครูที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนการปฏิบัติตน

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเขียนแนวทางการพัฒนาข้อดี และแนวทางปรับเปลี่ยนข้อด้อยของตนเองที่อยากจะพัฒนาในอนาคต
2. ผู้วิจัยให้นักศึกษานำสิ่งที่ได้ลงในสมุดบันทึกของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินเพื่อการเรียนรู้

ผู้วิจัยให้นักศึกษาสะท้อนบทเรียนแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มใหญ่ทำกิจกรรม (AAR) โดยสะท้อนในประเด็นดังนี้

- รู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้
- ได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้
- จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ไปใช้อย่างไร

การประเมินผล

1. แบบบันทึกการสังเกตการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การสะท้อนความรู้สึกละเอียดของนักศึกษา
3. สมุดบันทึก

ตัวอย่าง โปรแกรมการเสริมสร้างกรอบคิดงอกงาม ของนักศึกษาวิชาชีพครู

กิจกรรมครั้งที่ 13 “นักเรียนใหม่”

สาระสำคัญ

การครูที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียนว่าสามารถเติบโตและพัฒนาได้ จะส่งผลให้ครูพยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ ที่หลากหลายมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล จนผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพที่มีได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกรอบคิดแบบงอกงาม

2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนของตนให้เกิดกรอบคิดแบบงอกงามได้

เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม

90 นาที

สื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้

1. สมุดบันทึก
2. คลิปวิดีโอ
3. กระดาษเอสี่
4. power point

สถานที่

ห้องประชุม 126

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับประสบการณ์

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้การเป่ายี่งอ
2. จากนั้นผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมให้นักศึกษาฟัง โดยให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติโดยมีสถานการณ์จำลองของนักเรียนใหม่ที่เรียนรู้อ่าน และมีปัญหาในการเรียน ย้ายเข้ามาในห้องเรียน
3. ผู้วิจัยให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติตามโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนประสบการณ์

1. ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกและความคิดเห็นหลังจบบทบาทสมมติของแต่ละกลุ่มในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 1) ถามนักศึกษาที่รับบทบาทครูว่าคิดอย่างไรกับนักเรียนใหม่ (อารมณ์ความรู้สึก)
 - 2) ถามความรู้สึกนักศึกษาที่รับบทบาทนักเรียนใหม่ว่ารู้สึกอย่างไรกับการแสดงออกในพฤติกรรมของครู (อารมณ์ ความรู้สึก)
 - 3) ถามความรู้สึกนักศึกษาที่รับบทบาทนักเรียนในห้องว่ารู้สึกอย่างไรกับพฤติกรรมของอาจารย์ และรู้สึกอย่างไรกับพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียนใหม่
2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันเสนอวิธีการรับมือกับสถานการณ์ “นักเรียนใหม่” โดยให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองมาคนละ 1 วิธี ที่ไม่ซ้ำกัน
3. ผู้วิจัยทำการจดบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปจากประสบการณ์

1. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปวิธีการแสดงพฤติกรรมของครูที่มีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้
2. ผู้วิจัยเปิดคลิป Believe.... ก็คือครูผมเป็นแบบเนี่ย!
 https: /
 www.youtube.com/watch?v= GjcObh12eiU&fbclid= lwAR3OSnnRyJc06r7UwyntSJMiDdlrTndyAbnA5ypj4i78sBcgoN5H9jpco8s ให้นักศึกษารับชม
3. ผู้วิจัยสรุปเชื่อมโยงให้นักศึกษาเห็นถึงความเชื่อของครูช่างที่มีต่อผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร

4. ผู้วิจัยสรุปภาพรวมเกี่ยวกับการถ่ายทอดกรอบคิดของครูไปยังผู้เรียนโดยใช้ power point

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนการปฏิบัติตนในขั้นต่อไป

ผู้วิจัยให้นักศึกษาเสนอวิธีการที่จะนำไปพัฒนาผู้เรียนของตนเองคนละ 1 วิธี โดยการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักศึกษาสะท้อนบทเรียนแลกเปลี่ยน

กันในกลุ่มใหญ่ทำกิจกรรม (AAR) โดยสะท้อนในประเด็นดังนี้

ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำกิจกรรม AAR โดยบันทึกการสะท้อนบทเรียนในประเด็นดังนี้ ลงในสมุดบันทึก

- จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในกิจกรรมนี้ไปใช้อย่างไร
- ได้เรียนรู้สิ่งใดจากกิจกรรมนี้
- สิ่งใดที่ท่านคิดว่าจะไม่สามารถทำได้

การประเมินผล

1. แบบบันทึกการสังเกตการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การสะท้อนความรู้สึกของนักศึกษา
3. สมุดบันทึก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กุสุมา ยกฐ
วัน เดือน ปี เกิด	1 มกราคม 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษابัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2553 จบการศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิตบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2561 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 66 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตำบลในเมืองจังหวัด พิษณุโลก 65000